

Vážení čitatelia, prinášame Vám ďalšie číslo homiletického časopisu *Služba slova*. Tentoraz je trochu iné. Rozhodli sme sa totiž poveriť jeho zostavením doktorandov a študentov Evanjelickej bohosloveckej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Sú to naši bratia a naše sestry, ktorí sa buď akademicky venujú štúdiu teológie, alebo sa na svoju kazateľskú službu ešte len pripravujú. Aj keď ich homiletická skúsenosť nie je taká ako mnohých z Vás, ktorí máte za sebou už roky či desiatky rokov praxe, dúfame, že oceníte ich snahu.

Dobrá kázeň má byť sčasti odborným **výkladom** Božieho slova, sčasti osobným **svedectvom** a sčasti **motiváciou**. My sa snažíme o to, aby prípravky, ktoré dostávajú v Službe slova, prinášali aj odborné informácie pre výklad, aj podnety pre svedectvo či motiváciu. Uvedomujeme si pritom, že nie každý kazateľ rovnako disponuje všetkými atribútmi, a tak je to aj v prípade dnešného čísla. Možno v prípravkách našich študentov objavíte viac zaujímavých exegetických poznámok, možno Vám tu a tam bude chýbať odraz osobnej viery kazateľa, možno nájdete aj myšlienky, ktoré by ste sami formulovali inak či ich dali do iného kontextu. To, samozrejme, môžete, veď každá prípravka v *Službe slova* je len náčrtom, podnetom, inšpiráciou pre prípravu Vašej vlastnej kázne. *Služba slova* nikdy nechcela ani nechce prinášať kazateľom hotové kázne, ktoré kazateľ iba prečíta veriacim v kostole. Práve preto sa domnievame, že aj prípravky homileticky ešte menej skúsených študentov a doktorandov môžu byť pre Vás prínosom.

Dovoľujeme si poďakovať všetkým, ktorí sa podieľali na tomto čísle *Služby slova*, a Vám, milí čitatelia a používatelia, prajeme mnoho vedenia a múdrosti v moci Ducha Svätého.

Redakčná rada Služby slova

5. pôstna nedela

Text: Žid 9, 11 – 15

Exegéza biblického textu:

Prameňom teológie zmluvy v Liste Židom je Jer 31, 31 – 34. Autor používa viaceré v Novej zmluve výnimočných prvkov, predstavu veľkňazského úradu, prirovnania s kultom, dôraz na krv Kristovu – symbol Jeho obetnej smrti. No zdá sa, že symboly nebies a krvi majú v jednotlivých zmienkach viacznačný význam.

Verš 11: *Veľkňaz* – tak ako v starozmluvnom kulte – má stánok a vchádza do svätyně. Jeho hlavný obetný artikel je krv. ... *budúcich hodnôt* (dosl. mellontwn αγαθων). Pravdepodobný variant: genomenwn αγαθων = prišlých dobier, t. j. že sú reálne, skutočné. *Stánok* predstavuje problém. Niektorí myslia, že stánok je ľudské telo Krista. Iní považujú stánok za pravý Boží stánok, transcendentný alebo duchovný, kde veľkňaz Ježiš koná svoj rituál zmierenia. Rituál na Deň zmierenia je jeho pozemským tieňom.

Verš 12: *Krv kozlov a teliat* odkazuje na Deň zmierenia (Jom Kippur) z 3M 16. Zmierenie pri ňom dosiahnuté sa nevyrovná *večnému vykúpeniu* Ježišovou krvou. Ona bola obetovaná raz navždy, εφραταξ (v našom preklade v 11. verši). Jednorazová udalosť sa tu výnimočne spája s večným. V Kristovi sa udialo jednorazové takým spôsobom, že v ňom máme večné, o ktoré sa môžeme oprieť. Slovné spojenie *večné vykúpenie* sa nachádza aj v židovskej literatúre. Vykúpenie z otroctva je tradičná biblická metafora pre spásu.

Verš 13: Tento verš priznáva význam potrebe očistenia pre prístup k Bohu. Krv zvierat stačí len na telesné očistenie, potrebné pre plnoprávny spoločenský život. *Popol jalovice* nesúvisí s Dňom zmierenia, ale s primitívnym rituálom očistenia v 4M 19.

Verš 14: Centrálny verš. Na Kristovu obeť hľadí autor cez typológiu Dňa zmierenia.

Až krv Krista dosahuje očistenie svedomia, vnútra. V Novej zmluve znamená krv zmierujúcu alebo spásne zmierujúcu pôsobnosť smrti. Absolútna pôsobnosť Ježišovej smrti nie je spôsobená samotným aktom, ale tým, že vychádza z Ducha Svätého. „**Večnému Duchu zodpovedá večné vykúpenie.**“ (O. Michel) Referencia na Ducha Svätého odkazuje na duchovnú, vnútornú kvalitu obeť. Morálne nepoškvrnená obeť Ježiša priniesla *očistenie svedomia*, ktoré Stará zmluva ukazuje obrazne. Očistenie sa nezískava v oblasti etiky, ale pred Božím trónom milosti, ktorý nájdeme na kríži, vo viere, nie v konaní. Kristova smrť zmýva hriechy a očisťuje srdce.

Mŕtve skutky zastupujú poškvrnenosť, ktorá bola očisťovaná „*vodou očistenia*“ zo 4M 19. Z tých skutkov sa treba kajať (Žid 6, 1), sú v kontraste k dobrým skutkom a láske (Žid 10, 24).

Aby sme slúžili živému Bohu, to je výsledok očistenia. Sloveso *slúžiť* (λατρευειν) má obvykle súvis s bohoslužbou. V tomto prípade je však význam rozšírený mimo kňazských aktivít. Zahŕňa aj „*obeť chvál*“ (Žid 13, 15). **Verš 15:** Boh tvorí nové, Novú zmluvu, nového človeka. Staré priestupky sa môžu stať naozaj minulosťou. Vykúpená minulosť uvoľňuje pre budúcnosť života z viery v zaslúbenie večného dedičstva.

Propozícia kázne:

Pán Ježiš sa na kríži obetoval za nás,

1. aby nás vykúpil od mŕtvych skutkov,
2. aby sme slúžili živému Bohu.

Náčrt kázne:

List Židom nás vedie ešte ďalej než po fakt Kristovej krvavej smrti na kríži. Ide hlbšie, než je pochopiteľné. Ježiš Kristus nielenže dal svoj život ako výkupné za nás, ale vošiel ako veľkňaz do svojej svätyně. Predstavuje však výnimočný prípad prinášania obeť. On ako veľkňaz je jediným prostredníkom novej zmluvy, ktorá je neprekonateľne oddelená od zákona starej zmluvy. Iba obeť tohto veľkňaza očisťuje svedomie od mŕt-

vych skutkov. Podľa novej zmluvy je Kristus naším prostredníkom s Bohom. Môžeme mať istotu, že pre Krista nás Boh prijíma. Naš kázňový text spája Veľký piatok a Vstúpenie, spája zemské a nebeské. V obetovaní seba samého je pri Ježišovi zemské a nebeské to isté. V skutku sa tu deje Božia vôľa ako na nebi, tak i na zemi, a pôsobí tu večné vykúpenie.

Každý v Starej zmluve predstavený kult ukazuje len symbolický význam, nezasahuje až do svedomia. Očisťuje vonkajšok a len hľadá cestu do vnútra človeka. Istotu zmierenia, istotu, že zmierenie sa dotklo vnútra človeka, získava obeť Ježiša Krista v moci Ducha Svätého.

1. Vykúpenie od čoho? Od mŕtvych skutkov. Od nich nám očistila svedomie Kristova obeť. Ako však táto obeť Krista očistí svedomie? Svedomie, samo sebou spochybňované, pozná vlastné samočistiace spôsoby. V prírode síce poznáme samočistiace vlastnosti vody, pri svedomí však také samočistenie nefunguje a neočisťuje, len uteká pred očistením. Niekedy dokonca uteká k tzv. mŕtvym skutkom, z ktorých nás Kristus vykúpil. Aké prevrátené, keď človek, ktorého Kristus chce z mŕtvych skutkov zachrániť, škodí sám sebe, sám sa do mŕtvych skutkov hlbšie ponára!

Kristova krv vydobyla večné vykúpenie. V tejto správe je pozvánka aj výzva. Pozvánka: Podte a vidte. A výzva spoľahnúť sa na obeť, ktorú priniesol Kristus raz navždy. Prijmite dôsledky Kristovej obeť, naše vykúpenie. Ak ono očisťuje od mŕtvych skutkov, vzdajme sa ich. Nevracajme sa k nim! Zmeňme myslenie!

2. Kristova krv nám očistila svedomie od mŕtvych skutkov. Nebolo to vykúpenie naprázdno, ale s nejakým následkom, smerujúce k niečomu. Vykúpenie k čomu? Aby sme slúžili živému Bohu. Slúžiť nám umožňuje naša vykúpenosť. Teraz nič nebráni, aby sme žili novej zmluve. Máme pokoj svedomia od hriechov a vín. Pokoj tvorí potrebný základ pohľadu do budúcnosti. V budúcnosti čaká na nás život s Bohom v Jeho kráľovstve, ako

svedčí Nová zmluva. Medzi zanechanou minulosťou a nedosiahnutou budúcnosťou máme čas na zemi. V tomto čase je priestor slúžiť Bohu. Slúžiť Bohu iste neznamená len farársku službu, vystupovanie na službách Božích alebo inú cirkevnú funkciu. Sme povolani k službe každým dobrým skutkom, ktorý treba konať s láskou, a tak celým životom slúžiť živému Bohu.

Obet Ježiša Krista, ktorej prinesenie je rukám ľudských kňazov odňaté (nemožné), je úplne Jeho vlastnou vecou a je Jeho ďalším vyobrazením a ukázkou. Navyše je uskutočnením zmierenia človeka s Bohom (K. Barth, KD IV, 1, s. 307). Krv Ježiša Krista priniesla blahodarné očistenie svedomia od mŕtvych skutkov. Kiež sa k nim už nevraciam a to, čo bolo odpustené, nech je minulosťou. Krv Ježiša nás uvoľňuje ku vzácnej a krásnej službe: aby sme žili Bohu.

Použitá literatúra:

ATTRIDGE, Harold W. *The Epistle to the Hebrews*. Philadelphia : Fortress Press, 1989.

Hermeneia. A Critical and Historical Commentary on the Bible.

IWAND, Hans J. *Predigt-meditationen*. Göttingen : Vandenhoeck & Ruprecht, 1963.

Martin Kmec, 4. ročník evanjelickej teológie

14. apríl

6. pôstna nedela

Text: F 2, 5 – 11

Exegéza biblického textu:

Táto časť Pavlovho listu do Filipis je často označovaná ako hymnus. Mohli by sme ju pokladať za vyznanie viery prvej cirkvi, formulku, ktorá sa používala na stretnutiach prvých kresťanských spoločenstiev. Apoštol Pavel v tejto piesni o Kristovi pripomína udalosti spásy. Existuje však aj možnosť, že pôvod tohto hymnu je už predpavlovský.

On sám už potom len upravil tradovanú verziu a použil ju ako argument vo svojom liste. Túto domnienku podporuje aj fakt, že teológia piesne o Kristovi je trochu odlišná od typického Pavlovho vyjadrovania. Dôležitú úlohu v nej totiž hrajú faktory poníženia a povýšenia, pričom Pavel skôr vyzdvihoval dôležitosť udalostí vykúpenia, kríža a vzkriesenia. Je možná aj spojitosť s mytologickými predstavami tej doby (napr. z oblasti Iránu), pričom spomínaný nebeský mýtický hrdina je identifikovaný s osobou Ježiša Krista.

Verš 5: Piaty verš môžeme brať ako úvod kristologického hymnu. Pavel povzbudzuje a napomína kresťanov vo Filipách k pokore, láske a jednote. Napriek tomu, že osoba a dielo Ježiša Krista sú jedinečné, kresťania majú mať Jeho postoj pokory a obetavej lásky k druhým.

Verš 6: Grécke slovo *morfé* môže mať viacero významov, napríklad podoba, postava, vonkajší zjav, obraz... Presnejší preklad by mohol zrejme byť *v podobe Božej*, nakoľko grécky text uvádza predložku *én*. Originálny **význam** teda mohol navodzovať Kristov *božský* spôsob bytia či Jeho postavenie. To podporuje aj nasledujúca časť hovoriaca o *rovnosti s Bohom*. Formu (*morfé*) však v tomto prípade nemôžeme stotožňovať s „podstatou“ (*úsia*), a teda verš sa neďa chápať a vysvetľovať ontologicky. Byť v podobe Božej neznamenalo zrovnoprávnenie s bytím Boha. *Podobu Božiu* nemôžeme vykladať len ako nejaký zjav, ale ako istú formu existencie, ktorá odráža Kristovu vnútornú podobnosť.

Verš 7 opäť hovorí o *morfé*, tentokrát o ľudskej podobe – služobníckej, ktorú Kristus prijal na seba. Prijatím tohto ľudského zjavu sa Ježiš *ekénósen* – doslova „vyprázdnil“. Toto vyznanie opäť nie je teologicky komplexné, text chce len vyjadriť, že Kristus sa vzdal svojho božského postavenia a spôsobu bytia a stal sa podobným ľuďom vo všetkom, znížil sa k celej ľudskej existencii, ztročenej biedou a smrťou.

Verš 8: Kristovo poníženie má byť ľuďom vo Filipách príkladom pokory a obetavosti.

Ježišova poslušnosť sa viaže na Jeho postavenie služobníka – je to jedna zo základných charakteristík. Služobník poslúcha. Avšak zrejme sám Pavel k pôvodnému textu doplná, že Ježiš sa ponížil až *na smrť na kríži*. Týmto doplnkom dáva vyznaniu jasný teologický rámec a označuje Ježišovu smrť na kríži ako rozhodujúcu udalosť pre dejiny spásy. Tak, ako sa Ježiš stotožnil so životom bežného človeka, tak zakúša i pozemskú smrť. Až k takej podobnosti sa znížil.

Verš 9: Hymnus prechádza do svojej „druhej polovice“ a osoba vykonávateľa deja sa mení z Krista na Boha. Premostenie sprádzajú dve zmeny: poníženie – vyvýšenie a služobník – Pán (*meno nad každé meno*). Ak poníženie bolo slobodným činom toho, ktorý pre-existoval, jeho vyvýšenie sa stáva milostivým činom Boha. Je odpoveďou na vykupiteľské konanie poníženého. Nejde až tak o odmenu, ako skôr o Božie potvrdenie Jeho spasiteľského činu. Grécke slovo *hypsósen* (ind. aoristu) hovorí o nad-vyvýšení, o povýšení nad všetko. Toto výsostné prevyšujúce postavenie sa vždy pripisovalo jedine Bohu. Motív povýšenia pripomína aj proroka Izaiáša a jeho piesne o Božom služobníkovi – o *Ebed Jahve*. Táto božská dôstojnosť sa teraz pripisuje Kristovi a je podčiarknutá tým, že mu je dané meno nad každé meno. To môže byť jedine meno Božie. Meno v antike je nerozlučne späté s bytím svojho nositeľa, označuje jeho dôstojnosť a postavenie.

Verš 10: Meno Vyvýšeného je také vznešené, že sa pred ním – podľa zrejmejšieho Božieho zámeru – má skloniť každé koleno všetkých síl a mocností pôsobiacich na nebi, na zemi, či dokonca pod zemou. Teda i všetky démonické, Bohu nepriateľské mocnosti tak dajú najavo, že ich Kristus premohol, a teda Ho uznávajú za vládcu sveta. Tým už človek nie je vydaný napospas temným silám osudu a smrti, lebo teraz je už svet v rukách Poníženého a Poslušného. Toto je jeden možný výklad tohto verša – závisí od toho, či ho chceme vykladať v prítomnosti, alebo v budúcnosti. Totiž ak sa už v prítomnosti de-

monické sily pripájajú k oslave Boha, musia stratiť svoju pôsobnosť a silu. Preto tento verš môže chápať ako zaslúbenie niečoho, čo nastane pri konci sveta. Tým pádom alternatíva k výkladu tohto verša v prítomnosti by znamenala, že Kristovi sa klaňajú pozemské bytosti, – t. j. obyvatelia zeme, nebeské bytosti – anjeli a mocnosti – a taktiež podzemní zosnulí.

Verš 11: Pieseň o Kristovi je ukončená oslavou Boha. Spomienka každého kolena a každého jazyka môže mať súvis s textom z Izaiáša 45, 23. Ostáva nejasné, či tento záver bol súčasťou pôvodného hymnu, alebo je opäť Pavlovým prídavkom. Zrejme to má zdôrazniť, že dejiny spásy boli od začiatku do konca zakotvené v Bohu. Titul Kyrios, ktorý je udelený vyvýšenému Kristovi, má vyznačovať Boží predikát. Pre mnohých je tento titul v gréckom preklade Biblie náhradou starozmluvného božského tetragramu *JHVH* a predstavuje Krista v najtesnejšej blízkosti Boha.

Propozícia kázne:

Ježiš sa pre nás ponízuje, dáva nám príklad poslušnosti.

1. Nasledujme Jeho poslušnosť, buďme služobníci.
2. Jazykom na slávu Boha Otca vyznávajme, že Ježiš je Pán.

Náčrt kázne:

V cirkevnom roku sa nachádzame v 6. pôstnej nedeli, inak známej aj pod pomenovaním Kvetná. Pripomíname si Ježišov slávnostný vstup do Jeruzalema a počuli sme biblické svedectvá, ako nám ich podávajú Pašie. Dejiny spásy sa postupne pred nami odvíjajú a dnes ich v kázni Božieho slova odkryjeme aj slovami apoštola Pavla. Pavel predstavuje Krista ako Toho, kto vstupuje na našu zem. Kristus mal v nebesiach postavenie a majestáť, no podvoľuje sa Otcovi a prichádza na zem v podobe človeka. Ľudskú podobu na seba berie v jej úplnosti, s celou biedou a trápením. Dokonca Mu nie je cudzia ani ľudská smrť. Nie je to len

zdanlivá podoba, On prichádza v dokonalom ponížení a zrovnoprávnení s človekom. Kristus oplýval božským postavením, ale netrval na ňom. Bol ochotný sa tejto slávy vzdať. Okrem ľudskej podoby prijíma na seba aj podobu služobníka. Základnou charakteristikou služobníka je poslušnosť. On poslúcha. Poslúcha svojho Otca. Tak, ako sa Ježiš stotožnil so životom človeka, tak zakúša i pozemskú smrť. Až k takej podobnosti sa znížil. Pavel označuje Ježišovu smrť na kríži za rozhodujúcu udalosť pre dejiny spásy. Niektorí považujú Veľký piatok a jeho udalosti za dokonca dôležitejšie ako zázrak veľkonočného rána a Kristovo vzkriesenie. To asi nie je úplne pravda, no určite platí, že nebyť Piatka, nebyť Kristovej poslušnosti v utrpení, mučení a smrti, nikdy by sme nemohli dôjsť ku spásu. Taká kľúčová je pre nás Kristova poslušnosť a poníženosť.

Aj my sme dnes vyzývaní, aby sme nasledovali Kristov príklad poslušnosti a poníženosti. V Mt 16, 24 Kristus jasne hovorí: „*Ak niekto chce prísť za mnou, nech zaprie seba samého, vezme svoj kríž na seba a nasleduje ma!*“ V živote s Kristom nás nečaká nič ľahké, sme volaní do reálneho nasledovania Krista, a to znamená v živote aj v smrti. Každý deň nás to má viesť k bližšiemu skúmaniu Jeho života, toho, čo robil, ako reagoval a prečo tak robil a reagoval. Jedine tak Mu porozumieme a budeme Ho môcť nasledovať. O pár dní budeme počuť, ako sa Ježiš sklonil a dal sa na podradnú činnosť umývania nôh učeníkom. Aj o tom je život s Kristom: pokoriť sa, podriaďiť a preukazovať si navzájom lásku a milosrdenstvo.

Krista, Jeho život, smrť a vzkriesenie však okrem nasledovania máme aj ústami vyznávať a oslavovať. Práve chválou a vďakou prijímame Kristovo odpustenie hriechov. Dávame tým najavo, že to všetko je len a jedine z Jeho milosti a vďaka Jeho poslušnosti, na oslavu Boha, Jeho mena, ale aj na svedectvo nášmu okoliu. Život služobníka, doplnený slovným vyznaním, že Ježiš je Pán, môže byť zrozumiteľným vyznaním

o Kristovi, ktorý mení životy. Ľudia nebudú na nás zmenu len pozorovať, ale budú poznať i jej pôvod a dôvod. Sami tak môžu spoznať Božiu premieňajúcu milosť a lásku. Pred nami sú ďalšie sviatky Veľkej noci. Opäť budeme počúvať príbeh Ježiša Krista, príbeh dejín spásy. Skúsme si všímať Jeho poslušnosť a poníženosť, ktorá Ho neprieviedla len na náš svet, ale až na drevo kríža. Analyzujme aj svoje životy. Čo to znamená, že sme nasledovníkmi Krista? Ako sa máme správať? Nech nás to vedie k oslave Boha. Oslavujeme Ho na naše **spasenie**, ale aj na svedectvo nášmu okoliu.

Použitá literatúra:

MAYER, Bernhard. *Malý stuttgartský komentár. List Filipanùm, List Filemonovi*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2000.

F. W. Beare. *A commentary on the epistle to the Philippians*. New York : Harper & Row Publishers, 1959.

FOWL, Stephen E. *Philippians*. Michigan : W. B. Eerdmans Publishing Company, 2005.

Matej Trepáč,
4. ročník evanjelickej teológie

18. apríl

Zelený štvrtok

Text 1K 11, 23 – 29

Úvodné poznámky historicko-kritickej školy bibliistiky:

Prvý list apoštola Pavla Korintským – jeden z trinástich epíštol biblického kánonu Novej zmluvy, nesúcich meno apoštola Pavla ako autora – nesporne patrí k Pavlovým autentickým listom. Svojím rozsahom i obsahom zároveň patrí k tým teologicky najzávažnejším medzi Pavlovými listami. Čas a miesto vzniku listu boli na základe výskumu dokázateľných historických uda-

losti absolútnej a relatívnej chronológie presnejšie určené na rok 55 *post*, a to počas misijného pôsobenia Pavla v Efeze.

Relevantné informácie o zborovom živote korintského spoločenstva, ktoré tvorili faktický podklad Pavlových odpovedí v liste, sa k nemu dostali počas jeho misijného pobytu v Efeze dvomi rôznymi cestami: sprostredkované – od ľudí z domu Chloe (1K 1, 11) a priamo – listom od predstavených korintského zboru (1K 7), v ktorom apoštol žiada o usmernenia v dôležitých otázkach zborového života.

Zo samotnej štruktúry listu a z voľby Pavlových odpovedí v ňom sa dozvedáme, že spoločenstvo v Korinte bolo zmietané mnohými závažnými problémami. K nim patrili napr. štiepenie jednoty spoločenstva rôznymi súperiacimi zborovými skupinami, roztržky medzi veriacimi, neprimerané posudzovanie zvestovateľov evanjelia v zbere, prípady morálnej neviazanosti a nečistoty, spory veriacich pred pohanskými súdmi, morálne a sexuálne poklesky členov zboru. Okrem týchto problémov si predstavitelia zboru listom vyžiadali od Pavla duchovné usmernenie v otázkach týkajúcich sa okrem iného manželstva, panenstva a vdovstva, mäsa obetovaného modlám či bohoslužobného poriadku (konkrétne otázok vhodného správania žien počas bohoslužieb, pravého zmyslu a priebehu spoločného bohoslužobného stolovania a v jeho rámci aj Večere Pánovej), darov Ducha Svätého a vzkriesenia mŕtvych.

Biblický text stanovený pre dnešnú bohoslužobnú príležitosť Zeleného štvrtka je zaznamenaný v 11. kapitole 1. listu Korintským vo veršoch 23 – 27 a objavuje sa v časti kriticky posudzujúcej veľmi špecifický zborový problém: Pavel adresuje korintskému zboru slová ustanovenia Večere Pánovej ako svoj hlavný argument i poučenie vo svojej reakcii na informácie o veľmi závažných prestúpeniach voči pravému zmyslu a riadnemu priebehu Večere Pánovej počas ich spoločného stolovania v rámci bohoslužobných stretnutí. Ako vyplýva

zo slov ustanovenia, takéto zborové prestúpenia voči pravému zmyslu Večere Pánovej v sebe potenciálne i reálne niesli veľmi nebezpečné soteriologické následky. Pavel preto venuje tejto vážnej zborovej hrozbe vo svojom liste do Korintu maximálnu pozornosť.

K povahe týchto prestúpení voči pravému zmyslu a riadnemu priebehu Večere Pánovej počas spoločného zborového stolovania v rámci bohoslužobných stretnutí treba uviesť, že tu šlo o prestúpenia voči jednote spoločenstva plynúce najmä z vonkajších sociálnych rozdielov medzi členmi zboru. Bohatí členovia korintského zboru sa podľa sprostredkovaných informácií často v predstihu schádzali k spoločnému bohoslužobnému stolovaniu, aby jedlo, o ktoré sa mali podeliť s nemajetnými členmi zboru, vopred bezohľadne zjedli sami, a tak sa v zbere stalo obvyklým, že pri spoločnom stolovaní sa prví do sýtosti najedli aj pripili, zatiaľ čo druhí zavše ostali hladní a smädní. Pavel ich v tejto súvislosti v liste upozorňuje, že sa tak spreneverujú pravému významu Večere Pánovej, ktorým bolo v jednote a solidarite spoločenstva si pripomínať spásanosnú obeť Kristovu až do čias Jeho druhého príchodu. Ako dôsledok tejto sprenevery si na seba mohli privodiť na konci vekov – spolu so svetom – Božie trvalé odsúdenie.

Z historicko-kritického textového hľadiska je k podobe slov ustanovenia Večere Pánovej zaznamenaných v 1. liste Korintským dôležité poznamenať, že v porovnaní s podobami slov ustanovenia zaznamenaných v Lukášovom, Markovom a Matúšovom evanjeliu ide o podobu najstaršiu.

Exegetické poznámky:

S použitím exegetických komentárov autorov: Gordon D. Fee, Archibald Robertson & Alfred Plummer, C. K. Barrett.

Verš 23: Autori komentárov si svorne kladú otázku, či apoštol prijal slová ustanovenia Večere Pánovej prirodzenou cestou (od dvanástich), alebo nadprirodzeným zjave-

ním priamo od Ježiša Krista. Ani jedna, ani druhá možnosť nie je vylúčená, no ani nikde jednoznačne potvrdená a preukázaná.

Verše 24 – 25: Autori komentárov svorne poukazujú na to, že tu Pavel neidentifikuje ani chlieb, ani víno s telom a krvou Kristovou, ale namiesto toho tie prvé pri Večeri Pánovej majú tie druhé iba pripomínať. Dôvodia tým, že v židovskom náboženskom ponímaní bol podľa Mojžišovho zákona kontakt s krvou náboženským tabu, a preto si Pavla nemožno predstaviť ako obhajcu stotožňovania premeny podstaty chleba a vína na Ježišovo telo a krv.

Verš 26: Exegéti si všimajú, že Pavel zdôrazňuje najmä Kristovu obeťnú spásanosnú smrť, ktorú si má cirkev pripomínať až do Jeho druhého príchodu. Pavel bol presvedčený o skorom konci dejín.

Verše 27 – 29: Previnenie proti telu a krvi Pánovej podľa Pavla nieslo v sebe soteriologické dôsledky Božieho odsúdenia – spolu so svetom – na konci dejín.

Myšlienky ku kázni:

1. Jednota, solidarita a bratská láska cirkvi ako pravý význam a cieľ Večere Pánovej osvedčený Písmom svätým.
2. Kristova zástupná obeť na kríži, pripomínaná a vyznávaná vo Večeri Pánovej, ako nemenný stred a základ nového života z viery a vo viere v Krista.
3. Udalosti veľkonočného štvrtka ako interpretačný kľúč k porozumeniu udalostí Veľkého piatka, veľkonočnej soboty a nedele.

Náčrt kázne:

Úvod: bohoslužobná príležitosť – predznačenie nadčasového významu odkazu veľkonočných udalostí – nastolenie otázky o aktualizácii posolstva veľkonočných udalostí v našej dejinnej situácii – hľadanie odpovedí: 1. krok: pripomenutie si udalostí evanjeliového veľkonočného štvrtka; 2. krok: výzvy dnešného dejinného kontextu ako otázka, nadčasová kerygma veľkonočných udalostí ako odpoveď.

Milí bratia, milé sestry!

V dnešný deň cirkevného roku – na sviatok Zeleného štvrtka – si cirkev pripomína posledné udalosti Ježišovho verejného pôsobenia, ktoré sa odohrali počas veľkonočných slávností v Jeruzaleme pred takmer dvomi tisícročiami. Zelený štvrtok nás pritom osobitne odkazuje na priebeh udalostí štvrtka – t. j. prvého dňa veľkonočných slávností paschy, resp. nekvasených chlebov v Jeruzaleme – tak ako ich podľa svedectiev evanjelií prežil Ježiš a Jeho učeníci. Pri spätnom pohľade je dnes možné konštatovať podivuhodnú skutočnosť, že práve tieto udalosti Veľkej noci v Jeruzaleme pred takmer 2000 rokmi zásadným spôsobom ovplyvnili ďalší priebeh ľudských dejín. No okrem tohto podivuhodného, nadosobného dejinného dôsledku nesú tieto udalosti v sebe i silné nadčasové posolstvo do našej jedinečnej dejinnej situácie, do osobitosti našich jednotlivých životov z viery a vo viere v Krista ako jednotlivcov i ako členov spoločenstva Kristovej cirkvi.

Áké je to posolstvo udalostí veľkonočného štvrtka pre nás dnes, tu a teraz?

Prv než sa pokúsime s pomocou Ducha Svätého na túto otázku po aktualizácii biblického svedectva odpovedať, pripomeňme si niektoré vybrané, rozhodujúce udalosti veľkonočného štvrtka, ktoré nám poslúžia ako nevyhnutné, základné východisko a referencia pri hľadaní podoby našich odpovedí:

Svedectvá evanjelistov Marka, Matúša i Lukáša v Písme svätom zhodne zaznamenávajú udalosti veľkonočného štvrtka ako nezadržateľne približujúce Ježiša i čas Jeho verejného pôsobenia medzi Izraelcami k svojmu vlastnému, charakteristickému vrcholu.

Z Písma svätého sa dozvedáme, že v Jeruzaleme, náboženskom, kultikom a politikom začal pre veriacich Židov náboženský sviatok paschy, pripomínajúci Božie vyslobodenie Izraela spod otrockého jarma v Egypte. A tak i Ježiš ako židovský verejný duchovný učiteľ v sprievode svojich učení-

kov a podporovateľov opätovne prichádza do Jeruzalema, aby slávil podľa Mojžišovho zákona sviatok paschy.

K paschálnej večeri bolo tradične potrebné zabezpečiť vhodný priestor i paschálny pokrm, pozostávajúci podľa Mojžišovho zákona z paschálneho baránka a nekvasených chlebov. Po svojom príchode do Jeruzalema teda Ježiš hneď poslal Petra a Jána za istým mužom v meste, aby mu oznámili, že mu Majster odkazuje, že sa priblížila plnosť Jeho času a že paschálnu večeru bude svätiť v jeho dome. Podľa svedectiev evanjelií našli učeníci všetko tak, ako im Ježiš povedal, a tak pripravili baránka k spoločnej večeri. V podvečer sa Ježiš a skupina Jeho verných zišli na pripravenom mieste k spoločnej večeri. Keď jedli, Ježiš im oznámil, že Ho jeden z Jeho spolustolujúcich ešte v ten večer zradí. Sklúčení učeníci sa Ho začali jeden za druhým pýtať, či azda nie on – a tak i Judáš, ktorému Ježiš na otázku 'Či som to ja?' odpovedal: 'Ty si to povedal.' Zás neskôr počas večere vzal Ježiš chlieb, požehnal, lámal a dával svojim učeníkom hovoriac: „*Vezmite a jedzte, toto je moje telo...*“ Potom vzal kalich a povedal im: „*Tento kalich je nová zmluva v mojej krvi, ktorá sa vylieva za vás na odpustenie hriechov.*“ V závere spoločnej večere im ešte oznámil, že je to ich posledná spoločná večera, až kým opäť nebudú spolu stolovať v kráľovstve Jeho Otca. Celkom nakoniec zaspievali spoločnú pieseň a odišli svorne – s výnimkou Judáša – na Olivový vrch.

Ježiša po zvyšné večerné a nočné hodiny veľkonočného štvrtka už čakali iba chvíle plné napätia a úzkosti. V Getsemanskej záhrade sa Ježiš modlil, aby – pokiaľ to je Božia vôľa – odňal Otec od Neho kalich horkosti s príchutou bližiacej sa smrti. Judášova zrada vedúca k Ježišovmu zajatiu Mu však o chvíľu Otcovu vôľu definitívne potvrdila. Zvyšok Ježišovho sprievodu sa pred Jeho očami v tej istej chvíli rozprchol – v najťažšej chvíli neostal pri Ňom nik z Jeho najbližších. Následne Ježiša chrámová stráž predviedla pred veľradu, aby Ho tá s pomocou faloš-

ných svedkov podľa Mojžišovho zákona obvinila a usvedčila z bohorúhačstva, a tak Ho zároveň mohla *de iure* odsúdiť na trest smrti. V scenári náboženských predstaviteľov Izraela však v piatok dopoludnia ešte figuroval zmanipulovaný justičný proces k otázke výkonu samotného trestu voči Ježišovi, ktorý sa konal podľa rímskeho práva pred Pilátom, aby tak Ježišova pozemská misia dospela k svojmu definitívnemu koncu: k pohoršujúcej verejnej poprave Ježiša ukrižovaním na Golgote. Urýchleným uložením Ježišovho mŕtveho tela do hrobu pred začiatkom šabatú sa pre náboženských predstaviteľov izraelského národa celá tá neprijemná záležitosť Ježišovho duchovného hnutia javila ako uzavretá vec. Paradoxom onej Veľkej noci však bola skutočnosť, že v nedeľu ráno Ježišov hrob zival prázdnotou. Zmŕtvychvstalý Pán sa ešte pred svojím vystúpením k Otcovi niekoľkokrát zjavil svojim verným, aby ich potešil v ich smútku či neistote a ešte raz ich poučil o tom, že sa všetko udialo z vôle Božej presne tak, ako im to celý čas hovoril a ako to bolo ústami prorokov vopred ohlásené. Vysvetlil im, že im odchádza prichystať v dome svojho Otca miesto, i to, že im Jeho Duch, Radca a Potešiteľ postupne zjaví celú pravdu, ktorú nemohli od Neho naraz prijať. Dáva im ešte posledné prikázanie, aby sa vzájomne milovali, a vysiela ich ako svojich poslov zvestovať všetkým národom sveta dobrú zvesť o Božej záchrane ľudstva a všetko to, čomu ich učil.

To sú na pripomenutie, bratia a sestry, základné súradnice veľkonočných udalostí na konci Ježišovho verejného pôsobenia podľa evanjeliových svedectiev. Sú to však zároveň i základné kamene našich životov z viery a vo viere v ukrižovaného a zmŕtvychvstalého Božieho Syna. Bez týchto udalostí by tu dnes s pravdepodobnosťou rovnajúcou sa istote nik z nás nebol.

Všimnime si spoločne ešte osobitne – s ohľadom na dnešný cirkevný sviatok – samotné udalosti veľkonočného štvrtka pred Ježišovým piatočným ukrižovaním a Jeho slávnym nedelným zmŕtvychvstaním.

Tak v slovách ustanovenia Večere Pánovej, v rámci spoločného sviatočného paschálneho stolovania Ježiša a Jeho verných učeníkov, Jeho cirkiev dostala v udalostiach veľkonočného štvrtka od Božieho Syna jeden zo základných stavebných kameňov svojej kresťanskej identity a bohoslužobného života. Okrem toho je však Kristova vykupiteľská obeť a jej pravidelné sviatostné bohoslužobné pripomínanie si vo Večeri Pánovej konštitutívna i pre naše individuálne životy v Kristovi a s Kristom vo viere. Kristova preliata krv je tým pravým základom novej zmluvy medzi Bohom a človekom; iba na jej základe naveky stojí účinné zmierenie medzi Bohom a človekom; hriechy, ktorých odplatu je smrť, sa človeku Kristovou obetou odpúšťajú a namiesto trestu Boh ponúka človeku svojou nesmiernou milosťou a láskou večný život. Sprítomňovanie si vo Večeri Pánovej, podľa vzoru poslednej večere Pána Ježiša a Jeho učeníkov, Jeho zástupnej obete nás zaväzuje i oslobodzuje k jednote, solidarite a bratskej láske medzi všetkými údmi jediného tela Kristovej cirkvi.

V Prvom liste apoštola Pavla Korinským ako biblického textu k dnešnej slávnostnej bohoslužobnej príležitosti nachádzame slová ustanovenia Večere Pánovej už teologicky zasadené do kontextu bohoslužobného života ranej cirkvi. Apoštol Pavel sa tu úporne snaží za pomoci slov ustanovenia ubrániť pravý zmysel a priebeh Večere Pánovej ako prostriedku na zachovanie jednoty a solidarity v cirkvi proti závažným prestúpeniam v zbore, odcudzujúcich sa celkom jej zmyslu a priebehu. V tejto súvislosti Pavel upozorňuje členov korinského zboru i na vážne soteriologické dôsledky zneužitia Večere Pánovej, ktoré nedbalým opomínaním spásneho významu Kristovej vykupiteľskej obete môže človeka viesť až k Božiemu odsúdeniu na konci vekov.

Ako nám dosvedčujú celé dejiny Kristovej cirkvi, namiesto panstva jednoty, solidarity a bratskej lásky v Kristovej cirkvi, ktoré podľa Písma svätého celkom spoľahlivo

a osvedčene sú tým jediným pravým a základným zmyslom i cieľom Večere Pánovej, v otázkach správneho pochopenia spásenosného obsahu či liturgického priebehu Večere Pánovej v cirkvi podnes vládne skôr rozdelenie, nesolidárnosť a bratská láska v najlepšom prípade iba ak s rôznymi podmienkami a obmedzeniami.

Na tomto mieste treba zdôrazniť, že ako to bolo pri poslednej večeri Pána Ježiša a Jeho učeníkov, tak i dnes, i zajtra (až naveky) ostáva pravý význam Večere Pánovej – ako Božieho sviatostného prostriedku na dosiahnutie jednoty, solidarity a bratskej lásky v Kristovej cirkvi – nemenný.

Takýto záver, dosvedčený Písmom, nás nakoniec vedie i k zodpovedaniu dejinných výziev našej vlastnej doby.

Čo sa týka našej kolektívnej kresťanskej identity v rámci Kristovej cirkvi, som presvedčený o tom, že skutočná jednota cirkvi ako naliehavá výzva dneška nesmie ostať v rovine deklaratórnych vyhlásení čelných predstaviteľov jednotlivých cirkevných denominácií – to je nedostatočné a hraničiacce so spreneverou voči Kristovmu odkazu. Skutočná ekuména a koinónia v Kristovej cirkvi sú zároveň cieľom i cestou do Života, ktorým je Kristus. Tým, samozrejme, nijako nechcem umenšovať výsledky historických zápasov cirkvi – či už v rámci reformačného hnutia, či medzi rímskymi katolíkmi a protestantmi – o správne uchopenie spásneho obsahu Večere Pánovej. No rozdiely, akokoľvek vieroučne ťažko zlučiteľné, nemajú predsa reálny nárok zatieniť nemeniteľný základ, ktorým je v Kristovi jednota, solidarita a bratská láska v Jeho cirkvi.

A tak analogicky – v dnešnej dejinnej situácii aj v našich osobných životoch vo viere a z viery v Krista – spásonosná zástupná obeť Ježiša Krista, ktorú si podľa Jeho vlastných slov vo Večeri Pánovej pripomíname a vyznávame, naveky ostáva nemenným základom našich nových životov vo viere a z viery ako nemenný stred našej kresťanskej identity. Žiaden iný teologický dôraz

tento ich nemenný stred a základ nemá nárok zatieniť. Amen.

Použitá literatúra:

Agenda ECAV na Slovensku.

Študijná Biblia. NIV : Zondervan, 2008.

ÁBEL, František. *Úvod do Novej zmluvy.* Bratislava : Univerzita Komenského, 2009.

COOGAN, Michael D. *The Oxford Encyclopedia of the Books of the Bible.* Oxford University Press, 2011.

BATKA, Lubomír. *Dogmatika II.* Bratislava : Univerzita Komenského, 2017.

FEE, Gordon D. *1st Letter to Corinthians.* W. B. Erdmans Publishing, 1987.

ROBERTSON, Archibald, PLUMMER, Alfred. *A Critical and Exegetical Commentary on 1st Letter of Saint Paul to the Corinthians.* Charles Scribner's Sons, 1911.

BARETT, C. K., BARETT, Adam, BLACK, Charles. *A Commentary on 1st Letter to the Corinthians,* 1971.

Ondrej Fabrici,

4. ročník evanjelickej teológie

19. apríl

Velký piatok

Text: 1Pt 1, 18 – 21

Exegéza biblického textu:

Verše 18 – 19a: V texte je silný poukaz na hodnotu vykupiteľského diela Kristovho a poukaz na nemožnosť vykúpenia hmotnými hodnotami. Táto obrovská cena – Kristova krv – má zaviazat človeka, aby skončil s tým, čo bolo prv. Vykúpenie sa v Starej zmluve spomína napríklad v kontexte vykúpenia majetkov, ktoré stratil brat (3M 25, 24 – 27). Najvýraznejšie sa však v Starej zmluve Božie vykúpenie opakuje v spojitosti s vykúpením z egyptského otroctva. To sa Izraelu neustále opakuje, aby si uvedomil, komu patrí (5M 7, 8).

V helénskom svete bola prax vykupovania otrokov v svätyniach. Po zaplatení určitej

čiasťky sa otroci mohli sami vykúpiť alebo ich vykúpil niekto iný. V našom biblickom texte v prenesenom zmysle slova je v spojitosti s vykúpením z otroctva použité slovo ἐλυτρώθητε. Zlatom a striebrom bolo možné vykúpiť sa z telesného otroctva. Z duchovného otroctva hriechu však striebro a zlato ako pomínutelné hodnoty nemajú moc vykúpiť. Niežeby kresťan pohrdal zemskými, pomínutelnými hodnotami, veď čo Boh stvoril, to si kresťan váži, ale kresťanovi záleží najmä na tom, čo je neporušiteľné – na večných hodnotách. Práve tento obrat k večným hodnotám, teda zmena zmýšľania (μετάνοια), je nový život kresťana. Nový život kresťana pokladá predošlý život, teda život v otroctve založený na porušiteľných hodnotách.

Verše 18 – 19a poukazujú na to, že kresťania sú vykúpení nie peniazmi, ale Kristovou krvou. To vyvoláva bázeň, ale aj istotu. Bázeň, keď vidíme, čo bolo za nás zaplatené, a istotu, keď vidíme, že **bolo** za nás zaplatené. Kresťan prináleží nie zlatu a striebru, ale Kristovi.

Verš 19b: V obraze baránka sa spája obeť s vykúpením, pričom obeť sa stáva cenou, ktorú je potrebné zaplatiť (J 1, 29). Môžeme tu vidieť paralelu s paschálnym baránkom. Paschálny baránok bol každý rok obetovaný kvôli napomenutiu Židom na vyslobodenie z Egypta. Za kresťanov ako nový Izrael je vyliata krv Baránka Ježiša Krista, krv vzácnejšia než zlato a striebro, a to preto, lebo je to krv Syna Božieho. Cenu krvi, ako i jej účinnosť navyšuje bezchybnosť baránka. Bezchybnosť baránka naráža na Kristovu bezhriechosť.

Verš 20: Autor textu chce ďalej vyzdvihnúť hodnotu Ježiša Krista. Najprv poukazuje na Jeho preexistenciu. Boh si vyvolil Ježiša ešte pred stvorením, a teda naše vykúpenie nie je vecou náhody ani myšlienkou ľudskou, ale premysleným aktom Božím. Ďalej text hovorí o Ježišovom zjavení v posledných časoch. Posledné časy sa môžu chápať ako vrchol alebo koniec dejín spásy. V texte sa dáva dôraz na objekt Božieho konania:

„vám“, teda ľuďom. Ľudia sú dôvodom či motiváciou Božieho konania. Upriamenie sa na dôvod dáva jasne najavo Božie premyslené konanie.

Verš 21: Spoznaním celého vykupiteľského diela Ježiša Krista dochádza človek k viere v Boha – toho Boha, ktorý dáva život, kriesi Ježiša, toho Boha, ktorý dáva slávu. Kristus je vo vzkriesení predmetom Božieho konania. Kristova sláva umožňuje veriacim ich slávu (1Pt 1. 7). Posledné slová nášho textu vypovedajú o ciele celého Božieho konania: „... takže vaša viera a nádej sa upína na Boha“ (ekumenický preklad). Boh chce vzbudiť vieru a nádej u človeka, ktorá sa nebude upierať na nikoho iného okrem Boha. Nový život kresťana vo viere a v nádeji upínajúcej sa na Boha pokladá to predošlé za márný spôsob života (verš 18).

Propozícia kázne:

Boh konal v Ježišovi pre nás.

1. Zbavuje nás otroctva.
2. Vedie nás k bázni.

Myšlienky ku kázni:

Úchvatnou evanjeliovou správou dnešného textu a celkovo veľkonočnej udalosti je dôvod a predmet Božieho nadprirodzeného konania. Ježišov odkaz znie: Pre vás to robím. Boh nekoná na kríži pre seba, nemusí si niečo dokazovať. Božie konanie nie je ani vecou náhody, ale je vopred pripravené. Kristove skutky nie sú robené z donútenia, ale úplne dobrovoľne. Motívom je láska a predmetom je človek. Boh v Ježišovi koná dielo záchrany človeka a jasne dáva najavo: „Kvôli tebe to robím.“

1. Čo však Ježiš robí? Vykupuje. Historický kontext nás poučča, že slovo *vykúpiť* bolo používané najmä v zmysle zaplatenia ceny za otroka, ktorému bolo možné týmto spôsobom dať slobodu. Text jasne stavia Krista do úlohy vykupiteľa a človeka do úlohy otroka. R 6, 12 – 23 hovorí o otroctve hriechu. Hriech môže predstavovať objekt našej viery. Povedané slovami Luthera, veríme v to, na čo zavesíme svoje srdce. Na čom

lipneme my? Čo je objektom našej nádeje a viery? Čomu oddávame svoje srdcia? Čím sme zotročení? Človek sa nemôže vykúpiť sám, tak ako topiaci sa nemôže vytiahnuť z vody sám hore za vlasy.

2. Ak si veriaci uvedomí, že je objektom Božieho konania, a ak si uvedomí hodnotu ceny zaň vydanú, privedie ho to k bázni pred Bohom. Zlato či striebro, teda vyjadrenie toho najlepšieho z pominuteľného sveta, nemá žiadnu hodnotu oproti čistej, nevinnnej krvi Ježiša. Taká obeť, obeť Božieho Syna, vzbudzuje bázeň, ktorej dôsledkom je upnutie sa na Boha. Báznou sa začína nová poslušnosť. Bázeň neznamená chorobný strach či nejakú triašku, ale hlbokú úctu pred Bohom, bázeň, akú pociťuje syn voči otcovi v zdravom vzťahu, pričom je ochotný ho rešpektovať a poslúchať. Ak hriech zotročuje, tak v novej poslušnosti, v bázni podľa J 15, 15 – 17, menujeme sa Božími priateľmi, nie otrokmi.

Použitá literatúra:

GÁBRIŠ, Karol. *Prvý list Petrov. Preklad a výklad*. Bratislava : Univerzita Komenského, 1996.

Jakub Ferko,
5. ročník evanjelickej teológie

21. apríl

1. slávnosť veľkonočná

Text: 1Pt 1, 3 – 9

Exegéza biblického textu:

Tento list bol adresovaný kresťanom, ktorí žili ako cudzinci v diaspóre. S najväčšou pravdepodobnosťou ide o kresťanov, pochádzajúcich z pohanstva, ktorí žili v maloázijských rímskych provinciách v *Ponte Galácii, Kapadókií, Ázii a Bitýnii*. List sa pokladal v niektorých oblastiach za kánonický už od konca 2. storočia

Verš 3: List sa začína oslavou Boha za Jeho dielo, ale autor to nerobí preto, aby odviezol pozornosť ľudí od toho, čo ich obklopuje,

ale preto, aby si uvedomili obrovský rozdiel medzi konaním Boha a ľudí. Boh vedie človeka celým svojím konaním k životu, no ľudia majú tendenciu život a jeho hodnoty ničiť. Obsahom Božieho konania je znovuzrodenie, obživenie človeka, ktorý sa dostáva pod vládu Ježiša Krista. *Anagennémoi* (znovuzrodiť) má u Petra význam ZHORA ZRODIŤ – nestačí, aby Boh len pridal človeku nejaké vlastnosti, ale ide o darovanie života. Len po prijatí nového života od Boha môže človek prijímať všetko to, čo mu Boh dáva. Živá nádej bola potrebná práve kresťanom v skúškach. Táto nádej nie je zakotvená v očakávaní smrti, ale je zameraná na život.

Verš 4: Božie dielo nie je len subjektívnym zážitkom viery. Má svoj objekt hodný toho, aby sa naň človek zamerl – tým objektom je dedičstvo, ktoré je pre kresťana zachovávané v nebesiach. V Novej zmluve myšlienky o dedičstve chcú poukázať na istotu, že veriaci skutočne dostanú, čo im je dané ako dedičstvo. Ako dedič má právo na svoje dedičstvo, tak aj veriaci dostávajú naň právo z milosti Božej danej im v Kristovi. Zbaviť sa dedičstva je možné, a to zlobou, neprijatím Božej milosti zo strany ľudí. Particípium perfekta ukazuje, že ochraňovanie dedičstva kresťanov v nebesiach sa začalo v minulosti a trvá až doteraz, jeho dôsledky sú aktuálne aj pre nás.

Verš 5: Nielen dedičstvo je zachovávané pre kresťanov, ale aj kresťania sú zachovávaní pre spasenie – nie vlastnou silou, tá by nestačila, ale Božou mocou. Základom záchrany je moc Božia, ktorú človek poznáva a prijíma vierou. Vierou sa človek podriaďuje moci, ktorá ho zachraňuje. Bez viery by človek nemohol prijať to, čo mu Boh dáva. Skrze vieru je cirkev v ochrane Božej. Tým vstupuje do eschatologickej skutočnosti, lebo jej zrak je upretý na budúcu spásu ako na istotu, pretože prijala Ježišovo dielo vykúpenia.

Spasenie teraz všetci nevidia. Je to skutočnosť, ktorá sa stane viditeľnou v poslednom Bohom stanovenom období. Z Petrovho podania vidno, že ten čas nastane onedlho.

Nie je dôležité, kedy ten čas nastane, dôležité je, že sám Boh ten čas určil. Tento čas, ktorý príde onedlho, znamenal popretie ťažkostí, ktorým boli kresťania vystavení a ktoré by trvali večne.

Verš 6: Slovné spojenie z *toho* možno vztiahnuť na začiatkové slová celého odseku: *Boh a Otec nášho Pána...* Z toho nám vychádza zásadná pravda, že podnetom radosti je sám Boh. Ďalej sa exegeti pýtajú, či ide len o budúcu, alebo len o prítomnú radosť. Exegeti sa do značnej miery pridávajú k názoru, že ide o radosť budúcu, pričom prítomná radosť je predobrazom tej budúcej radosti. Prítomná radosť je možná len preto, že budúca určite nastane. Z toho sa môžeme dopracovať k záveru, že eschatologická skutočnosť sa už začala v tomto svete. Imperatív *veselte sa*, ako to uvádza evanjelický preklad, je podľa prof. Gábriša neprípustný z dvoch dôvodov: 1. Imperatív je nemysliteľný vo verši 8, kde sa nachádza ten istý tvar slovesa. 2. Celý text je oslavou Boha, a nie súhrnom príkazov. Slovné spojenie *na krátky čas* predstavuje zármutok. Je síce vyvolaný zlobou človeka, ale nemožno pripustiť myšlienku, že Boh prestal mať kontrolu nad cirkvou. Je vôľou Božou, aby sa kresťania vo svojom utrpení podobali svojmu Majstrovi. Utrpenia sa ľahko stávali pre kresťanov pokušeniami. Peter to sám na sebe skúsil, keď kvôli blížiacemu sa nebezpečenstvu zaprel Ježiša.

Verš 7: Zlato sa kladie do ohňa vo vedomí, že mu oheň neuškodí, ale pomôže, aby sa dokázalo ako zlato. Aj utrpenie pre kresťanov nepredstavuje zničenie, ale prostriedok na pomoc. Pre hriechnosť nemá človek počas pobytu v tele plnú chválu, česť a slávu od Boha. Pri zjavení Ježiša Krista bude pririeknutá chvála, sláva i česť práve tým, ktorí sú s Kristom. Pojem *doxa* sa v Novej zmluve nepoužíva na označenie mienky, ako to bolo v antickom svete. V Novej zmluve je *doxa* Božia vlastnosť a Ježišova vlastnosť, ale aj veriaci sa jej stávajú účastnými, keď sú spojení s Kristom.

Verše 8 – 9: Zvláštnym znakom vzťahu kresťanov k Ježišovi je ich láska napriek

tomu, že Ho nevideli. Adresáti patria k druhej generácii kresťanov a o to cennejšie je, že milujú Krista, ktorého nevideli. Sloveso *agapan*, použité s objektom Ježiš, je dosť zriedkavé v Novej zmluve. Čakali by sme skôr sloveso *filein*, ale toto je neprípustné na označenie pomeru k Bohu. Táto viera je viac ako poznanie Krista. Je to uverenie tomu, čo počuli, je to odovzdanie sa Kristovi. *Agalliasthe* je oznámením budúcej nekonečnej radosti vo vzťahu k prítomnosti.

Viera nie je sama osebe cieľom, ale privádza k cieľu, k spaseniu. Dosiahnutím cieľa dosahuje veriaci to, po čom túžil.

Propozícia kázne:

Boh nás vzkriesením Ježiša znovuzrodil pre živú nádej – nebeské dedičstvo.

1. Radujme sa, lebo máme nádej.
2. Dosahujeme cieľ našej viery.

Myšlienky ku kázni:

Kázni by mal predchádzať generálny úvod, ktorý by mohol obsahovať nasledujúce myšlienky: Veľkopiatočné ráno nám zobralo všetku nádej. Pán Ježiš vyslovil: „*Dokonané.*“ Zdalo sa, že všetko padlo, že je koniec nádeje. Zostal iba smútok a samota. Ale dnes svitlo nové ráno! Je koniec beznádeje, koniec smútku! Toto veľkonočné ráno nám vracia nádej, ktorú nám zobral Veľký piatok!

Čo je to nádej? Je to dúfanie v niečo, čo nevidíme. Je to úplné spoľahnutie sa na budúcu skutočnosť, o ktorej veríme, že naozaj nastane. Hovorí sa, že nádej umiera posledná. Keď už neexistuje nič, čoho by sme sa chytili v našich životných bojoch, máme nádej! Keď čítame Petrov list, vidíme, že pojmy nádej a viera používa ako synonymá. Pre Petra nádej a viera je to isté. Aká je tá nádej, ktorú nám vracia veľkonočné ráno? Je to živá nádej. Prečo je živá? Táto nádej ožila, a to práve na Veľkú noc, keď Boh vzkriesil svojho Syna. Táto nádej sa nám ponúka preto, že Kristus premohol smrť. Kameň je odvalený a nádej je opäť pustená do sveta. Čo pre nás znamená táto živá

nádej? Keďže je živá, prináša nám večný život. Večný život bol odňatý prvým ľuďom v raji kvôli hriechu. Kristovo vzkriesenie nám vracia možnosť stratený život získať späť! My, keďže máme v nebesiach nášho Otca, máme právo po ňom dediť. Tak ako v právnom systéme každý potomok dedí majetok po svojich rodičoch, rovnako aj my dedíme, keďže sme sa Krstom svätým stali Božími deťmi. Dedíme preto, že sme sa vzdali hriešneho spôsobu života. Dedíme dedičstvo, ktoré je iné ako dedičstvo svetské. Je večné, nepoškvrnené, nevädnuce – stále živé. Je večné, pripravené pre človeka od začiatku stvorenia. Boh toto dedičstvo chráni pre ľudí, ktorí v Neho veria. Toto dedičstvo – život – bude trvať naveky.

Radujme sa, pretože veľkonočné ráno nám otvára nové možnosti. Opäť môžeme mať nádej. Aj keď na nás budú doliehať rôzne skúšky, keď si budeme myslieť, že to už nezvládneme, že náš život nemá zmysel, vždy majme na pamäti, že máme novú nádej. Budeme musieť zdolávať aj mnohé prekážky. Pán Ježiš nehovoril o tom, že veriacim ľuďom sa vo svete bude dobre vodiť. Práve naopak, v Evanjeliu podľa Jána čítame: „*Na svete máte súženie, ale dúfajte, ja som premohol svet.*“ Keďže Kristus premohol svet, smrť a diabla, máme nádej, že ťažkosti, ktoré nás v živote „brúsia“, sa raz pominú, nebudú trvať naveky. Božie slovo hovorí, že tie utrpenia budú trvať len krátko. Sú limitované. Raz prestanú a nastane večná radosť v nebesiach. Aj dnes sa radujeme a spievame, že Kristus vstal z mŕtvych. Prežívame úprimnú radosť už tu, na zemi. Pôvodcom tejto radosti je sám Boh, On nám ju dáva. Boh nám dáva radosť tak, že nám ponúkol nové možnosti. O čo väčšia bude potom radosť v nebesiach? Táto radosť, ktorú dnes prežívame, je iba tieňom radosti, ktorá príde. Ešte ju, pre hriech, nemôžeme cítiť naplno. Nebeská radosť neprestane. Tam už nebude prítomný smútok.

Viera je prostriedkom spásy. Jedine milosťou skrze vieru sme spasení. Táto viera nie je len vecou budúcnosti. Viera sa má prejavovať už

teraz, a to v láske voči Pánu Bohu. Veriaci človek dokáže Pána Boha milovať aj napriek tomu, že Ho nevidel, aj napriek tomu, že s Ním nemal telesný kontakt. Veriaci človek sa vie upnúť na Boha a byť s Ním duchovne prepojený. Viera sa prejavuje aj v rozhovore s Bohom a v navštevovaní spoločenstva cirkvi. Nestačí, aby sa naša viera prejavovala iba láskou voči Pánu Bohu. Bola by to púha zbožnosť bez láskavej pomoci blížnemu. Nestačí iba nečinne hľadieť do neba. Naša viera sa má prejavovať vo svete nehybnou láskou voči blížnym v cirkvi aj vo svete. Viditeľné podoby takejto lásky sú: rada, vypočutie, príjemné a povzbudzujúce slovo, hmotná pomoc či modlitba za blížneho. Viera dosvedčovaná láskou k Bohu a k blížnym je skutočnou cestou k spásu, ktorá nám bola z milosti Božej pre Kristovo vzkriesenie znovu sprístupnená.

Použitá literatúra:

GÁBRIŠ, K. *Prvý list Petrov*. Bratislava : Univerzita Komenského, 1996. ISBN 80-223-0992-3.

MILLER, D. *On this rock a commentary on First Peter*. Pennsylvania : Allison Park, 1993. ISBN 1-55635-020-1.

Branislav Balca,
5. ročník evanjelickej teológie

22. apríl

2. slávnosť veľkonočná

Text: Sk 10, 34 – 43

Exegetické poznámky:

Verše 34 – 37: Boh nikoho neuprednostňuje. On hľadá na srdce človeka, nie na ľudský zovňajšok. Božia láska v Ježišovi prekonáva hranice a rozdelenia i tam, kde si ich ľudia neuvedomujú. Pre knihu Skutky apoštolov je to jasný znak transcendentného mono-teizmu – neuprednostňovanie z pohľadu večnosti. K tomu je podobný príklad z grécko-rímskej kultúry, kde bohyňa spravod-

livosti nosí pásku cez oči, aby nikoho neuprednostňovala. Bohu je príjemný ten, kto v ktoromkoľvek národe sa Ho bojí. To ukázal Jeho prístup k ľuďom všetkých národov.

Verš 36: On je Pánom všetkých: Grékov aj Židov.

Verš 38: Hriech je vec, ktorá sa týka ľudstva ako takého. Skutky apoštolov opisujú hriech ako uväznenie v tyranii satana a démonických síl a utlačanie nimi. To dopĺňa definíciu hriechu ako pýchy, ktorá odmieta vziať slávu Pánu Bohu. Ježiš prichádza, aby takto utlačeného človeka uzdravil. O tom, že je to súčasť novozmluvnej viery o Ježišovi, svedčí aj modlitba „Otče náš“, kde prosíme: „... a zbav nás zlého.“ Je tu náznak Trojice: Boh je účinný v Ježišovi skrze Duha Svätého.

Verš 39: Potvrďuje, že to, čo Lukáš píše v evanjeliu aj v Skutkoch, píše na základe svedectva očitých svedkov diela Pána Ježiša.

Verše 40 – 41: Vzkriesenie je vrcholom Petrovej evanjelizačnej reči. I keď sa Vzkriesený nezjavoval všetkým ľuďom, ale iba vyvoleným, ktorým kázal zvestovať o tom ďalej, účinky vzkriesenia zostávajú verejné. Zvest už nie je v skrytosti.

Verš 43: Petrova reč sa opiera o to, čo už židovský poslucháč môže poznať. No slová „každý, kto verí v Neho“ smeruje práve k poslucháčom z pohanov. Je tu vyslovená podstata účinnosti evanjelia nielen k Židom, ale ku každému, lebo Boh nikoho neuprednostňuje.

Propozícia:

Boh nikoho neuprednostňuje.

1. A tak buďme svedkami Božieho konania.

2. Preto zvestujme Jeho lásku a spravodlivosť všetkým.

Myslienkky ku kázni:

Úvod:

- Čo si všimneme na ľuďoch ako prvé?

- Podľa čoho si vyberáme svojich známych/priateľov?

1. Boh nikoho neuprednostňuje. Nehľadá na nás, ako my hľadáme na seba navzájom.

Nepozera, aké šaty máme oblečené, koľko máme titulov, aký spoločenský status máme. Ani vďaka týmto „benefitom“ nás Boh neuprednostní pred druhými, ktorí možno toľko „benefitov“ nemajú. On hľadá v prvom rade na srdce človeka. Nehľadá teda na jeho vonkajšok, ale na jeho vnútro. Nerozdeľuje a nehodnotí ľudí tak, ako to poväčšine robíme my. Boh nás ľúbi bez podmienok. Miluje nás bez rozdielu. Miluje nás tak veľmi, že kvôli nám obetoval svojho Syna. Počuli sme to už veľakrát, ale znamená to niečo pre nás osobne? Túto lásku nevieme obsiahnuť v celku, vieme ju len prirovnať. Môže to byť láska, ako keď sa milujú manželia navzájom. Milujú sa takí, akí sú, bez podmienok, čisto, oddane a s dôverou. Taká je i láska rodičov k dieťaťu. Milujú ho už od prvej sekundy, keď zistia, že ho čakajú. Milujú ho aj napriek tomu, že ho ešte nevideli, nevedia, ako bude vyzeráť, aké vlastnosti bude mať, či bude mať nejakú chybu, či bude choré, alebo zdravé. Milujú ho len kvôli tomu, že je ich dieťa. Ak takto milujú rodičia svoje deti, o čo viac nás miluje náš Trojjediný Boh, ktorý je naším nebeským Otcom a miluje bez rozdielov? Prečo by Jeho láska mala byť menšia ako naša láska? A kedy by sme si mali pripomínať čin veľkej Božej lásky, ktorý vykonal pre svoje deti, ak nie práve v tieto dni veľkonočných sviatkov?

Svedkami veľkej Božej lásky a konania sú všetky Božie deti. Boh totiž nezostal len tam, v Palestíne, a Jeho dielo sa neskončilo pri apoštoloch. Nie sme síce priamymi svedkami vzkriesenia Ježiša Krista, ale tento Boží čin bol taký veľký, že sa o ňom hovorí 2000 rokov. Pôsobil vtedy a aj dnes pôsobí na svojich poslucháčov. Sme síce nepriamymi svedkami Ježišovho vzkriesenia, ale toto svedectvo by v nás malo rezonovať rovnako silno ako pred dvoma tisícročiami. Sila tohto vzkriesenia a Božieho konania a lásky má byť stále rovnako silná a dotýkať sa nás i dnes. Ako sa píše aj v evanjeliu (J 20, 29) : „... blahoslavení, ktorí nevideli, a predsa uverili.“ Keď ľudia počuli, čo Peter rozpráva,

Duch Svätý konal pri ľuďoch dramatické zmeny. Vnímate, že aj v našich životoch môže evanjelium pôsobiť zmeny? Chceme, aby ich pôsobilo? Aj dnes sa k nám v slove Božom viditeľne skláňa vzkriesený Pán Ježiš so slovami lásky, ktoré sú hmatateľné a viditeľné v bratskej, obetavej láske.

2. To, že sme svedkami, si nemáme nechať len pre seba, ale máme o tom hovoriť a svedčiť. „O Ňom svedčia všetci proroci, že pre Jeho meno dosiahne odpustenie hriechov každý, kto verí v Neho.“ (Sk 10, 43) Ako boli učeníci a apoštoli svedkami pre svet, i malý kresťan bez veľkých slov a zázrakov môže byť svedkom pre svet. To kúzlo, tá sila totiž spočíva v samotnom Božom slove. My môžeme byť Jeho svedkami pre spoločnosť aj bez ťažkej teológie, vo vernom, každodennom kresťanstve. To, čo bude robiť Pán Boh s naším svedectvom pri druhých, je už v Jeho rukách. Zaslúbil však, že tam, kde chýbajú slová, On ich doplní; tam, kde chýba viera, On viere dá vzrast.

Záver:

Boh miluje bez rozdielu a to je veľmi dobrá správa, priam výborná správa pre svet, ktorý hľadá Boha a ani o tom nevie. Evanjelium o tejto Božej láske, ktorá sa stala viditeľnou v živote Pána Ježiša, je silou, ktorú máme ako nádej prinášať všetkým ľuďom bez rozdielu.

Použitá literatúra:

PELIKAN, Jaroslav. *Acts. Brazos Theological Commentary on the Bible*. Grand Rapids : Brazos Press, 2013, s. 131 – 136.

Commentary Critical and Explanatory on the Whole Bible. 1871. Dostupné online: <<https://www.biblestudytools.com/commentaries/jamieson-fausset-brown/acts/acts-10.html>>.

GÁBRIŠ, Karol. *Z Jeruzalema do Ríma*. Bratislava : Slovenská evanjelická bohoslovenská fakulta, 1983.

Barbora Hankovská,
5. ročník evanjelickej teológie

28. apríl

1. nedela po Velkej noci

Text: 1J 5, 1 – 6

Exegéza biblického textu:

Verš 1: Ak sme sa naozaj narodili z Boha, milujeme Ho. A nielen to, ale budeme milovať aj Jeho deti. Je dobré si tu všimnúť, že máme milovať všetkých veriacich, a nie iba tých z nejakej konkrétnej skupiny alebo spoločstva.

Verš 2 – 3: Dalším výsledkom viery je poslušnosť Božím prikázaniam. Podľa toho poznávame, že milujeme Božie deti, keď milujeme Boha a zachováваме Jeho prikázania. Tí, ktorí sú skutočne spasení, sa budú vyznačovať túžbou činiť Božiu vôľu. Naša láska k Bohu je vyjadrená túžbou počúvať Jeho prikázania. Pán Ježiš povedal: „Ak ma milujete, zachovávajúte moje prikázanie.“ (J 14, 15) Keď Ján hovorí, že Jeho prikázania nie sú ťažké, nechce tým povedať, že sú ľahké, ale skôr to, že sú to veci, ktoré znovuzrodení ľudia s láskou robia. Ako Ján vysvetľuje vo v. 4, je to vďaka znovuzrodeniu. Tomu, kto sa vierou narodil z Boha, Duch Svätý dáva silu poslúchať.

Verš 4: Ďalej sa dozvedáme tajomstvo víťazstva nad svetom. Systém sveta je obrovským spletencom pokušení, ktorý sa neustále snaží odtrhnúť nás od Boha a od toho, čo je večné. Snaží sa nás zamestnať tým, čo je dočasné a čo môžeme vnímať zmyslami. Ľudia tohto sveta sú zaujatí dočasnými a zmyslovými vecami. Stali sa obeťami pomínutelných vecí. Jedine človek, ktorý je narodený z Boha, je schopný premáhať svet, pretože je vierou schopný povzniesť sa nad pomínutelné veci tohto sveta a vidieť ich také, aké sú z perspektívy večnosti. Pohľad na Božiu slávu v tvári Ježiša kalí slávu tohto sveta.

Verš 5: Tento verš sa venuje viere ako testu večného života. Ján sa tu zmienil, že ten, kto premáha svet, je ten, kto verí, že Ježiš je Syn Boží. Pokračuje vo výklade pravdy

vzťahujúcej sa k dielu Pána Ježiša Krista.

Verš 6: voda a krv – voda symbolizuje Ježišov krst a krv symbolizuje Jeho smrť. Sú tu spomenuté, lebo Ježišova služba sa začala Jeho krstom a skončila sa Jeho smrťou. Ján tu zrejme reaguje na gnostických heretikov svojej doby, ktorí vraveli, že Ježiš sa narodil ako obyčajný človek a bol ním až do krstu. Podľa nich naňho zostúpil Mesiáš a znova Ho opustil pred Jeho utrpením na kríži – takže tam zomrel iba človek Ježiš. V celom tomto liste Ján nástojí na tom, že Ježiš Kristus je Boh aj človek. Ježiš bol Boží Syn nielen pri svojom krste, ale aj pri smrti. Toto je nesmierne dôležitá pravda, pretože ak by Ježiš zomrel len ako človek, jeho obeť zmierenia by nebola dostatočná na odňatie ľudského hriechu. *Duch svedčí* – Svätý Duch dosvedčuje dvoma spôsobmi, že Ježiš je Boží Syn: (1) Zostúpil na Ježiša pri Jeho krste (J 1, 32 – 34) a (2) potvrdzuje v srdciach veriacich apoštolské svedectvo, že Ježišov krst a Jeho smrť dokazujú, že je Mesiáš, Boží Syn (pozri 2, 27; 1K 12, 3 a pozn.; por. R 8, 16).

Propozícia kázne:

Ježiš je Syn Boží (Ten, ktorý prišiel skrze vodu a krv).

1. Každý, kto tomu verí, narodil sa z Boha a premáha svet.
2. Milujme Boha a zachovávajúme Jeho prikázania.

Myšlienky ku kázni:

Každý jeden z nás sa raz musel narodiť. Fyzicky. Už len to, že toto teraz čítaš alebo počúvaš znamená, že žiješ, teda si sa musel narodiť. Ale si/sme živý/i aj duchovne? Ján hovorí, že každý, kto verí, že Ježiš je Kristus, teda pravý Mesiáš, Boží Syn, sa narodil. A nie iba tak z hocikoho, ale narodil sa zo samotného Boha. Čo pre nás znamená narodiť sa z Boha?

Má to pre nás výhody, resp. dáva nám to nejaké práva, a zároveň povinnosti, čiže určitú zodpovednosť. Fyzicky sme boli narodení do tohto sveta, t. j. do sveta, kde

vládne hriech, kde satan dostal právo nás pokúšať a zväzdať. No tí, ktorí veria v to, že Ježiš je Syn Boží, t. j. že Ho poslal sám Boh preto, lebo nás tak veľmi miloval, aby nás zachránil od smrti večnej, tí majú právo, teda tú výhodu, že môžu s Božou pomocou premáhať zlo v tomto svete. Môžu premáhať diabla a jeho nástrahy. Lebo – ako sa píše v piatom verši – „*Kto iný premáha svet, ak nie ten, kto verí, že Ježiš je Syn Boží.*“

Fyzicky sme narodení do tohto sveta, sveta, kde sa viac oslavujú a cenia pominuté veci než tie večné. Nemôžeme len tak z tohto sveta odísť alebo si vybrať nejaký iný svet. Nemôžeme sa ani narodiť znova do nejakej inej rodiny, a teda do iných podmienok, inej spoločenskej vrstvy alebo časti sveta. Máme však možnosť byť znovuzrodení alebo znovunarodení v Bohu. Ak v srdci uveríme, že Ježiš je Ten svätý Boží, Mesiáš nám zaslúbený, sme narodení v Bohu.

Poznaním Kristovej identity, že veríme, že je Boží Syn, spoznávame aj svoju identitu. Môžeme žiť v identite Božieho dieťaťa, Kristovho brata a Kristovej sestry. Ako Kristov brat a Kristova sestra, ako deti samotného Boha teda môžeme premáhať tento svet a úklady diabla. Máme záštitu v samotnom Bohu. Ak sa dieťa motá nebezpečne blízko pri sporáku, nebudaj naň načiahne ruku, a jeho otec to vidí, automaticky svoje dieťa od sporáka vezme alebo mu odtiahne ruku. Alebo ak by naň vonku zaútočil rozzúrený pes, tak ho zaženie. Takýto je aj náš nebeský Otec. Ak sme už raz vyznali a uverili, chráni nás a je nám vždy nablízku, ak sa nachádzame v ťažkostiach.

Ak niekoho milujeme, tak mu to často honorujeme alebo ukazujeme rozličnými gestami – kvety, čokoláda, rande. Chceme s ním tráviť čo najviac času a chceme, aby vedel, že nám na ňom záleží. Boh sám si tiež od nás žiada takéto prejavy lásky. Nie kvety alebo čokoládu, ale chce náš čas, našu pozornosť, jednoducho, celých nás. A Ján píše, že tí, ktorí milujú Boha, zachovávajú Jeho prikázania. Ak niekoho milujeme, je nám veľmi ľahké robiť veci, ktoré ho nezra-

ňujú, ktoré mu, naopak, ukazujú, že nám na ňom záleží. Ak nám záleží na Bohu, ak Ho milujeme, budeme zachovávať Jeho prikázania. Veď ony nie sú na to, aby nás nejakो zväzovali a trestali, ale sú pre naše dobro, na to, aby sa nám ľahšie žilo, aby sme mohli žiť slobodne. Ak naozaj milujeme Boha, ak nám na ňom záleží, nebudeme robiť niečo, čím by sme Ho zraňovali.

Použitá literatúra:

MacDONALD, W. *Biblický komentár k Novému zákonu*. Kresťanské zbory, 2015. 1150 s. ISBN 978-80-905970-0-6.

Študijná Biblia. Bratislava : Porta libri, 2015. 2514 s. ISBN 978-80-8156-052-1.

Ruth Chmelovská,

5. ročník evanjelickej teológie

5. máj

2. nedeľa po Veľkej noci

Text: 1Pt 2, 20 – 25

Exegéza biblického textu:

Text nadväzuje na predchádzajúce verše, hovoriace o vzťahu kresťana a jeho nadriadeného, ktorému sa má kresťan podriaďovať a znášať nespravodlivosť a utrpenie. Verše 22 až 25 sú voľnou interpretáciou Iz 53.

Verš 20: Slovo κλέος (sláva) sa napriek svojej popularite v klasickej gréčtine objavuje v Novej zmluve iba raz, a to práve na tomto mieste. Je to sláva bájnych hrdinov, popularita, vystatovanie sa. V jej protiklade stojí v druhej časti verša milosť pred Bohom. Druhá časť tohto verša má viacero možných výkladov: na jednej strane môže byť milosť Božia darovaná človeku ako sila vydržať súženie, na druhej strane môže byť milosť aj výsledkom znášania trápenia, teda odmenou, ktorá stojí v protiklade so slávou zo začiatku verša. Utrpenie, o ktorom autor hovorí v druhej časti verša a vysoko ho hodnotí, je však utrpenie nezavinené a nespravodlivé, je to utrpenie človeka, ktorý

si nielen plní svoje povinnosti, ale snaží sa konať dobre.

Verš 21: Slovné spojenie *Kristus trpel za vás* je formulka známa v celej ranej cirkvi. Slovo ὑπογραμμός je tiež použité v Novej zmluve iba na tomto mieste. Možný preklad je vzor, predpis, šablóna zadaná na kopírovanie. Konkrétne toto slovo označovalo vzor písmen, ktoré žiak obkresľoval a napodobňoval.

Verš 22: Autor sa teologicky nevenuje Ježišovej bezhriechosti, používa ju len na opis nespravodlivosti, s ktorou sa môže stotožniť aj čitateľ: nič nespáchal, a predsa trpí. Tento verš však môže znieť i ako výzva k napodobňovaniu Ježišovho vzoru aj v snahe o bezhriechosť.

Verš 23: V tomto verši sa odráža vplyv synoptickej interpretácie pašiového príbehu, ale aj Ježišových výrokov o utrpení. Základným motívom je prijatie utrpenia. Nejde len o fyzické nebránenie sa, je to odmietnutie nenávisť a zlosti, snaha zlo premáhať dobrom. Autor vynecháva časť „a neotvoril ústa...“ z Iz 53, ktorý mu slúži ako predloha – neprikazuje teda mlčky znášať utrpenie, pripúšťa možnosť pomenovania problému.

Verš 24: Až po tom, čo je Ježišov postoj predstavený ako príklad pre osobný život, kladie autor dôraz aj druhý význam Ježišovej smrti – ospravedlnenie od hriechov. Slovné spojenie „vyniesť na drevo“ je inšpirované viacerými starozmluvnými obrazmi, no mení ich význam. Ježiš nevynáša hriechy na kríž (ako by grécke slová prevzaté z LXX chceli v kontexte naznačiť prinášanie niečoho na oltár), ale práve hriechy sú dôvodom, prečo Ježiš ide na kríž. Autorova teológia je pozoruhodná: Ježiš berie ľudské hriechy na svoje telo a to potom vynáša na kríž, aby tam bolo zničené aj s hriechmi.

Verš 25: Na rozdiel od predlohy Iz 53, kde text ďalej hovorí o ovci vedenej na zabitie, autor vytvára nový príklad pastiera a blúdiacich oviec, ktorý je inšpirovaný Ez 34. Výraz *Biskup duší* sa v tomto verši objavuje pravdepodobne na základe Ez 34, 11, kde sa v texte LXX nachádza slovo ἐπισκέψομαι (pohľadať,

sčítať), ktoré je podobné slovu ἐπισκοπος. Slovo *biskup* sa na tomto mieste vyskytuje už aj ako označenie zborovej funkcie – môžeme ho nájsť už i v starších textoch Novej zmluvy.

Propozícia kázne:

V Jeho ranách sa nám dostalo uzdravenia. Boh uzdravuje naše rany,

1. aby sme nasledovali Jeho šľapaje (v. 21),
2. aby sme odumreli hriechom a žili spravodlivosti (v. 24).

Náčrt kázne:

Ako môžu rany na pastierovi uzdraviť ovce? Nijako, ak sú to len pastierove rany. Tie rany, ktoré má na sebe náš dobrý Pastier, sú však naše. Uzdravuje nás tým, že nás oslobodzuje od bolesti a zbavuje nás rán. Berie ich z nás a dáva na seba, na svoje telo: „na vlastnom tele vyniesol naše hriechy na drevo.“ Predstava, že nás Kristus zbavuje hriechov, nám môže byť často vzdialená a ťažko predstaviteľná. Obraz Krista, ktorý berie naše rany, modriny, bolesti a dáva ich na svoje vlastné telo, je už oveľa konkrétnejší a osobnejší. Čo sú však tie rany, ktoré preberá Kristus? Hriechy, za ktoré odplatou je smrť. Je to naše konanie, ktoré v nás zostáva vryté; sú to naše slová, ktoré zraňujú ostatných aj nás. Neodpustenie, nenávisť, závišť. Boh nás uzdravuje odpustením a ospravedlnením – práve to je liek na bolesť hriechu, liek na skormútené, pokorné srdce, kajajúce sa zo svojich hriechov.

Rany, ktoré liečia – smrť, ktorá dáva život. Veľká noc. Oslava života, ktorý sa začal smrťou. Toto všetko však nemôže stačiť. Autor listu vyzýva človeka k napodobňovaniu: „*lebo na to ste boli povolani.*“ Kristovo konanie má byť predobrazom nášho konania – akousi šablónou, náčrtom, ktorý máme vo vlastnom živote obkresľovať a opisovať. Víťazstvo Veľkej noci a Kristov príklad nás majú potešovať v našom vlastnom utrpení. Bolesť križa a temná dolina, cez ktorú náš pastier musel prejsť, nás má povzbudiť k tomu, že žiadne utrpenie a bolesť nie sú márne. Boh koná aj cez rany a bolesť. Boh naše rany a bolesť

preberá na seba, znáša ich s nami. Nebojme sa teda nasledovať svojho Pastiera, aj keď nás vedie do temného údolia. Kristus nám *dal príklad, aby sme nasledovali Jeho šlapaje*.

Prvou a najdôležitejšou vecou, v ktorej máme napodobňovať Krista, je odumrieť hriechu. Iba tak dokážeme ísť ďalej. Toto je základná požiadavka Veľkej noci. Ovcí nepomôže, že má dobrého pastiera, ak ho nechce nasledovať. Odumrime hriechu, pretože Kristus ho z nás už dávno zobral. Autor textu nám hneď aj ponúka príklad odumretia hriechu: nezlorečiť v utrpení. Byť nespravodlivo bitý, ponížený, zranený, no nezlorečiť, nenechať sa ovládnuť hnevom a zlosťou. Práve toto je život spravodlivosti, o ktorom autor hovorí.

Aj keď sú požiadavky biblického textu ťažké a autor od nás naozaj chce veľa, nemusíme sa báť: máme predsa dobrého Pastiera, ktorý nám cestu už vopred vyšliapal. Našou úlohou je nasledovať Ho. Nielen ku krížu, ale aj s krížom. Nielen k odpusteniu a evanjeliu, ale aj k spravodlivému životu a boju s hriechom.

Použitá literatúra:

DUS, J. A. *První list Petrův. Český ekumenický komentář k Novému zákonu*. Praha : Centrum biblických studií AVČR, 2017. ISBN 978-80-7545-0674-7.

GÁBRIŠ, K. *Prvý list Petrov. Preklad a výklad*. Bratislava : Univerzita Komenského, 1996. ISBN 80-223-0992-3.

*Michaela Púpalová,
5. ročník evanjelickej teológie*

12. máj

3. nedeľa po Veľkej noci

Text: 1 Pt 2, 11 – 17

Exegéza biblického textu:

Verš 11: Oslovenie „*milovaní*“ nie je prázdnu formalitou. Autor používa toto oslovenie kvôli tomu, aby si adresáti vo svojej ne-

lahkej situácii uvedomili, že láskyplnú podporu, ktorú tak potrebujú, už majú. Majú ju od Boha, od bratov vo viere a, samozrejme od autora samotného. Adresáti sú medzi neveriacimi ako cudzinci a hostia. Dôvodom je, že ich prijal Boh úplne za svojich, ako sväté, oddelené vlastníctvo. Hospodin vyžaduje zdržiavanie sa telesných žiadostí. Žiadne zlozvyky a staré životné schémy sa nesmú stavať do cesty k Hospodinovi, ktorý si nás povolal.

Verš 12: Hmotné túžby človeka zvnútra rozkladajú a zvonka kompromitujú. Rozpad osobnosti totiž nie je možné dlho skrývať. Jeho najrôznejšie dôsledky (lakomosť, túžba po moci, násilnícke sklony, alkoholizmus atď.) sa skôr či neskôr prejavia. Životný štýl kresťana nemá byť vzorný len navonok, ale aj skutočne, vo vnútri. Nie je jasné, či autor s určitosťou vie o konkrétnych hriechoch adresátov. Pravdepodobne hovorí skôr preventívne. Ďalej autor hovorí o dobrých skutkoch. Ide o misijné pôsobenie Božieho ľudu. Zhoduje sa to aj s kázaním na vrchu (Mt 5, 16). Deň navštívenia nemusí byť nutne stotožnený s parúziou, môže to byť práve deň, keď neveriaci uveria.

Verše 13 – 14: Kresťan má byť kvôli Kristovi a podľa Jeho vzoru (napr. otázka platenia daní a zatknutie v Getsemane) poddaný ľudským zriadeniam. Vrchnosť vládne preto, aby poddaným zaistovala spravodlivosť a pokojný život. Spresňuje však aj pozíciu vrchnosti z druhej strany. Vrchnosti je potrebné vymedziť jej miesto aj voči Bohu, aby sa náhodou nechcela hrať na Boha. Preto kresťania poslúchajú svoje vrchnosti len s vedomím rozdielu, ktorý ich delí od jediného Stvoriteľa a Pána. Neposlúchajú ich ako bohov, ale poslúchajú ich so zreteľom na Boha a kvôli Bohu. Keď sa autor ďalej zmieňuje o vládroch, vystihuje tým podstatu vtedajšieho štátoprávneho usporiadania. Cisár posielal do provincií svojich zástupcov a zveroval im výkonnú a aj súdnu moc.

Verš 15: Boh má záujem o všetkých ľudí, praje si, aby poznali pravdu, aby nezostávali nerozumní a v nevedomosti. Autor v jed-

nom verši spája univerzálny dôraz s misijným, pričom najlepšou misijnou taktikou je správať sa normálne, robiť dobre.

Verš 16: Čitatelia sú nazvaní slobodnými, avšak nie k židovskému zákonu či vo vzťahu k Rimanom, ale vo vzťahu k Bohu. On je Ten, kto ich učinil slobodnými, keď si z nich učinil služobníkov. Vďaka tomu nie sú služobníkmi nikoho iného, a to ani služobníkmi vlastných túžob a vlastného sebeckva, z ktorého boli vykúpení.

Verš 17: Nasledujú krátke výzvy, ktoré sú také radikálne a náročné, že ich môže splniť len skutočne slobodný človek. Len človek, ktorý nie je spútaný predsudkami, si môže uctiť všetkých, len človek oslobodený od strachu môže milovať bratstvo. Strach – bázeň patrí jedine Bohu, nie kráľovi. Kráľovi patrí úcta, taká úcta, aká patrí všetkým ľuďom bez rozdielu.

Propozícia kázne:

Boh nás oslobodil, vykúpil.

1. Bojujme s hriechom.
2. Buďme poddaní vrchnostiam a bližným.

Náčrt kázne:

Boh nás vykúpil z moci hriechu skrze svojho Syna. Skrze toto dielo sa kresťania môžu nazvať slobodnými. Boh z nás však učinil aj svojich služobníkov. Na jednej strane sme teda slobodní, na druhej strane sme však stále služobníkmi. Pointou tohto paradoxu je, že vďaka Hospodinovi sme služobníkmi len jedného Pána, nie vlastných túžob, sebeckva atď. O paradoxe slobody a podriadenosti, poddanosti hovorí aj Luther v spise *O slobode kresťana*. Kresťan je na jednej strane skrze Krista slobodný, na druhej strane je poddaným služobníkom svojich bližných. Služba Bohu je vlastne službou bližným.

S vedomím tejto slobody nás autor listu vyzýva k boju s hriechom, ktorému musíme neustále čeliť. Je nesmierne dôležité, aby náš boj nebol len vonkajší, pokrytecký. Ak kresťan boj s hriechom iba predstiera alebo ho neberie vážne, časom sa to prejaví. To, čo ho oddeľuje od Hospodina, je potrebné

odstrániť. Len s úprimnou snahou bojovať s našimi konkrétnymi hriechmi môžeme byť potom schopní slúžiť bližnému.

Byť poddanými vrchnostiam a bližným je vlastne aj misia. Naše správanie má byť svetlom pre ľudí, aby videli Božiu lásku, ktorá má záujem o všetkých ľudí. Tak ich môže osloviť a tak ju môžu aj spoznať priamo v praxi. Príkladom života potom my kresťania môžeme aj umlčať rôzne obvinenia a výčitky na našu adresu.

S podriadenosťou ako takou je spojená aj podriadenosť ľudským zriadeniam, vrchnostiam a autoritám. Autorom listu, Lutherom aj Kristom samotným je kresťan nabádaný, aby vrchnosti počúval. Ich moc pochádza od Boha. Vrchnosť je povinná zaisťovať pre podriadených spravodlivosť a pokojný život. Podriadenosť vrchnosti je však pre kresťana limitovaná jej podriadením sa Bohu. Ak sa snaží vyrovnáť sa Bohu alebo sa hrať na bohov, nie je to viac kresťanova vrchnosť. Podľa autora listu má byť úcta k vrchnostiam rovnaká ako ku všetkým bližným. My kresťania sme teda nabádaní k univerzálnej láske a úcte bez rozdielu.

Použitá literatúra:

DUS, J. A. *První list Petřův. Český ekumenický komentář k Novému zákonu*. Praha : Centrum biblických studií AVČR, 2017. ISBN 978-80-7545-0674-7.

GÁBRIŠ, K. *Prvý list Petrov. Preklad a výklad*. Bratislava : Univerzita Komenského, 1996. ISBN 80-223-0992-3.

Filip Púpala,
5. ročník evanjelickej teológie

12. máj

Deň matiek

Text: Ef 6, 1 – 4

Exegéza biblického textu:

Verš 1: Tejto pasáži predchádzajú rady pre muža a ženu v manželstve (5, 22 – 33).

Apoštol tu pokračuje ďalším z rodinných vzťahov, konkrétne medzi deťmi a rodičmi. Deti majú poslúchať rodičov v *Pánovi*, čo naznačuje mystický úniu medzi kresťanom a Kristom. Deti majú rodičov poslúchať tak, ako bol poslušný Kristus, ako poslúchajú Krista, a poslušnosťou, akú žiada Kristus. Tieto slová (v *Pánovi*) v niektorých rukopisoch chýbajú (najmä Codex Vaticanus), avšak ich prítomnosť v papyruse 46 je silným argumentom pre ich originalitu. Autor počíta s tým, že rodičia sú sami veriaci v Krista, preto neočakáva, že by svojim deťom prikazovali konať proti ich viere. Takéto príkazy je možné neposlúchnuť, pretože poslušnosť Kristovi je na prvom mieste. Slová *lebo to je spravodlivé* poukazujú na morálnu povinnosť a pripravujú na citáciu príkazania vo veršoch 2 a 3.

Verš 2: Ak autor naráža na Desiat Božích prikázání, nejde iba o prvé a jediné prikázanie so zaslúbením. Prvé však môže znamenať nielen prvé kvantitatívne, ale aj kvalitatívne, t. j. môže poukazovať na jeho dôležitosť (Mt 22, 37 – 38). Tiež nejde o kvantitatívne prvé prikázanie zákona, ale je zo všetkých najdôležitejšie. Preto jednou z možností prekladu je vložiť do textu čiarku: *to je prvé prikázanie, so zaslúbením vo význame ide o najdôležitejšie prikázanie a má aj zaslúbenie*. Pochopiteľne, nie je najdôležitejšie vo všeobecnosti, iba čo sa týka vzťahu detí k rodičom.

Verš 3: Zaslúbenie je oproti pôvodnej verzii v Desatore skrátené o slová *ktorú ti dáva Hospodin, tvoj Boh* (2M 20, 12 a 5M 5, 16). Tým apoštol vzťahuje toto zaslúbenie, pôvodne smerované k izraelskému ľudu a zaslúbenej krajine, aj na príslušníkov ostatných národov a Zem ako svet. Je pozoruhodné, že zaslúbenie dlhého pozemského života nenachádzame nikde inde v Novej zmluve ani v ranokresťanskej eschatológii. Chrysostomos navrhuje výklad, že ide o paralelu k večnému životu. Zároveň pri zaslúbení môže ísť aj o to, že práve cez rodičov dostávame základ do života: život samotný, obživu, výchovu a vzdelanie. Toto

všetko sú predpoklady k dlhému životu na Zemi.

Verš 4: Tu sa končia Pavlove rady ohľadom vzťahu detí k ich rodičom a začína sa napomenutie pre otcov o výchove detí. Vzhľadom na kontext doby a situáciu adresátov apoštol stavia do úlohy vychovávateľov otcov, avšak nie je vylúčené, že myslel aj na matky. Každopádne, dnes sa toto napomenutie vzťahuje na oboch rodičov. Správna výchova je nevyhnutná. Rodič však vo výchove nemá zachádzať k dráždeniu. Kol 3, 21 hovorí: „*Otcovia, neдрáždíte svoje deti, aby neklesli na mysl.*“ Dráždenie, provokácia nevedie k ničomu dobrému. Provokácia zo strany rodiča narušuje vzťah s dieťaťom rovnako ako neposlušnosť dieťaťa. Deti majú byť vychovávané „*s prísnosťou a napomínaním podľa Pána.*“ To znamená, deti majú byť primerane usmerňované a slovné napomínané, aby boli privedené k správne konaniu a zdržiavali sa zlého. Týmto slovami apoštol ohraničuje absolútnu dominanciu otca v grécko-rímskom svete, kde sa mohol otec rodiny zbaviť nechceného dieťaťa vydedením, predaním do otroctva, či dokonca jeho zabitím. Grécke slovo *paideia*, tu preložené ako *výchova*, má však oveľa širší zmysel. Zahŕňa nielen výchovu, ale aj vzdelávanie.

Propozícia kázne:

Hospodin nám cez rodičov dáva to, čo potrebujeme.

1. Deti, poslúchajte rodičov.
2. Rodičia, vychovávajte deti zodpovedne.

Náčrt kázne:

Na tento svet prichádzame ako deti, ktoré potrebujú lásku, opateru, výchovu a vzdelávanie. Nikto z nás sa bez toho nezaobíde a väčšina z nás to v prvých rokoch či desaťročiach nášho života poskytujú rodičia. Nie každý však má to šťastie vyrastať s obidvoimi rodičmi. Stvoriteľom je však Boh, ktorý nás skrze matku priviedol na tento svet a aj sa o nás stará. Poskytuje nám to, čo potrebujeme, a používa si na to rôznych ľudí.

V prípade väčšiny z nás, po veľmi dlhý čas, práve rodičov. Uvedomujeme si to? Sme za to vďační?

Úloha matky sa začína počatím alebo ešte pred ním. Často musí samu seba obmedziť, zmeniť životný štýl a návyky, aby dokázala priviesť na svet zdravé dieťa. Matky pre svoje deti, kým tie ešte ani nie sú na svete, obetujú množstvo času, niekedy aj fyzickej krásy podľa svetských štandardov, a musia pretrpieť veľa bolesti, a to nielen pri pôrode. Keď dieťa príde na svet, rodičia často zabúdajú, čo je to spánok či pokojný deň. Náplňou dňa sa stáva starostlivosť o dieťa. Nie je to ľahké. No Hospodin je s rodičmi, dáva im silu a trpezlivosť, aby deti, Jeho stvorenie, mohli dostať to, čo potrebujú k životu. A nielen k životu, ale aj do života.

Deti by si to mali uvedomovať a vážiť. Neposlušnosťou rodičom v ich situácii nepomáhajú. Hospodin na to myslel, preto ustanovil prikázanie *Cti si otca i matku, aby si dlho žil na zemi*. Nie je to tak, že ak nebudeme poslúchať rodičov, Boh nás istotne potrestá predčasnou telesnou smrťou, ale práve cez rodičov nás učí tomu, čo potrebujeme, aby sme na zemi dokázali žiť dlho a dôstojne. A nielen to, ale mnohí z nás sú práve rodičmi vedení k Bohu, s ktorým môžeme mať večný život. Nie je to predsa to najdôležitejšie?

Viesť deti k Bohu je najdôležitejšou úlohou rodičov. Treba ich však pripraviť aj na pozemský život. Vzhľadom na dobu, v ktorej bol biblický text napísaný, kladie apoštol úlohu výchovy na otcov, avšak dnes sú do nej často zapojené najmä matky. Deti treba v prvom rade vychovávať s láskou, nie ich dráždiť či ponížovať. To narušuje vzťah rodiča s dieťaťom rovnako ako detská neposlušnosť. Nesmú však ostať bez výchovy, ktorá musí byť často prísna, aby sa deti naučili vyhýbať sa zlému. Treba ich viesť a napomínať tak, aby vnímali, čo je dobré podľa Písma, a nasmerovali svoj život ku Kristovi. Na to potrebujú aj vzdelanie, aby dokázali Písmo sväté skúmať a čo najlepšie mu porozumieť. S takouto výchovou a vzdelávaním

by mali rodičia začať už od najtútlejšieho veku dieťaťa. Je prioritou vás ako rodičov vychovať zo svojho dieťaťa veriaceho kresťana?

Použitá literatúra:

LEANDER, E. *The New Interpreter's Bible Commentary: Volume Ten*. Nashville : Abingdon Press, 2015. ISBN 978-1-4267-3586-8.

TAYLOR, W. F., REUMANN, J. H. P. *Augsburg Commentary on the New Testament: Ephesians and Colossians*. Minneapolis : Augsburg Publishing House, 1985. ISBN 0-8066-2165-6.

Samuel Pecka,
5. ročník evanjelickej teológie

19. máj

4. nedeľa po Veľkej noci

Text: Jk 1, 13 – 18

Exegéza biblického textu:

Jakubov list patrí medzi katolícke (všeobecné) listy. Adresátni listu je „*dvanásť kmeňov*“, resp. celá kresťanská cirkev. V súčasnosti sa medzi biblistami zastáva názor, že ide o neznámeho žido-kresťanského autora. Podľa väčšinového názoru tradičných kresťanských cirkví sa za autora listu pokladá Jakub, brat Pánov, syn Márie a Jozefa. List bol napísaný pravdepodobne na konci prvého storočia, ale objavujú sa názory, že mohol vzniknúť už v 45. – 50. roku po Kristovi.

pokúšanie – pokúšanie je skúškou, ktorá preveruje morálnu silu človeka. Pokúšanie je skúškou odolnosti človeka voči hriechu (Mt 4, 1).

Nech nikto nehovorí v pokúšaní: Boh ma pokúša. – Boh nepokúša a neuvádza do pokušenia. Je to človek, ktorý zlyháva pred svojimi povinnosťami.

hriech – prestúpenie Božieho zákona.

žiadost – alebo žiadostivosť (epithymia), má negatívny (človeka od niečoho odvá-

dza...), ale aj pozitívny význam (k niečomu zase vábi a priťahuje).

žiadost, hriech, smrť – tri fázy reťazovej reakcie. Môžeme to porovnať s pokúšaním Evy (1M 3, 6 – 22) a Dávida (2S 11, 2 – 17). *Nemýľte sa, bratia moji milovaní!* – pravdepodobne vtedy dobre známa formulka, ktorá mala dopomôcť lepšiemu zdôrazneniu podstatných vecí, ktoré po nej nasledujú.

dokonalý dar – od Boha nepochádza zlo ani pokušenie. Všetko, čo od Neho pochádza, je dobro – dar Božej milosti, Ježiš Kristus.

Otec svetiel – svetlo je metaforou dobra. Boh je zdrojom svetla, resp. dobra, a dáva ľuďom – „blikajúcim“, premenlivým bytosťami – svetlo, dobro. Vo svojej činnosti je nepremennivý, konštantný.

slovo pravdy – hlásanie evanjelia (1Pt 1, 23 – 25).

Propozícia kázne:

Od Otca pochádza dobrý údel a dokonalý dar.

1. Otec nepokúša nikoho.
2. U Otca niet premeny ani zatienia.

Náčrt kázne:

Od Otca pochádza dobrý údel a dokonalý dar

Dary si treba vážiť. Nedávame dary sviňam, aby ich pošliapali. Keď dávame dary, tak to robíme s nejakým účelom – či už z potešenia, alebo ako poďakovanie, alebo zo slušnosti, ale vždy je tu nejaký účel. Napr. zásnubný prsteň je dar, ktorý v sebe nosí záväzok, ktorý nás zaväzuje k zodpovednosti. Je to dar, s ktorým sa spája očakávanie.

Milí bratia a milé sestry, Boh je Ten, ktorý pre nás pripravil dokonalý dar! Svoju milosť v Ježišovi Kristovi. Milosť je dar od Boha. Milosť je to, že Ježiš zomrel za nás. Je to dar! Je to obetovaný život! Boh nám v ňom dáva dar, dar večnosti (Ž 31, 17; Ž 100, 5).

Boh je dokonalým darcom. Všetko, čo máme, je prejavom Božej dobroty. V Malom katechizme v Lutherovom komentári k prvému článku Všeobecnej viery kres-

ťanskej sa píše: „... k tomu mi hojne a na každý deň dáva odev a obuv, pokrm a nápoj, dom a dvor, manželku a diety, pole, dobytok a akýkoľvek majetok so všetkými potrebami tohto tela a života; pred každým nebezpečenstvom ma ostriha a od všetkého zlého chráni a zachováva... za to všetko som mu povinný ďakovať, Ho chváliť, Jemu slúžiť a byť Mu poslušný.”

Nedajme sa teda zviať podobnosťou slov *zadarmo* a *dar*. Dar nie je zadarmo. Akýkoľvek dar dám, čakám zaň minimálne dakujem. Očakávam nejakú formu reakcie. Dary si treba vedieť vážiť a treba ich vedieť aj prijímať. Ľudia očakávajú reciprocitu. Ľudia očakávajú, že to, čo dajú, sa im má aj vrátiť. Na Boží dar sotva môže človek primerane odpovedať. Našou najdokonalejšou odpoveďou je modlitba vďaky.

Buďme aj my dobrými darcami! Nemusíme darovať iba hmotné veci, darovať môžeme aj svoj čas. Darujme čas svojmu blížnemu. Niekedy celkom stačí iba sa rozprávať.

Otec nepokúša nikoho

Pokúšanie je také staré ako sám človek. Príbeh z pradejín – príbeh Adama a Evy – jasne poukazuje na príčiny a dôvody pokúšania. Po pokúšaní sa zrodil hriech a z hriechu vyhnanstvo. Pádom človeka do hriechu je pokrivený obraz, na ktorý bol človek stvorený. Po vyhnaní z raja už nie je možný priamy kontakt s Bohom. Boh je už Bohom ďalekým, a preto je potrebný kult (1M 4, 26). Dejiny vývoja našich služieb Božích siahajú do doby vzniku izraelského kultu. Kultom sa nadväzuje kontakt medzi Hospodinom a Jeho ľuďom. Kult má za úlohu upevňovať tento existujúci vzťah a priznávať sa k nemu.

Neraz sa stáva, že práve slová *pokúšať, pokúšiteľ* a *pokúšanie* ignorujeme. Preskakujeme ich a hneď hľadáme vinníka a výhovorky. Stávame sa vlastnými obhajcami. Už prvotní kresťania pri prenasledovaniach hovorili: Prečo to na nás Boh dopúšťa? S podobnými otázkami sa stretáme aj dnes. Jednou z častých otázok je, prečo Boh dopúšťa zlo na svet. Áno, neraz Bohu vyčíta-

me svoje trápenia a ťažkosti. A práve k takejto situácii sa Jakub vyjadruje v dnešnom texte. „*Nemýľte sa bratia moji milovaní! Len dobrý údel a len dokonalý dar pochádza zhora od Otca svetiel!*”

Boh totiž nie je zdrojom zlého a pokúšania. Od Boha nepochádza násilie, nadávky a vraždy. Zárodokom hriechnosti je vlastná žiadostivosť a zvody diavla. Symbol kríža je najlepším príkladom, ako Pán Boh aj to najväčšie zlo – zlo vraždy – môže použiť na dobro: použiť, aby zmieril svet a človeka so sebou. Z biblických príbehov často môžeme vidieť, že aj zlo niekedy môže poslúžiť k dobrému. Apoštol Pavel v Liste Rímskym napísal: „*Milujúcim Boha všetky veci slúžia na dobro!*” (R 8, 28) Starozmluvná postava Jób je dobrým príkladom diablovho pokúšania. Diabol je ako riečica, preosieva a iba vytrvalí a veriaci mu dokážu vzdorovať. Boh nás nepokúša, ale On dovoľí, aby sme boli preskúšaní z našej viery diablom. Výsledkom je ešte silnejší vzťah s Bohom a veniec večného života. „*Blahoslavený muž, ktorý vytrvá v pokúšaní, lebo keď sa osvedčil, prijme veniec života, ktorý zasľúbil Pán tým, čo Ho milujú.*” (Jk 1, 12) Ako my pokúšame Otca? Boha pokúšame neposlušnosťou a neverou. Môžeme to zhrnúť a povedať, že nedodržiavaním Desiatich Božích prikázaní. V dávnom Izraeli Boha pokúšali uctievaním božstiev. Dôkazom toho sú state v Biblii o žiarlivom Bohu (2M 34, 14).

Radosť a bolesť, zármutok a protivenstvo, sklamanie, hlad a bieda a prenasledovanie skrývajú totiž v sebe vždy veľké nebezpečenstvo. Vo vedomí svojej vlastnej bezmocnosti a slabosti človek hreší, keď sa utieka k rôznym mágiám a vešteniu z kariet, fazule či hviezd. Podlieha pokúšeniu zo zúfalej situácie. Evanjelista Matúš uvádza bdelosť a modlitbu ako vhodnú prevenciu proti pokúšeniu. „*Bďte a modlite sa, aby ste neprišli do pokúšenia; duch je síce hotový, ale telo slabé.*” (Mt 26, 41)

Vo vedomí svojej vlastnej bezmocnosti a slabosti obracajme sa preto ako Božie deti k Otcovi, aby nás vymanil spod väbivej

moci všetkých týchto pokúšení. V šiestej prosbe Otčenáša prosíme: „*I neuvod' nás do pokúšenia...*” (Mt 6, 13) V tejto prosbe sa nepredpokladá, že by nás Boh uvádzal do pokúšenia alebo zosielať na nás nejaké pokúšanie. Predpokladom tejto prosby je, že nás Boh vedie a pokúšenia pre nás sa môžu stať úskalím na tejto ceste. *Neuvod' nás do pokúšenia* znamená: 1. Necháme sa Tebou viesť, 2. Neved' nás cestou a situáciami, ktoré nezvládneme. Môžeme túto prosbu interpretovať aj ako nenechaj nás napospas, aby sme boli obeťami pokúšenia.

U Otca niet premeny ani zatienia

Nemennosť je jednou z podstatných Božích vlastností. Boh je istota! Jeho Slovo je nemenné. „*Ježiš Kristus ten istý včera i dnes, i naveky.*” (Žid 13, 8) Z toho vyplýva, že všetko, čo doteraz odznelo o Bohu, je nemennou a stálou konštantou. On neprezlieka kabáty, On nemení tvára a postoje. Boh ako Otec svetiel je zdrojom svetla, dobra a slova evanjelia. Evanjelia, že Ježiš je našim Vykupiteľom a dokonalým darom, ktorý nás nepokúša, ale dáva stálosť a istotu života večného. Preto Mu dôverujme a vo viere sa na Neho spoľiehajme.

Použitá literatúra:

HOPPE, Rudolf. *List Jakubův*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2001. 109 s. ISBN 80-7192-498-9.

MRÁZEK, Jiří. *Bláznovství víry podle Jakuba*. Jihlava : Nakladatelství Mlýn, 2006. 123 s. ISBN 80-86498-17-4.

Miroslav Ponjičan,
5. ročník evanjelickej teológie

26. máj

5. nedela po Velkej noci

Text: 1Tim 2, 1 – 3

Exegéza biblického textu:

Biblická stať, ktorá však tvorí celok vo veršoch 1Tim 2, 1 – 15, predstavuje súčasť

pokynov týkajúcich sa oslavy, uctievania Boha. Náš vybraný text (v. 1 – 3) je špecificky zameraný na modlitbu. Svojimi dôrazmi sa však odlišuje od iných novozmluvných pasáží, ktoré hovoria o modlitbe. Napríklad Ježišovo učenie, ktoré poznáme z kázne na vrchu, neposkytuje len nejakú modelovú modlitbu, ale nás varuje, aby sme sa nemodlili tak, aby to vyústilo do istej viditeľnej zbožnosti, za ktorou nič nie je. Posolstvo daných nám veršov nás upozorňuje, resp. nám dáva poznanie a uisťuje nás, že Boh v skutočnosti odpovedá na naše modlitby. Ako dôraz môžeme v našej stati vyzdvihnúť akúsi univerzálnosť. Text sa začína výzvou, napomenutím (παρακαλέω), aby sme sa modlili za každého. Pavel túto výzvu vystihuje až štyrmi gréckymi slovíčkami: δέησις (modlitba konkrétnych potrieb), προσευχή (všeobecné slovo pre modlitbu), ἔντευξις (modlitby pre iných), εὐχαριστία (modlitba vďačnosti – toto slovo používame i pri označení vďaky Bohu za dar Jeho Syna, Ježiša), ktoré vlastne odkazujú na to isté. Tieto slová odhaľujú aspekty a podstaty modlitieb. Práve táto univerzálnosť je posilnená naliehaním, že Božia láska je tiež univerzálna a Boh si praje spásu každého človeka. Tento argument posilňuje i vyznanie raného kresťanstva, kde je Kristova smrť vnímaná ako výkupné za každého (cf. v. 6; 2K 5, 15; Mt 20, 28; J 3, 16). Náš text robí pozoruhodným i pokyn, aby sme svoju „sieť modlitieb“ rozšírili. Dostávame pokyn, aby sme sa modlili ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων – za všetkých ľudí. Apoštol upozorňuje, aby sme sa modlili za celé ľudstvo. Náš text uznáva, že máme tendenciu modliť sa primárne za seba, a preto naliehavo žiada, aby sme prenikli touto strnulosťou. Môžeme si pritom položiť otázku: Prečo by sa kresťanská modlitba mala zaoberať celým ľudstvom? Odpoveď: Pretože toto je rozsah Božieho záujmu. Boh však, ako to vystihuje verš 4, chce, aby všetci ľudia boli spasení a poznali pravdu. Pokrytci (ὑποκριτής) sa modlili, aby ich ľudia chválili (Mt 6, 5) alebo aby zapôso-

bili na iných (L 18, 9 – 14). Práv kresťania sa modlia, aby sa páčili Bohu. Modlitby sú príjemné Bohu. Podstatou modlitby nie je dosiahnuť, aby sa diala ľudská vôľa, ale Božia: nie buď vôľa moja, ale Tvoja.

Propozícia kázne:

Boh počuje naše volanie.

1. Modlime sa.
2. Žime statočne a pobožne.

Náčrt kázne:

Prišiel som do chrámu o takom čase ako každý deň. Išiel som celkom dopredu, aby ma nikto nevyrušoval – je to dobré miesto, všetci totiž na mňa vidia. Horlivo som sa modlil k Bohu. Povedal som Bohu, čo všetko dobré som urobil, ako som iným dával najavo svoje dobré skutky ako prejav svojej viery. Som vďačný, že som taký zbožný a nie ako tí vonku, čo vydierajú ľudí, čo cudzoložia, ako tí, čo nespravodlivo berú peniaze od iných. Kým som sa modlil, začul som, že niekto vošiel do chrámu. „Spomeň čerta,“ pomyslel som si, „čo tento colník tu robí!?! Či sa azda Boha nebojí!?!“ Nakolko ma prerušil pri modlitbe, poďakoval som Bohu, že nie som ako on.

Nejeden z nás pozná biblický príbeh, ktorý sa odohráva v kostole, kde sa stretáme s dvomi mužmi, ktorý sa modlia. Na prvý pohľad, zdá sa, že takéto konanie je v tomto prostredí prirodzené. Vo svojej modlitbe jeden hovorí Bohu, čo všetko dobré vykonal, aký fantastický, horlivý, nábožný život vedie. Na opačnej strane je iný muž, ktorý tam vzadu, tam kde si ho možno nikto ani nevšimol, v tichej modlitbe prosí o odpustenie hriechov (cf. L 18, 9 – 14).

Ako vyzerá tvoja modlitba? O čo ty prosíš? Prosíš za seba alebo aj za iných ľudí? Je obsahom modlitby tvoja osoba, ľudia ako ty, tí, ktorých poznáš, ktorých miluješ, máš rád alebo preferuješ? Tak, ako napomína kázňový text, konštatujme i my, že je potrebné modliť sa. Boh sa nám totiž dáva prostredníctvom modlitby poznať. Odkrýva nám svoje tajomstvá. Práve vtedy vstu-

puješ do Božej prítomnosti. Za každým tvojím slovom je tu Pán, ktorý k tebe hovorí. Modliť sa nie je hovorenie o Bohu, ale rozhovor s Ním. To nie je čítanie jedálneho lístka, na ktorom sú názvy skvelých jedál, ale ich konzumácia.

Nemáme sa modliť tak, ako to robia pohanovia, ktorí si myslia, že budú vypočutí pre množstvo či silu svojho slova (Mt 6, 7) – to je buď mágia, alebo prejav nedôvery. Nábožnosť upadá i v tej najkrajšej svätyni sveta. Skutočná modlitba je iba taká, v ktorej prosíme za všetkých bez rozdielov. Skutočná, úprimná modlitba je tá, ktorá je vyslovená bez predstierania, bez pretvárek – v duchu a pravde (J 4, 24). Modliť sa nemáme preto, aby si nás všimli iní ľudia, ale sám Boh. Modliť sa znamená byť sám sebou, stáť pred Bohom – pred Ním som to, čo som. Podstata mojej modlitby nemá byť výsledkom recitovania spamäti naučených náboženských fráz, pričom myšlienkami som niekde inde – to nie je modlenie. Keď sa rozprávaš s blízkym človekom, tak ani tebe nechodia myšlienky niekde poza hory, ale sa na ten rozhovor sústreďíš. Tak je to i pri modlitbe.

Náš text nás tiež povzbudzuje, aby sme prelomili cirkevný parochializmus, aby sme sa nestali kresťanským getom, ktoré sa vyčleňuje, ktoré nemyslí na potreby inak zmýšľajúcich, ale len na seba. Ježiš ťa vyzýva, aby si miloval aj svojich nepriateľov, aby si sa modlil i za tých, ktorí ťa prenasledujú (cf. Mt 5, 38 – 48; L 6, 27 – 36). Možno je to pre nás ťažké, lebo naše modlitby majú sklon vyúsťovať k tomu, čo je nám blízke – je to náš záujem, náš priateľ, milovaný etc. Božie slovo nás však vyzýva modliť sa i za vedúcich predstaviteľov. Aj keď s nimi nemusíme súhlasiť, máme sa za nich modliť, lebo práve oni rozhodujú o dôležitých daniach vo svete. Vieme, že mnoho zmôže modlitba spravodlivého (cf. Jk 5, 16b). Skutočná modlitba je iba taká, v ktorej prosíme za všetkých bez rozdielu.

V knihe proroka Daniela sa stretávame s tridsaťdňovým zákazom prosieb k Bohu

(cf. Dan 6, 13). Dnes sme svedkami toho, že mnohí žijú svoj život akoby s 365-dňovým zákazom, aj napriek tomu, že máme v našom živote množstvo príležitostí na modlitbu. Čo v dnešnej dobe znamená modliť sa? Ako má vyzeráť naša modlitba? V prvom rade si treba uvedomiť, že je to rozhovor s Bohom. V modlitbe predstupujem s celým svojím vnútrom pred Boha. Medzi mnou a Bohom nastáva osobný kontakt. Niet asi intenzívnejšieho okamihu okrem prisluhovania velebnej sviatosti, ako je osobná modlitba a čas pri rozhovore s Bohom. Nie je dôležitá dĺžka mojej modlitby, ale skôr je podstatná hĺbka. Nie je potrebné, aby som sa pred Bohom vychvaľoval, čo všetko robím – tak, ako to robil farizej, ale aby som čo i len s niekoľkými slovami s pokorou predstúpil pred svojho Otca.

Môj život sa musí v modlitbe odraziť a, naopak, moja modlitba sa musí pretaviť do môjho života. Nemôžem sa tváriť, že sa modlím za svojich kamarátov či predstaviteľov a vodcov, ako k tomu nabáda apoštol Pavel vo svojom liste, a keď prejdú vedľa mňa na ulici, tak ich oplujem, prinajlepšom obídem. Kto nemiluje brata, nemiluje Boha (cf. 1J 4, 20). Ak milujem Boha, ak sa k Nemu modlím, môj život nemôže vyzeráť inak ako tá modlitba. Je potrebné **premi-etnuť** modlitbu do svojho života – a to je omnoho náročnejšie. Môžem sa modliť, ale tak nežiť? Pavlove modlitby neboli naučené frázy, ale jeho modlitby vychádzali z veriacieho srdca. Skrze modlitbu sa chcel priblížiť k svojmu Pánovi, Spasiteľovi, lebo vedel, že len tam môže nájsť pravý zmysel pre svoj život. Veriaci sú na to odkázaní, aby sa neprestajne modlili jedni za druhých. Toto Pavlovo napomenutie sa nevzťahuje len na prvotné kresťanské zbory, ale i na dnešné cirkevné zbory – aj na ten náš. Kresťania sa majú modliť za všetkých. Mnoho totiž zmôže modlitba spravodlivého. Amen.

Použitá literatúra:

CRADDOCK, F. B. et al. *Preaching Through the Christian Year*. C. Harrisburg : Tri-

nity Press International, 1994. ISBN 978-1-56338-100-1.

WIERSBE, W. W. *Be Faithful – 1 & 2 Timothy, Titus, Philemon: It's Always Too Soon to Quit!* Colorado Springs : David C. Cook, 2009. ISBN 978-1-4347-6734-9.

Ivan Klínko,

5. ročník evanjelickej teológie

30. máj

Vstúpenie Krista Pána na nebesá

Text: Ef 1, 20 – 23

Exegéza biblického textu:

Verš 20: Prvá časť 20. verša uzatvára rečový celok veršov 15 – 18. Je možné sa pýtať: Čo je to za moc, ktorá je dokázaná v Kristovi? Je to moc Božia. Tá istá moc pôsobiaca Kristovo vzkriesenie, ale i nádej Jeho nasledovníkov v uskutočnenie zaslúbení, ktoré nám dal Boh. Túto nádej kresťania – cirkev – vnímajú „osvietenými očami srdca“, t. j. vďaka nám danému Duchu múdrosti a zjavenia.

Druhá časť tohto verša začína hymnus končiaci sa veršom 23. Je to hymnus uzatvárajúci modlitbu apoštola Pavla, obsahujúci vtedy už tradičné výroky viery. Moc Božia dokázaná Kristovým vzkriesením (z gr. ἐνίκησεν) je povelkonočnou skúsenosťou s Kristom. Nie v podobe dôkazu, ale svedectva viery. Slovanami „... vzkriesil z mŕtvych a posadil si Ho na pravici v nebesiach“ osvetľuje predstavu o podstate vzkriesenia, a to vyvýšenie Krista. Vyvýšenie v zmysle posadenie na Božej pravici vychádza zo 110. žalmu. Pravica Božia ako zdroj sily prameňiacej v Bohu a výraz Jeho vôle sa používala už v Starej zmluve (napr. 2M 15, 6). Kristus sediaci na pravici Božej je teda Ten, ktorému je zverená moc Božia a ktorý je vykonávateľom Božej vôle.

Verš 21: Tento verš sa snaží dokázať, že Kristus je vo svojej vyvýšenosti postavený

úplne nad všetko a všetkých, nielen nad svetskú panstvu a kniežatstvá, ale aj nad mocnosti nie ľudské. Tieto sú vyjadrené formou pomenovaní kniežatstvá, mocnosti, moci, panstvo. Toto sú bytosti, existencie, entity uctievané v nie kresťanských spoločenstvách, hlavne v oblasti Ázie, do ktorých píše apoštol Pavel (helenisticko-rímske prostredie). Avšak 21. verš vyjadruje vieru v to, že Kristus stojí i nad akoukoľvek mimosvetenskou mocou, ktorú by človek chcel zneužiť magickými praktikami, ako sú napríklad rôzne zariekavania pomocou mena tej-ktorej bytosti – či už anjelskej, alebo démonskej. Táto prax vychádzala z domniepok starovekých národov o tom, že ak človek pozná meno nejakého božstva alebo mocnosti, môže toto božstvo za pomoci použitia jeho mena ovládať vo svoj **prospech**. Verš však jasne hovorí o istote, ktorú má každý kresťan v Kristovi. On má moc i nad akoukoľvek inou mocou, nad akýmkoľvek menom, ktoré by sa ľudia snažili využiť na svojvoľné konanie v tomto veku, ale i v tom „*budúcom veku*“, teda v zmysle na veky vekov, navždy.

Verš 22: Slová „... všetko Mu poddal pod nohy“ sú krátkym zopakovaním posolstva predchádzajúceho verša. Kristus má moc všeobecne nad všetkým vo svete i mimo neho, ale hlavne a najviditeľnejšie sa Jeho moc a nárok preukazuje v cirkvi, ktorej je vodcom, vládcom, zakladateľom, Pánom...

Verš 23: Cirkev ako telo Kristovo je často sa vyskytujúcim obrazom v Novej zmluve. Vyjadruje sa ním organická jednota: aby telo dokázalo správne fungovať, musí byť i tá najmenšia bunka prepojená s ďalšou bunkou a Kristus je týmto prepojeným bunkám, tomuto organizmu, hlavou, teda Tým, ktorý určuje, rozkazuje, rozdeľuje úlohy a dary.

„... urobil Ho hlavou nad všetkým v cirkvi“ neznamená len to, že Kristus je hlavou cirkvi. On ako vyvýšený Pán je predsa „*hlavou*“ – Pánom všetkého stvoreného. Apoštol Pavel teda týmto spojením vyjadruje, že Boh, ktorý urobil Krista hlavou nad

všetkým, Ho dáva i cirkvi (pozri výklad k v. 20.), ktorá sa stáva Kristovým telom.

„(ktorá je Jeho telom,) plnosťou Toho, ktorý naplňuje všetko vo všetkých“ – podľa Stotta sú tri možnosti, ako vnímať toto tajuplné vyjadrenie. Prvou možnosťou výkladu je, že apoštol hovorí o Kristovi ako o hlave, ktorá je plnosťou Boha, teda toho, ktorý naplňuje všetko vo všetkom.

Druhý spôsob výkladu vychádza z toho, že cirkev je tou, o ktorej hovorí Pavel ako o plnosti Kristovej. Rozdiel však je v tom, ako to hovorí. V gréckom texte je pre „plnosť“ použité slovo πλήρωμα. Toto slovo však môže mať tvar aktívny aj pasívny, a práve na základe tejto skutočnosti sa rozlišujú druhý a tretí spôsob výkladu. Druhý spôsob teda prekladá slovíčko πλήρωμα aktívne, a teda v zmysle, že cirkev naplňuje/dopĺňa Krista. Tento spôsob kreslí obraz Krista, ktorý je v očakávaní svojho úplného naplnenia, ktoré Mu môže dať len cirkev. Bez nej by bol neúplný celkom tak, ako je hlava neúplným človekom, ak nemá svoje telo.

Tretí spôsob výkladu hovorí, že spomínané slovo je potrebné prekladať pasívne, teda ako to, čo je naplňované. Tým pádom nie Kristus, ale cirkev je tá, ktorá potrebuje naplnenie, a to sa jej dostáva v Kristovi, ktorým je naplňovaná (Stott, 1992, s. 52).

Propozícia kázne:

Posadil si Ho na pravicu... a urobil Ho hlavou nad všetkým

1. v cirkvi, ktorá je Jeho telom,
2. v cirkvi, ktorá je Jeho plnosťou.

Myšlienky ku kázni:

- Vstúpením na nebesá sa začína povýšenie Pána Ježiša. Jeho návrat do absolútnej blízkosti Božej znamená pre učeníkov a Kristových nasledovníkov novú etapu. O pár dní zostúpi na učeníkov Duch Svätý a začne sa obdobie existencie cirkvi. Kristus, ktorý sedí na pravicu Božej, má od Boha danú moc nad všetkým stvorenstvom (Mt 28, 18) a stáva sa hlavou tejto cirkvi, jej Pánom a zvrchovaným vládcom, ktorému cirkev

prislúcha presne tak, ako i všetko ostatné.

- Cirkev – a každý jednotlivec v nej – ako telo Kristovo má práva a povinnosti: právo čerpať z Krista útechu, pomoc, radu, potešenie, prijímať Jeho lásku a odpustenie hriechov, duchovné občerstvenie, ochranu..., ale i povinnosť prijímať Jeho požiadavky, ktoré má ako hlava k telu, ako ženích k neveste. Jeho požiadavkou je milovať Boha a blížneho (L 10, 27). Čo znamená milovať Boha? Plniť Jeho prikázania (J 14, 21). Čo znamená milovať blížneho? Konať pre neho tak, ako keby som konal pre seba; odpúšťať, pomáhať, radiť, rešpektovať, a to nie iba raz, ale opakovane, vždy.

- Cirkev je plnosťou – πλήρωμα – v pasívnom zmysle slova. Cirkev je tou, ktorá potrebuje Krista, aby bola naplnená. Bez Krista nieta cirkvi. Ak by sme nemali Krista, čomu by sme verili a čomu sa nádejali (Ef 2, 12)? Ak človek prijíma Krista, vtedy sa začleňuje do Jeho tela, prijíma Ho ako hlavu. Vtedy pre neho plynú z tohto vzťahu práva i povinnosti. Cirkev má zmysel len ako spoločenstvo ľudí, ktorí milujú a očakávajú ďalšie stretnutie so svojim Spasiteľom.

Použitá literatúra:

POKORNÝ, P. *List Efezským*. Praha : Centrum biblických štúdií AV ČR a UK v Praze, 2006. ISBN 80-85810-47-6.

STOTT, J. R. W. *Výklad epištoly Efežanům*. Praha : Návrat, 1992. ISBN 80-85495-07-4.

Daniela Kissová,
5. ročník evanjelickej teológie

2. jún

Nedeľa po Vstúpení

Text: Ef 2, 4 – 10

Exegéza biblického textu:

Verše 4 – 10 sú pre niektorých bádateľov piesňou, ktorá chváli slávu spasenia a *sola gratia*. Hneď na začiatku nás upozorňuje spojenie „Ale Boh“, že On je tým, ktorý

koná, a nie je tam žiadna naša činnosť, pretože my sme mŕtvi a ako mŕtvi nemôžeme nič urobiť, ale Boh nás s Kristom oživil. Tým, že sme presiaknutí hriechom, boli sme otrokmi v situáciách bezmocnosti a hanby, ale Boh nás vzkriesil s Kristom a posadil po svojej pravici do pozície moci a cti. Boh obrátil našu situáciu, ale je potrebné, aby sme pozerali na seba zo dvoch pohľadov: z pohľadu, akí sme od prírody, a z pohľadu, akí sme z pohľadu Božej milosti. V texte nachádzame dvakrát slová „z milosti ste spasení“. Slovo *spasení* – *sesosmenoi* – je dokonavé participium perfekta, čo nám ukazuje, že jeho výsledok je trvalý. Teda Boh nás zachránil už na večnosť. Apoštol Pavel nám dáva do pozornosti tri slovesá: oživil, vzkriesil, posadil. Tieto slovesá nám ukazujú cestu Ježiša Krista, ktorá je tiež vyjadrená slovami vzkriesenie, vstúpenie a posadenie po pravici, ako vyznávame v Kréde. Dôležitým aspektom je, že v texte sa píše o nás, a nie len o Ježišovi. Pavel hovorí, že my sme tí, ktorí sú oživení, vzkriesení a posadení po pravici spolu s Kristom. A tento vzťah je dokonalým svedectvom o živej skúsenosti, ktorú nám dal Kristus v novom živote, kde si môžeme uvedomovať realitu Boha a lásky k Nemu a k ľuďom a na druhej strane nové víťazstvo.

Pavel nás chce doviesť k tomu, aby sme si všimli, prečo Boh konal v náš prospech. Nebolo to niečo v nás, nejaká predpokladaná naša zásluha, ale Jeho vlastná, nezaslúžená priazeň. Pavel nám chce štyrmi slovami vyjadriť pôvod Božej spasiteľskej iniciatívy. Sú to milosrdenstvo, láska, milosť a dobrota.

Vo veršoch 8 – 10 môžeme vidieť, prečo v budúcich vekoch bude Boh preukazovať svoju milosť a svoje milosrdenstvo. Je to kvôli nášmu spaseniu. Boh bude preukazovať svoju milosť k nám preto, lebo nás svojou milosťou zachránil: „... milosťou ste spasení skrze vieru.“ Spasenie, milosť a viera sú základné slová kresťanskej dobrej správy. *Spasenie* je viac ako odpustenie, pretože je to vyslobodenie zo smrti, otroctva a hnevu. *Milosť* je Božie nezaslúžené milosrdenstvo

dávané zdarma. *Viera* je pokorná dôvera, s ktorou to všetko prijímame.

Pavel nám chce jasne ukázať, že my sme sa nezachránili a ani sme sa nijako nemohli pričiniť o našu spásu, lebo sme boli mŕtvi a potrebovali sme byť oživení. Preto aj my svojou vierou neprispievame k našej záchrane, pretože viera je stále len dar od Boha z Jeho milosti. Preto Pavel chce zvýrazniť dve veci: spasení sme 1. *nie sami zo seba; je to dar Boží* (verš 8b), 2. *nie zo skutkov, aby sa nikto nechváľil*. Preto to nie je náš úspech ani odmena za nejaké skutky náboženstva. Nie je tu priestor ani na ľudské zásluhy a ani na ľudskú chválu. Záchrana je Boží dar, *aby sa nikto nechváľil*.

Dobré skutky nie sú nevyhnutné pre spasenie, ale sú nevyhnutné ako jeho dôsledok a prejav. Nie sme zachránení *zo skutkov* (verše 8 – 9), ale sme stворení v Kristovi Ježišovi „na dobré skutky“ (verš 10) – dobré skutky, „v ktorých nás Boh už prv usposobil chodiť“. Tieto skutky nie sú konané ako prostriedok na získanie večnosti, pretože tú kresťania získali ako dar. Boh ich už skôr pripravil, takže kresťania, ktorí usilujú o to, aby žili novým spôsobom, len uplatňujú to, čím sú, a to, že sú Božím dielom. Autor pripomína čitateľovi, že má možnosť angažovať sa v tom, čo má budúcnosť – budúcnosť, v ktorej si človek uvedomuje, že to, čo robí, má najhlbší zmysel a nádej. A tým sa človek stáva Božím stvorením.

Text je ukončený slovom „*chodiť*“, čo v hebrejčine znamená životný štýl. Takže dalo by sa povedať, že predtým sme chodili v priestupkoch a hriechoch, a teraz chodíme v dobrých skutkoch, ktoré pre nás Boh naplánoval vo večnosti, aby sme ich konali. Táto premena je vďaka tomu, že sme nové stvorenia z milosti a moci Božej.

Propozícia kázne:

Boh nás oživil s Kristom – milosťou sme spasení.

1. Podieľame sa na spasení?
2. Máme konať skutky?

Myšlienky ku kázni:

- Nedľa po Vstúpení je tiež dôležitou neďelou pre nás samotných. V dnešnom biblickom texte sme mohli dvakrát počuť: „*milosťou ste spasení.*“ Milosť a spasenie v nás vzbudzujú nádej i pokoru. Pokoru v tom, že Pán Boh sa ponížil, aby nás, hriešnych ľudí, mohol zachrániť kvôli našej nevere a poviazanosti k tomuto svetu – nás, ktorí sme odišli od samotného Pána Boha, ktorí sme sklamali Jeho dôveru. No aj napriek hriechu a odvrátenosti Boh nezlomil palicu nad ľudstvom, ale dal mu veľký dar – dar v Ježišovi Kristovi. A keď sme prijali tento dar do našich srdc, môžeme aj my hovoriť spoločne s Pavlom: Milosťou sme spasení. Spasení pre večnosť. A prečo to vlastne urobil? Urobil to preto, lebo si nás zamiloval: nás, ktorí Mu častejšie ubližujeme, ako robíme radosť, a to preto, že Boh miluje nekonečnou láskou a táto nekonečná láska dokáže odpúšťať a zmývať hriechy.

- Na našom spasení sa nemôžeme podieľať, pretože my sme boli mŕtvi, keď nás Pán Boh oživil. A keď je človek mŕtvy, nemôže sa zachrániť ani si pomôcť, preto je to len Božia zásluha, keď môžeme vyznávať, že sme spasení vďaka Jeho milosti a skrze vieru. V našej záchrane sa ukazuje nekonečná Božia moc a milosť. Aj keď by sme si mohli myslieť, že sme zachránení vďaka našej viere, pravda je, že viera nám bola daná tiež od Boha ako dar a my sme len tými, ktorí to s pokorou a radosťou prijímajú.

- V texte máme napísané, že sme spasení skrze vieru, a nie zo skutkov, aby sa nikto nechválil. Mohlo by to vyznieť tak, že žiadne skutky už nemusíme vykonávať. Opak je pravdou. Tým, že sme spasení a veríme v Krista ako Spasiteľa, je potrebné, ba priam až nutné, aby sme stále robili dobré skutky. Tieto skutky nie sú síce pre našu spásu nutné, ale sú dôsledkom alebo prejavom našej viery. Aj skrze lásku k blížnym a dobrým skutkom nás okolitý svet môže spoznať ako Kristových nasledovníkov. A to chce od nás Pán Boh: aby sme dokázali konať dobré skutky nie preto, aby nás niekto obdivoval

alebo nám vzdával vďaku, ale aby sme ich konali z vďačnosti naproti Pánu Bohu. Keď pochopíme podstatu lásky, vďaky a milosti, potom aj tie skutky, ktoré budeme vykonávať, pre nás nebudú bremenom, ale radosťou. Pretože aj samotný Ježiš hovorí: „*Ako ani Syn človeka neprišiel, aby Jemu slúžili, ale aby On slúžil a dal dušu ako výkupné za mnohých.*“ (Mt 20, 28)

Použitá literatúra:

POKORNÝ, P. *List Efezským.* Praha : Centrum biblických študií AV ČR a UK v Praze, 2006, s. 37 – 40. ISBN 80-85810-47-6.
STOTT, J. R. W. *Výklad epištoly Efežanům.* Praha : Návrat, 1992, s. 68 – 73. ISBN 80-85495-07-4.

*Eubica Štefanidesová,
5. ročník evanjelické teológie*

9. jún

1. slávnosť svätodušná

Text: Ef 2, 19 – 22

Exegéza biblického textu:

Úvod textu je vsadený do oblasti inštitúcie rodiny a domácnosti. Poukazuje na rozdiel medzi kresťanmi, teda tými, ktorí už uverili v Ježiša Krista, a tými, ktorí ešte nie. Pohanovia boli cudzincami medzi Židmi a cudzinci neboli súčasťou obce. No v kresťanstve to má byť inak: tu má byť viac ako iba akceptovanie cudzinca. Máme si byť navzájom rodinou – bratmi a sestrami. Tento obraz ukazuje na zmysel ľudského bytia, na naše poslanie – vzťahy v spoločenstve. Metafora stavby hovorí o vzťahu medzi Bohom a človekom, ale aj medzi ľuďmi navzájom. Ukazuje na to, že táto stavba má stáť na pevnom základe, ktorým je Ježiš Kristus. Tu môžeme polemizovať o tom, čo je uholný kameň. Vo vykladačskej tradícii sa totiž objavujú názory, že to nie je len **základný** kameň, ale že je to aj kameň, ktorý drží klenbu. Avšak to je v rozpore s faktom,

že apoštoli a proroci sú pomenovaní ako základ. Preto je nepredstaviteľné, aby Ježiš bol súčasťou niečoho menej podstatného ako apoštoli. Túto „teóriu základu“ podporuje aj pôvodné slovo ακρογωνιαος, ktoré máme v súvislosti s Ježišom zaznamenané na iných miestach a znamená *základný kameň*. Tým apoštol Pavel zároveň naznačuje dostatočnosť Božieho zjavenia v Kristovi. Metafora chrámu, resp. príbytku Božieho, sa prenáša na cirkev, nakoľko na hore Sion už jeruzalemský chrám nestojí. Vyplýva z toho, že cirkev sa stáva chrámom. Duchovný príbytok je dôležitejší ako chrám rukami zbudovaný. A práve Duch Svätý je spojovateľom medzi základom a ostatným materiálom chrámu.

Propozícia kázne:

Duch Svätý nás buduje v príbytok Boží

1. vierou v Pána Ježiša,
2. vzájomnou službou.

Náčrt kázne:

Súčasťou kázne na 1. slávnosť svätodušnú je aj generálny úvod.

Všetky veľké sviatky, ktoré v našej cirkvi slávime, sú plné darov. Na Vianoce je to dar v Dieťaťi, na Veľkú noc dar v Obeti a teraz, na svätodušné sviatky, je to dar Ducha Svätého. Vybrané Božie slovo vysvetľuje, v čom spočíva najhlavnejší dar Ducha Svätého. Je to pomoc. To sa odzrkadľuje i v pomenovaní, ktoré často dávame Duchu Svätému: je nielen Radca či Utešiteľ, ale aj Pomocník. Teda nie je len ten, ktorý pomáha teoreticky, ale pomáha aj prakticky. Božie slovo vraví, že **Duch je Ten, ktorý z nás buduje príbytok Boží**. Duch je teda spojivom. Keď sa pohybuje v tejto staviteľskej terminológii, tak Ho môžeme nazvať akousi „maltou“, ktorá spája kusy v celok. Ježiš Kristus nám ako architekt ukazuje náčrt toho, ako môžeme vyzerať, čo môžeme získať, ak sa rozhodneme pre život s Ním, a Duch je Ten, ktorý to dotiahne do konca. Je Ten, ktorý po schválení nákreсу, teda po tom, čo otvoríme svoje srdce Ježišovi,

príde a pomôže nám. Začne stavať, hovorovo „ťahať“ a upevňovať múry. Radostná správa dnešného dňa je, že každý kresťan má možnosť prijať pomoc Ducha Svätého. Každému z nás Ho Ježiš zanechal. Už v Krste svätom sme Ho prijali a dnešné slovo nás chce uistiť o tom, že je s nami až podnes a bude to tak i naďalej. Lebo dom Boží, ktorým máme byť, nemôže byť postavený za chvíľu, ale je neustále budovaný – a pri tom nám pomáha práve Duch. Za to oslavujeme Otca nebeského, že máme vytrvalú pomoc pri celej stavbe nášho života.

1. Na to, aby sme mohli stavať, však potrebujeme pevný základ. Ním nie je nikto iný ako Pán Ježiš. On vo všetkom zostal pevný. Aj keď prišla na Neho a na učeníkov búrka na mori. Aj keď Ho mučili a týrali. Aj keď Ho Judáš zradil či najbližší Peter zaprel. Aj keď Ho učeníci po vzkriesení nespoznali. Nikdy sa nezľakol, nezlyhal, nepadol. Bol pevný vo všetkých situáciách. A dnes prichádza i k nám so svojou ponukou. Ponúka pevnosť a istotu do nášho života. Chce byť základným kameňom nášho života. Jeho ponuka je istota, že ani keď prídu búrky či dážď, neotrásie to základmi nášho domu, ale s Ním vydržíme. Naším ľudským problémom je, že príliš neskúmame, na čom staviame. Neraz začneme stavať na čomkoľvek. Hlavne chceme postaviť rýchlo, za málo peňazí a najlepšie ešte i za málo energie. Postaviť dobrý dom si však vyžaduje veľa času, uvažovania aj energie. Ježiš Kristus je pevný základný kameň. Keď sa už tu rozhodneme správne, Duch nám pomôže stavať kvalitne. A o to by sme sa mali snažiť: aby ten dom nášho života, ktorý má byť aj Božím domom, bol pevný a neoblomný. Zaujímavá je však reťazová reakcia, ktorá platí aj tu. Ak bude každý stavať svoj dom poctivo, tak bude poctivá celá ulica i dedina. To znamená, že ak nám bude záležať na našom dome života a budeme ho stavať na Kristovi, bude taká i naša cirkev. Keď však budeme stavať na politike a žabomyších vojnách, tak presne tak to bude vyzerať aj v cirkvi. Lebo to vždy vidieť. Na každom

2. slávnosť svätodušná

Text: Ef 1, 15 – 19

slove, ktoré vyslovíme, na každom čine, ktorý urobíme, vidieť, ako premýšľame: „Je toto Kristovo? Čo by urobil/povedal On?“ Alebo či sme niečo vyriekli alebo urobili bez rozmyšľania...

2. Keď sme už dom postavili, treba ho aj zariadiť. Apoštol Pavel vraví: „*A tak teda nie ste už cudzinci ani prišielci; ale ste spoluobčania svätých a domáci Boží...*“ Sme domáci. Cudzinec alebo hosť nevedia, ako funguje konkrétna domácnosť. Nepoznajú zvyklosti, nevedia, čo je potrebné robiť v tej či onej situácii. Nevedia ani to, kde sa čo v dome nachádza. Aj na toaletu sa na návšteve vždy opýtame, pretože ako hostia nevieme, kde je. Tak isto hosť nevojde sám do kuchyne, aby si niečo uvaril. No domáci to vedia. Domáci vedia, ako sa zachovať, čo robiť. K tomu nás Božie slovo dnes vyzýva: Prestaňme sa tváriť ako hostia a nečinne sedieť na gauči. Možno by sme občas mali niečo povedať a urobiť. Začnime pracovať a žiť skutočne plný život. Ježiš Kristus nás prijal za domácich. Už ne jeden rok kráčame životom s Ním. Preto sa nevyhovárjame, že ešte nevieme to či ono. Plníme úlohu, ktorú nám zveril: úlohu domácich, a pomáhajme aj ďalším – cudzincom – udomáčniť sa. Snažme sa ako dobrí hostitelia, aby sa hostia u nás cítili „ako doma“ – v našich domoch i v chráme. Nechajme sa zbudovať na dom Ducha.

Použitá literatúra:

HOPPE, R. *Malý Stuttgartský komentár: List Efezanám. List Kolosanám*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2000, s. 42 – 43. ISBN 80-7192-461-X.

POKORNÝ, P. *List Efezkým*. Praha : Centrum biblických štúdií AV ČR a UK v Praze, 2006, s. 44 – 45. ISBN 80-85810-47-6.

REUMANN, J. H. P., TAYLOR, W. F. T. *Augsburg Commentary on the New Testament: Ephesians & Colossians*. Minneapolis : Augsburg Publishing House, 1985, s. 51 – 53. ISBN 0-8066-2165-6.

Paulína Šofranková,
5. ročník evanjelickej teológie

List Efezkým je napísaný v kvetnatom rečníckom štýle, ktorému starovekí spisovatelia hovorili ázijský rétorický štýl, typický pre Efez a jeho okolie.¹ List vykazuje podobnosť s Listom Kolosenským.² Predpokladá sa, že bol písaný ako obežník do cirkevných zborov Malej Ázie, kde najväčším mestom bol Efez.³ Pri tomto výklade sa budem držať tradičného výkladu, že autorom Listu Efezkým je Pavel a bol napísaný okolo roku 62 z rímskeho väzenia.⁴

Verše 15 – 16: Slovné spojenie „o láske“ v 15. verši chýba v najstarších dochovaných rukopisoch¹⁴⁶, B, N, A. Keďže toto slovo chýba, je možné predpokladať, že slovo πιστις je vztiahnuté aj ku zvyšku vety.⁵ Slovo πιστις má aj iné významy: vernosť, dôvera, dôverovanie. V tomto prípade ide skôr o vernosť, dôveru „všetkým svätým“, teda domácim viery bez rozdielu, ktorí veria Pánovi Ježišovi. Keď je v medziľudských vzťahoch v spoločenstve vernosť, dôvera a dôverovanie, je namieste hovoriť o takomto vzťahu aj ako o vzťahu lásky. Láska ku „všetkým svätým“, teda vzájomná láska veriacich, je v Novej zmluve predstavená ako prostriedok na svedectvo pre inoveriacich.

1 KEENER, S. Craig. *IVP komentár k dobovému pozadí Bible: Nový zákon*. Albrechtice : Kresťanský život, 2018, s. 662.

2 ÁBEL, F. Úvod do Novej zmluvy. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, 2009, s. 142.

3 GÁBRIŠ, K. List Efezkým (exegéza). Modra : Slovenská evanjelická bohoslovecká fakulta v Modre, 1959, s. 26.

4 KEENER, S. Craig. *IVP komentár k dobovému pozadí Bible: Nový zákon*. Albrechtice : Kresťanský život, 2018, s. 661.

5 GÁBRIŠ, K. List Efezkým (exegéza). Modra : Slovenská evanjelická bohoslovecká fakulta v Modre, 1959, s. 27.

Verše 17 – 19: Apoštol Pavel po vzdaní vďaky prosí Otca slávy (Boha Otca), aby dal týmto svätým Ducha múdrosti a zjavenia v Jeho poznávaní, aby osvietil oči ich srdc, aby vedeli, do akej nádeje ich Boh povoláva, aby vedeli, čo je to za dedičstvo, ktoré je pre nich prichystané, aby vedeli, čo je to za nesmierna veľkosť Jeho moci pri nás.

Verše 17 – 18: Židia sa často modlili za osvietený zrak, aby rozumeli Božiemu slovu. Aj Stará zmluva hovorí o tom, že Boh otvára oči pre porozumenie slova (Ž 119, 18) alebo iných duchovných skutočností (2Kr 6, 17). Aj niektoré židovské pramene charakterizujú Božieho Ducha ako „*Ducha múdrosti*“, napr. zvitky od Mŕtveho mora 1QS 4. 3, alebo hovoria o osvietení múdrosťou 1QS 2. 3. Zvlášť to zdôrazňuje Stará zmluva, napr. 2M 28, 3; 31, 3; 35, 31; Iz 11, 2; 5M 34, 9.⁶

Propozícia kázne:

Otec nám dáva Ducha múdrosti.

1. Počuť o našej viere?
2. Počuť o našej láske?

Náčrt kázne:

Počuť o našej viere?

„*Preto i ja, keď som počul o vašej viere v Pána Ježiša...*“

Zvesť o viere cirkevných zborov v Malej Ázii sa dostala až do rímskeho väzenia k apoštolovi Pavlovi. Odzvou apoštola Pavla na túto správu je neprestajná vďačnosť Bohu za ich vieru. Pavel bol povzbudený ich vierou. Prvé slová „*Preto i ja...*“ napovedajú, akoby nebol sám, kto počul o ich viere. Ich viera v Pána Ježiša bola známa. Napadli mi otázky:

Počul by dnes apoštol Pavel o našej viere v Pána Ježiša? Počul by dnes apoštol o viere nášho cirkevného zboru? Čo by počul o našej viere? Čo by o nás počul? Alebo sa spýtam ešte inak: Čo počuť o našej viere? Vedia o nás ľudia, že veríme v Pána Ježiša?

6 KEENER, S. Craig. *IVP komentár k dobovému pozadí Bible*: Nový zákon. Albrechtice : Kresťanský život, 2018, s. 664.

Čo si pod tým predstavia?

Za päť rokov štúdia na EBF UK som stretol troch študentov, ktorí pochádzali z cirkevného zboru v Hanušovciach nad Topľou. Nikdy som nebol v tomto cirkevnom zbore a poznám ho iba z počutia. Bol som však povzbudený tým, čo som počul. Naši bratia a naše sestry z Hanušoviec vyslali za päť rokov troch potenciálnych učeníkov zo svojich radov k príprave na službu na Pánovej vinici. Ovocie viery tohto zboru je zjavné. Sú zbory, ktoré za sto rokov nevyslali ani jedného človeka. Myslím si, že je to vec na zamyslenie.

Toto je len jedno ovocie viery v Pána Ježiša. A iste sú aj iné. Skúsme popremýšľať nad našim cirkevným zborm, nad ovocím a prejavmi našej viery. Iste sú aj dobré veci, ktoré Pán Boh koná medzi nami v našom zbore, v našich životoch. Skúsme toto ovocie našej viery pomenovať, nahlas vysloviť: napr. otvorenie evanjelickej materskej školy, diakonického zariadenia, stretnutia mládeže, rodín, biblických skupiniek, vyslanie misionára, založenie novej filiálky, cirkevného zboru... Aj to môže byť ovocím viery v Pána Ježiša.

V modlitbe po kázni by bola skvelá príležitosť poďakovať za Božie konanie v našom zbore, a zároveň sa modliť za výzvy nášho cirkevného zboru.

Počuť o našej láske?

„*Preto i ja, keď som počul o vašej... láske ku všetkým svätým...*“

Apoštol Pavel počul o láske, vernosti, dôvere týchto bratov ku všetkým svätým. Počuť o našej vzájomnej láske dnes? Sme známi našou vzájomnou láskou? Sme známi našou vzájomnou láskou ku všetkým svätým bez rozdielu? Ako sa prejavuje naša vzájomná láska? Hovorí sa vôbec o nej?

Minulý rok bol priateľ vyslaný biskupmi do cirkevného zboru v Rimavskej Pile. Po výpomoci mi rozprával, ako bol povzbudený ich vierou a vzájomnou láskou. Sám som bol z jeho slov veľmi povzbudený. Tento rok biskupi vyslali do tohto zboru mňa. Môj priateľ mal pravdu. Ich láska bola zjavná v každej

oblasti: pohostinnosť, štedrosť, vládnuť, vernosť... V kostole kúrili drevom a každé tri hodiny chodili prikladať podľa rozpisu služieb. Len si to predstavte, že si niekto nastaví budík na tretiu hodinu ráno a prejde celou dedinou, len aby priložil do pece, zatiaľ čo ostatní spia, a to len preto, aby domáci viery mohli v teple na ranných službách Božích chváliť Hospodina. Vďaka Hospodinovi za nich! Slovo *láska* je v dôležitých rukopisoch vynechané, namiesto neho sú tam slová *vernosť, dôvera ku všetkým svätým*. V prípade Rimavskej Píly sa dá hovoriť aj o láske, aj o vernosti a dôvere k svojim bratom.

Pred niekoľkými rokmi som sa opýtal priateľa Romana, ktorý uveril na mládežníckom tábore: „Roman, ktoré biblické slovo ťa oslovilo v tom tábore?“ Odpovedal: „Nepamätám si konkrétne slovo, ale pamätám si vaše zvláštne správanie. Boli ste k sebe láskaví, odpratávali ste po iných taniere, navzájom ste sa obsluhovali a to som nikdy v mojej partii nezažil. To ma na vás priťahovalo, potom som bol otvorený počúvať aj to, čo ste hovorili o Ježišovi. Konkrétne slovo z Biblie si nepamätám, ale tá vaša vzájomná láska ma veľmi priťahovala.“ Dnes Roman dobrovoľne slúži v cirkevnom zbere v Istebnom a pomáha sestre farárke s dorastom.

Naša vzájomná láska je vôňou Kristovou a vedie ľudí ku Kristovi.

Viera v Pána Ježiša a naša vzájomná láska v spoločenstve nemá byť nám na pýchu, ale na svedectvo pre iných o milostivom Bohu. Skúsme popremýšľať, ako sa prejavuje láska v našom cirkevnom zbere. Môže byť povzbudením pre ostatných?

Otec dáva Ducha múdrosti

Aj napriek tomu, že ľudia v týchto cirkevných zboroch sú známi svojou vierou v Pána Ježiša a svojou vzájomnou láskou, apoštol prosí Otca slávy za nich, aby im dal Ducha múdrosti a zjavenia pri poznávaní Boha. Apoštol Pavel je presvedčený, že sám zvrchovaný Boh dáva Ducha múdrosti a zjavenia. Boh sa sám dáva poznať. Boh sa sám zjavuje. Hoci patríme Kristovi a máme istotu spasenia v Kristovi a sme známi svo-

jou vierou a vzájomnou láskou, stále potrebujeme Ducha múdrosti.

Ducha múdrosti potrebujeme, aby sme vedeli a neustále si uvedomovali:

- Čo je to za nádej, do ktorej nás Boh povoláva?

- Čo je to za dedičstvo, ktoré je pripravené pre nás?

- Čo je to za nesmierna veľkosť Jeho moci pri nás?

Toto všetko svedčí o добрote Božej. Otec nám zjavuje skrze svojho Ducha múdrosti svoj charakter. On nám dal nádej. On nám zaslúbil dedičstvo. On nám dal a dáva zakúsiť Jeho moc pri nás.

Moc, o ktorej hovorí, je moc, ktorú zjavil v Kristovi, keď porazil smrť. Túto moc Božiu môžeme však spoznávať v každodennom Božom konaní v našom živote či v živote nášho cirkevného zboru, v ovocí viery a lásky. Boh dáva Ducha múdrosti aj preto:

- aby sme sa v živote vyvarovali chýb (napr. John Wesley potreboval Ducha múdrosti, aby nedával zámienky na žiarlivosť svojej manželky) a

- aby nám osvetlil pravdy Božieho slova, ktorým nerozumieme.

Použitá literatúra:

KEENER, S. Craig. *IVP komentár k dobovému pozadí Bible: Nový zákon*. Albrechtice : Kresťanský život, 2018.

GÁBRIŠ, Karol. *List Efezským (exegéza)*. Modra : Slovenská evanjelická bohoslovenská fakulta v Modre, 1959.

Marek Žaškovský,
5. ročník evanjelickej teológie

16. jún

Svätá Trojica

Text: R 11, 33 – 36

Exegéza biblického textu:

Verš 33: Po tom, ako Pavel ukončil časť, v ktorej sa venoval vzťahu medzi Židmi

a pohanmi, oslavuje Boží majestát. Pojem „hlbokosť“ označuje plnosť, nekonečnú hĺbku. Niektoré rukopisy vynechávajú „a“ pred výrazmi „múdrosť“ a „známosť“. To vyjadruje nevyčerpatelnosť bohatstva Božej múdrosti a známosti. V prípade, že tam spojku „a“ ponecháme, ide o tri pojmy, ktoré sa pripisujú Bohu: bohatstvo, múdrosť, známosť.⁷ Definuje ich následné θεου. Hlbkosť bohatstva vyjadruje jeho plnosť – obsahuje všetko potrebné na spasenie. K záchrane človeka nie je potrebné nič pridať, pretože Hospodin je bohatý v milosti. Jeho milosť je teda dostačujúca. Ide o bohatstvo zmilovania, daru spasenia a bohatstvo lásky.⁸ Dokonalou múdrosťou riadi tento svet. Dokonalým poznaním vie, kam to všetko smeruje. Je tu vyjadrený Boží jedinečný majestát, ktorý prevyšuje ľudské poznanie. Súdy (κριματα) predstavujú Božie rozhodnutia. Nikto z ľudí nedokáže preniknúť do Božej mysle a spoznať Jeho cesty.⁹

Verš 34: Na predchádzajúci verš Pavel argumentuje citátom zo Starej zmluvy (Iz 40, 13). Podobne cituje aj v 1K 2, 16. Keďže človek nemôže dokonale poznať Boha, nemôže Mu ani radiť v Jeho plánoch.¹⁰ Pavel tu používa aj citát z knihy Jób (Job 15, 8).

Verš 35: Boh je na začiatku všetkého už od stvorenia sveta. Človek nedal Bohu ako prvý nič. Boh ľuďom daroval spasenie, preto veriaci ľudia nekonajú svoje skutky z poďľžnosti voči Nemu, ale z vďačnosti za túto milosť.¹¹

Verš 36: Rečnicke otázky vyjadrené v predchádzajúcich veršoch očakávajú zápornú odpoveď. Pavel túto časť končí pozitívnym vyjadrením s dôrazom na veľkosť a moc Hospodina. Boh je Pôvodcom (εκ), Udržia- vateľom (δια) a Cieľom (εις) všetkého. Po-

jem τα παντα označuje všetko, čo existuje.¹² Ortodoxia tento verš interpretuje trojične. Na konci apoštol pripája doxológiu a následné „Amen“, čím ukončuje tzv. vierou- čnú časť listu.¹³

Propozícia:

Sláva Svätej Trojici naveky!

1. Bohu Otcovi – Stvoriteľovi – za Jeho die- lo stvorenia.
2. Bohu Synovi – Ježišovi Kristovi – za Jeho dielo vykúpenia.
3. Bohu Duchu Svätému – Radcovi – za Jeho dielo posvätenia.

Náčrt kázne:

Ak vnímame okolitý svet, spoznávame množstvo dôvodov na vďaka. Toto pozna- nie je najkrajšie, keď si uvedomíme, že Pô- vodcom všetkého, za čo môžeme ďakovať, je náš Trojjediný Boh.

Naša vďaka patrí Bohu, ktorý stvoril tento svet a múdro ho spravuje. Ako ľudia sme prenikli do mnohých – dlho nepoznaných – oblastí. Počas rokov veda vo svojich vý- skumoch pokročila a ďalej napreduje. Me- dicína sa stále posúva dopredu. Poznatky z fyziky, chémie, matematiky a ďalších disciplín nám pomáhajú k lepšiemu živo- tu. Naše poznanie však stále nedosiahlo plnosť. Človek so svojimi vedomosťami a skúsenosťami už dokázal mnoho, no ne- objavil všetko. Nad tým stojí Hospodin. On riadi naše kroky, má naše dni pevne v rukách, dokonale nás pozná. Pán Ježiš hovorí, že nám „všetky vlasy na hlave spo- čítal“. Pavel píše, že Hospodin je dokonalý vo svojej múdrosti a známosti. Svojou do- konalou múdrosťou a poznaním Boh riadi tento svet vrátane života každého človeka. Božia múdrosť presahuje ľudské hranice, preto Ho človek na tejto zemi nebude môcť nikdy dokonale poznať. Poznáme Ho iba do tej miery, do akej sa nám zjavil. Nevie- me o Jeho plánoch a myšlienkach. Pamä-

7 GÁBRIŠ, K. List Rímskym, s. 390.

8 LENSKI, R. C. H. The Interpretation of St. Paul's Epistle to the Romans, s. 740.

9 GÁBRIŠ, K. List Rímskym, s. 390.

10 LENSKI, R. C. H. The Interpretation of St. Paul's Epistle to the Romans, s. 741.

11 GÁBRIŠ, K. List Rímskym, s. 391.

12 LENSKI, R. C. H. The Interpretation of St. Paul's Epistle to the Romans, s. 742.

13 GÁBRIŠ, K. List Rímskym, s. 391.

tajme na to aj uprostred našich životných situácií a problémov. Riešme ich na modlitbách, v Písme, s našim Bohom. On nás pozná lepšie ako my sami seba, vidí ďalej, ako dovolí naše vnímanie. „*Lebo moje myšlienky nie sú vaše myšlienky a vaše cesty nie sú moje cesty.*“ (Iz 55, 8) Chce pre nás to najlepšie. Nechajme preto, aby sa v našich životoch diali Božie plány. „*Lebo ja poznám úmysly, ktoré mám s vami... úmysly smerujúce k blahu, a nie k nešťastiu: dať vám budúcnosť a nádej.*“ (Jer 29, 11)

V Božom stvorení bolo všetko dokonalé, kým človek nezhršiel. Vo svojej nesmiernej múdrosti však Boh pripravil dokonalý plán záchrany. Dal sa nám poznať v Ježišovi Kristovi. Poslal svojho Syna, aby sme pre hriech nemuseli večne zahnúť, aby sme nemuseli byť natrvalo odlúčení od spoločenstva s Ním. Kristus prišiel, aby zomrel za ľudský hriech. Prišiel, aby svojou smrťou vykúpil každého, kto v Neho verí. Napriek ľudskému zlyhaniu Boh pripravil dokonalý plán, a tak nás vykúpil. Pavel je nadšený z Božej dokonalosti. Obdivuje hĺbokosť Jeho bohatstva – Hospodin „*bohatý v milosti*“ (Ž 103, 8). Jeho milosť nepozná hraníc a nie je potrebné k nej nič pridať. Nie skutky a obete, ale jedine Ježiš Kristus ako dokonalý Boh so svojou milosťou má moc zachrániť človeka z jeho hriechu. Vďaka tejto milosti nemusíme byť večne zatratení. Jeden americký teológ povedal: „*To najúžasnejšie dielo, ktoré Boh kedy vykonal, nebolo stvorenie vesmíru z ničoho, ale znovuzrodenie kresťanov z hriešnikov.*“ (Steven J. Lawson) Ako ľudia sme mŕtvi vo svojich hriechoch, preto je znovuzrodenie Božou milosťou tým najúžasnejším dielom. K tomu už preto nič nepridávajme. „*Lebo milosťou ste spasení skrze vieru. A to nie sami zo seba; je to dar Boží.*“ (Ef 2, 8) Ak sme touto milosťou premenení, povstáva v nás nový človek. Svojou poslušnosťou ukazujeme, že viera, ktorú v nás Boh vzbudil, je pravá a úprimná. Je z vďačnosti za dar milosti. Za Jeho milosť, lásku a vedenie Mu nemusíme nič odplácať. Boh k nám prichá-

dza so svojou milosťou ako prvý v Ježišovi Kristovi. „*My milujeme, lebo On nás miloval ako prvý.*“ (1J 4, 19) Z Neho všetko vychádza a k Nemu všetko smeruje. Poslal nám Krista, aby nás zachránil od hriechu a daroval nám večný život.

Vďačnosť Bohu patrí za dar viery, ktorou nás osvecuje, aby sme prenikli do Jeho plánov a poznali Jeho zámery s našim životom. Daroval nám Ducha Svätého, ktorý je naším Radcom, ktorý nás učí o hriechu, o Božom súde. Poslal nám Ducha Svätého, skrze ktorého v nás neustále prebýva. Všetko robí Boh ako prvý. Naše konanie skutkov lásky sa prejavuje v posvätení. Vtedy, keď vierou prijmeme Krista, keď nás On svojim Duchom posväťá a stanú sa z nás nové stvorenia. Prostredníctvom Ducha Svätého nám dáva poznať svoju vôľu, dáva nám múdrosť v rozhodnutiach, učí nás, ako Ho správne nasledovať. Duch Svätý nám dáva poznanie o hriechu, premieňa naše zmýšľanie, učí nás pokoriť sa pred Bohom, učí nás slúžiť druhým, byť svetlom v tomto svete, niesť evanjelium o Božej milosti. Vďaka Duchu Svätému veríme v Trojjediného Boha a žijeme život v posvätení – sme novými stvoreniami vykúpenými Ježišom Kristom.

Ako prejav vďačnosti za Božiu milosť Mu vzdávajme chválu každý deň. Prichádzajme pred Neho s vďakou za to, že má i naše životy vo svojich rukách, že aj pri nás môže realizovať svoje plány. Predovšetkým Mu však ďakujeme za milosť, ktorú nám preukázal a vďaka ktorej môžeme raz vojsť do Božieho kráľovstva. Celým svojím životom radostne dokazujeme, že sa tešíme z tohto daru milosti. Podobne ako Pavel vyvyšujeme Boží majestáť.

On stvoril tento svet a dal život každému z nás. V Kristovi sa zjavil, aby nás vykúpil. V Duchu Svätom nás posvätil, aby sme žili novým životom. On je všetkého Pôvodcom, Udržiavateľom a Cieľom. „*Lebo z Neho, skrze Neho a pre Neho je všetko. Jemu sláva navždy.*“

Použitá literatúra:

GÁBRIŠ, K. *List Rímskym (Exegéza)*. Bratislava : SEBF v Bratislave, 1953. 485 s.

LENSKI, R. C. H. *The Interpretation of St. Paul's Epistle to the Romans*. Ohio : Wartburg Press, 1945. 933 s.

Mgr. Simona Kapitáňová,
interná doktorandka na Katedre Starej zmluvy
EBF UK v Bratislave

23. jún

1. nedela po Svätej Trojici

Text: 1J 4, 16 – 21

Textová kritika:

Verš 16: Rukopis A uvádza namiesto perfektneho tvaru *πιστευκαμεν* prézenty tvar *πιστευομεν*. Preklad by tak znel: „*A my sme poznali a veríme v lásku...*“ Dochádza k zdôrazneniu aktuálneho, pretrvávajúceho stavu adresátov listu.

Verš 17: Rukopis κ nahrádza slovo *ἡμέρα* (D. fem. sg.) slovom *αγαπη*. V genitívnej väzbe so slovom *τῆς κρίσεως* teda dochádza k zmene prekladu z predchádzajúceho „... *dôveru v deň súdu...*“ na „... *dôveru v lásku súdu...*“. Z toho vyplýva dôraz na to, že aj samotná skutočnosť posledného súdu Božieho, na ktorú čakáme, je prejavom Božej lásky, nie trestu.

Verš 19: V tomto verši nie sú žiadne textové odchýlky, ktoré by závažnejším spôsobom ovplyvňovali význam textu. Slová *τον θεον* (κ) a *αυτον* (ψ) prinášajú zdôraznenie objektu a subjektu lásky vo vzťahu medzi človekom a Bohom.

Verš 20: V rukopise A nachádzame zaujímavú zámenu záporu *ου* za *πως*, čo prekladáme „*ako*“, čím nám vzniká namiesto záporného konštatovania rétorická otázka: „*Ako môže milovať Boha?*“

Exegetické poznámky:

Pozornému čitateľovi neujde fakt, že v tomto liste chýbajú charakteristické prvky listu

(odosielateľ, pozdrav, adresát). Pozornému čitateľovi neujde ani ten fakt, že aj keď Ján nespomína konkrétneho adresáta po mene, predsa ide o konkrétne spoločenstvo, resp. zbor alebo skupinu zborov. Ide o písomný traktát, ktorý rieši špecifický problém, čím pôsobí ako napísaná kázeň alebo pastorálna reč. A v takom zmysle naň chceme nazerať aj pri exegetovaní a premýšľaní nad konkrétnou pasážou.

Zbory, ktorým je list adresovaný, zápasia s krízou v dôsledku vzrastu učiteľov, ktorí zastávajú odlišné chápanie kresťanstva. To so sebou nesie konzekvenciu v podobe opúšťania zborov, aby si vybudovali vlastné, konkurenčné inštitúcie (1J 2, 19). Aj keď zbory opustili, sú naďalej v kontakte s ich členmi, čím sa stali príčinou určitej neistoty vo veci pravej podstaty kresťanskej viery.

Z negácie tvrdení v úvode listu môžeme vyčítať tvrdenia, ktoré zastávali títo učители: snažili sa dokázať a tvrdili, že majú s Bohom spoločenstvo a sú bez hriechu (1, 6. 8. 10); tvrdili, že poznajú Boha (2, 4); veria, že Boh je svetlo a že oni sami žijú vo svetle (2, 9); neveria tomu, že Ježiš je Kristus a Syn Boží (2, 22; 5, 1. 5); popierajú možnosť, aby Ježiš Kristus prišiel v tele (4, 2); neakceptujú opodstatnenosť žiadneho z Ježišových prikázaní (2, 4). Aj keď ich Ján odmieta pre nedostatok bratskej lásky, nemáme žiadny dôkaz ich zjavnej nemorálnosti.

Verš 16: Takéto slová sú vyjadrením istoty viery toho, kto zažil osobnú skúsenosť Božej lásky. Okrem Božej lásky k nám zjavenej na kríži poukazuje Ján aj na osobnú skúsenosť tejto lásky v našich srdciach, ktorú vytvára Duch (R 5, 5). Keďže Boh je láska, človek, ktorý žije v láske, žije v Bohu a Boh v ňom. Skutočný kresťan žije vo sfére lásky nielen ako objekt Božej lásky, ale aj ako prostriedok, ktorým sa táto láska dostáva jeho bratom. Jedna vec je vedieť, že „Boh miloval“ a „Boh je láska“. Druhá vec je v láske žiť. Od vekov zjavená láska v Bohu a historicky v Ježišovi Kristovi sa má teraz uskutočniť v nás. Láska nie je len ovocím Boha, ale aj dôkazom Boha.

Verš 17: Ján nehovorí, že naša láska môže byť bezchybne dokonalá, ale dospelá a uprená na Boha. Dva znaky takejto „dokonalej lásky“ sú istota pred Bohom a láska k bratom a ku sestram. Naša istota/dôvera (*παρρησιαν*) je znakom, že naša láska dosiahla svoj cieľ. Je založená na fakte, že sme pred Bohom ako Kristus čo do postavenia (taktiež ho smieme nazývať „Otče“).

Verš 18: Rovnaká pravda je teraz povedaná zápornou vetou. Strach a láska sú také nezlučiteľné ako voda a olej. Môžeme zároveň milovať a ctiť si Boha, ale nemôžeme zároveň k Nemu pristupovať v láske a skrývať sa pred Ním v strachu. Vo vzťahu, kde je vzájomná láska, nie je miesto pre strach. Môžeme tak očakávať deň súdu bez strachu a obavy. Je tu zreteľný rozdiel medzi bážňou pred Bohom a strachom z odsúdenia.

Verš 19: Hlavný nástroj, ktorý Boh používa, aby nás navrátil späť ku skutočnému vzťahu lásky, nie je strach z Jeho súdu, ale Jeho láska. Jeho láska je skoršia, naša láska je odpoveďou vďačnosti.

Verš 20: Láska k Bohu sa vyjadruje nielen dôverným prístupom bez strachu k Nemu, ale aj v láskavom záujme o bratov a sestry. „Dokonalá láska“, ktorá zaháňa strach, zaháňa aj nenávisť. Je zrejmé, že je ľahšie milovať a slúžiť viditeľnej ľudskej bytosti ako neviditeľnému Bohu. A keď zlyháme v jednoduchšej úlohe, je absurdné, aby sme chváliaci sa tvrdili, že sme mali úspech v tej náročnejšej úlohe – sme klamári.

Verš 21: Ježiš Kristus spojil prikázania z 5M 6, 4 a 3M 19, 18 a potom vyhlásil, že celý zákon aj proroci sú od nich závislí (Mt 22, 37 – 40). Z tohto najväčšieho prikázania vyplývajú všetky ostatné. Bez tohto najväčšieho prikázania sú ostatné zbytočné.

Propozícia kázne:

Božia láska je v nás opravdivá,

- ak sme prežili osobnú skúsenosť so živým Kristom,

- ak je viditeľná vo vzťahu k bratom a ku sestram.

Náčrt kázne:

Z českého jazykového prostredia sme si v našej krajine zľudovali slovné spojenie „skutek utek“. Používame ho najmä v situáciách, keď chceme poukázať na nezrovnalosti deklarovaných slov a následných skutkov dotyčnej osoby. To, čo som zastával, k čomu som sa priznával, čo som hlásal, nenaplňam v spôsobe svojho života. Niečo podobné chce vyjadriť Ján v oblasti viery, keď používa silné označenie „klamár“ voči tým, ktorí deklarujú prítomnosť Božej lásky v ich vnútri, ale jej prejavy absentujú v spôsobe života v ich okolí či zbore. Rozdiel je však v tom, že slovné spojenie „skutek utek“ používame zväčša so zlým zámerom výsmechu. Ján nás takto nabáda k zamysleniu sa nad tým, čo deklaruje ústami a čo deklaruje spôsobom svojho života (skutkami).

Ako evanjelickí kresťania si radi prisvojujeme titul „cirkev Slova“. Ako evanjelici sa priznávame a vyznávame zvesť evanjelia, že Ježiš Kristus je Syn Boží, z lásky poslaný nám od Boha k spásu. Sme iní ako učitelia, kvôli ktorým Ján píše. My nespochybňujeme, že Ježiš Kristus je Syn Boží. Nespochybňujeme, že prišiel v tele. Vyučujeme a učíme sa, že to bol prejav Božej lásky k nám. Sme však iní ako títo učitelia? Prežili sme vo svojom živote osobnú skúsenosť so živým Kristom? Potrebujeme si uvedomiť, že vedieť veľa z Písma neznamená žiť podľa Písma. Vedieť veľa o Bohu neznamená dobre poznať Boha. Aj o človeku môžem vedieť veľa a nemusím ho pritom poznať, lebo s ním nemám osobnú skúsenosť. Môžem veľa o Bohu hovoriť ako laický služobník cirkvi, farár, študent teológie či teológ s titulmi pred menom aj za menom, a predsa nemám potrebu skloniť sa k modlitbe pred jedlom, svedčiť o Bohu, prísť na stíšenie či na služby Božie. Ten však, kto zažil osobnú skúsenosť lásky Božej vo svojom živote, prirodzene vyhľadáva kontakt s Bohom.

Nie však každý, kto vyhľadáva kontakt s Bohom, robí tak kvôli osobnej skúsenosti Jeho lásky k nám. Rôzne prejavy viery, ktoré navonok vykazujeme, môžu za sebou v pozadí

niešť nie lásku k Bohu, ale lásku k sebe. Sme si ako ľudia vedomí, že sme viditeľní a mnohým na očiach. Do spoločenstva môžem prichádzať počúvať Slovo, lebo potrebujem kontakt s milujúcim Bohom. Môžem však prichádzať aj preto, lebo viem, že ostatní ma vidia. Ján v texte ukazuje „skúšku správnosti“, či v nás prebýva Božia láska: láska k bratom a ku sestram. Lahšie sa miluje a slúži viditeľnej ľudskej bytosti ako neviditeľnému Bohu. Ak nezvládame jednoduchšiu úlohu, klameme, ak tvrdíme, že zvládame náročnejšiu. Keď nazrieme do svojho života, spoločenstva, cirkvi, ako sme obstáli v tejto „skúske správnosti“, zistíme, nakoľko je Božia láska v našich životoch opravdivá. Zistíme, či nie sme v tomto podobní spomínaným učiteľom, ktorí sa cítili bezhriešni, čo so sebou nieslo konzekvenciu v podobe opúšťania zborov, aby si vybudovali vlastné, konkurenčné inštitúcie. Zistíme, či sme len „cirkvou Slova“, alebo aj „cirkvou činu“. Alebo musíme konštatovať, že „skutek utek“?

Použitá literatúra:

KLAUCK, H. J. *EKK – Der erste Johannesbrief*. Zürich : Neukirchen-Vluy, 1991. 363 s. ISBN 3-7887-1377-1.

MARSHALL, I. H. *Jánove listy*. Bratislava : Univerzita Komenského, 2009. 238 s. ISBN 978-80-223-2598-1.

STOTT, J. R. *Janovy listy*. Bratislava : Porta libri, 2004. 235 s. ISBN 80-89067-20-4.

Mgr. Samuel Sabol,
interný doktorand na Katedre praktickej teoló-
gie EBF UK v Bratislave

29. jún

Sviatok apoštolov Petra a Pavla

Text: Ž 34, 2 – 12

Exegéza biblického textu:

Žalm 34 patrí medzi ďakovné žalmy. Kráľ Dávid je v tomto žalme na úteku a v ne-

bezpečení, napriek tomu vebí Boha a dobrorečí Mu – podobne ako Peter a Pavel neraz vo svojom živote a pri svojej misijnej službe, napr. Pavel a Sílus vo Filipách (Sk 16, 19nn, zvlášť 16, 25).

Verše 2 – 4: Žalmista sám chváli Hospodina a dobrorečí Mu, lebo vo svojom súžení spoznal Božiu pomoc. Nejde však iba o samotného žalmistu. Božie vyslobodenie je dôvodom na oslavu a radosť pre všetkých pokorných. Tí sú svedkami Božej pomoci; jeho skúsenosť je aj ich nádejou. Táto radosť a vďačnosť aj ich vedie k oslave a je pozvaním k spoločnému vyvyšovaniu Božieho mena.

Verše 5 – 7: Božie vypočutie znamenalo pre žalmistu vyslobodenie (v. 5), a tým obrat v jeho živote (por. v. 7). O tom vydáva teraz svedectvo a vyzýva poslucháčov k životu v bázni Hospodinovej (v. 10 a 12). Žalmista hľadal Hospodina – výsledkom je, že sa už nemusí báť hrôz sveta (v. 5), ale nachádza bázeň k Bohu (bázeň nie je strach z niečoho zlého, ale hlboká úcta k Dobrému). To sa deje tým, ktorí vo svojom hľadaní upreli zrak na Boha (v. 6): už nemusia znášať hanbu sveta a báť sa jeho potupy – nie preto, že by ich svet viac nepotupoval, ale preto, že v takých situáciách nachádzajú vnútornú oporu. Stoja na tej správnej strane: na ich strane je Boh, ktorý ich vytrhne z každej hanby. A nielenže sa v súžení nemusia hanbiť, ale zahanbujú i svet tým, že žiaria. Tí, ktorých chcel svet potupiť, sa svetu stávajú príkladom, pomocou, svetlom v tmách, lebo cez nich žiari Boh.

V kázni možno v tomto kontexte využiť nasledujúci príbeh: Najsevernejšia gotická katedrála v nórskom Trondheime (patrí Nórskej evanjelickej cirkvi) je veľmi jednoduchá, nemá žiadnu pompéznú výzdobu, len strohé, vysoko sa dvíhajúce múry a stĺpy. Má však nádherné vitrážové okná. Keď miestny farár raz sprevádzal katedrálou skupinku detí, vysvetľoval im, že na tých nádherných oknách sú vyobrazení svätí. Opýtal sa vtedy detí, kto sú to tí svätí. Jedno dievčatko, zahľadiac sa na tie krásne

okná, sa prihlásilo a povedalo: „To sú tí, cez ktorých svieti svetlo.“ Ani nevedelo, akú hlbokú pravdu vyslovilo.

Tí, čo na Neho hľadajú, zažiaria – platí to aj v tom zmysle, že sa stanú odrazom Jeho jasú. Keď máme Boha pred očami (ako najvyššie Dobro a zdroj všetkého, čo potrebujeme, čo hľadáme), staneme sa i my zdrojom – tak ako mesiac a slnko. Nebudeme zdrojom sami v sebe, ale budeme dobro vyžarovať, lebo budeme odrazom Božej dobroty.

Verše 8 – 11: Anjel Hospodinov reprezentuje Božiu prítomnosť, Božiu blízkosť. Bát sa Hospodina (v. 8) a dúfať v Neho (v. 9) sú dve strany jednej mince. Ak máme bázeň pred Hospodinom, ak v Neho dúfame, stojíme v Jeho prítomnosti, sme chránení Jeho blízkosťou. A nielenže sa môžeme spoľahnúť na Božiu ochranu a pocítiť Božiu blízkosť, ale ide o viac: v Božej blízkosti nájde ľudské srdce uspokojenie všetkých svojich potrieb: upokojenie, lásku, starostlivosť, radosť, pochopenie, dôstojnosť, uznanie, zmysel... – všetko dobré, čo duša potrebuje pre život a vnútorný rast.

Verš 9: Najprv žalmista svedčí o Božom vyslobodení a pokorní sa radovali; potom ich však vyzýva, aby sami okúsili Božiu dobrotnosť. Bez vlastnej skúsenosti niet opravdivej viery. Len potom, keď človek získava vlastnú skúsenosť viery, bude schopný zvestovať Božiu veľkosť.

Verš 10: Verní Hospodinovi sú označení ako svätí (por. Ž 16, 3). Nemusíme sa báť označovať týmto pojmom zvlášť apoštolov našej viery, ktorí svedectvom o nej venovali celý svoj život. Nakoniec, tento pojem a naša svätosť majú svoj zdroj v Božej svätosti (3M 19, 2).

Verš 11: Mladé levy si svojou dravosťou a silou ľahko zabezpečia potravu. Avšak to, čo poskytuje Hospodin svojim verným, natoľko prevyšuje všetko predstaviteľné, že mladé levy sa oproti tomu javia ako hladujúce.

Verš 12: V celom tomto biblickom texte hrá dôležitú úlohu pojem bázeň/strach: Hos-

podin vytrhol verného (žalmistu) z jeho hrôz (v. 5); anjel Hospodinov zachraňuje tých, čo sa Ho boja (v. 8); žalmista vyzýva k bázni pred Hospodinom, lebo tí, čo sa Jeho boja, nemajú nedostatku (v. 10). K veršu 10 vytvára pekný paralelizmus verš 11, ktorý tento pojem ešte prehľbuje: tí, ktorí Hospodina hľadajú, nemajú nedostatku v ničom dobrom (v. 11) – medzi bážňou k Bohu a hľadaním Boha je hlboký vzťah. Pre toto všetko chce žalmista vyučovať ľudí Hospodinovej bázni (v. 12).

Povšimnutia hodné do kontextu Sviatku apoštolov Petra a Pavla je to, že Ž 34 je citovaný v 1Pt 2, 3 a 1Pt 3, 10 – 12. Kázeň sa zameriava na apoštolov Petra a Pavla ako vzory pre veriacich kresťanov.

Propozícia kázne:

Blahoslavený je človek, ktorý dúfa v Hospodina!

1. Peter a Pavel skúsili a spoznali dobrotnosť Hospodinovu.
2. Peter a Pavel našli pomoc vo všetkých súženiach.
3. Peter a Pavel vyučovali bázni Hospodinovej.

Náčrt kázne:

Bratia a sestry, z nášho liturgického kalendára sa po reformácii vytratili sviatky svätých a postupom času aj sviatky apoštolov. Spomedzi apoštolov sú to už len apoštoli Peter a Pavel, ktorým sa dostáva pozornosti v našom bohoslužobnom živote. Peter a Pavel – dva piliere cirkvi – zakúsili na vlastnom živote a vydali svedectvo o tom, čo znamenajú slová dnešného žalmu: „*Blahoslavený je muž, čo dúfa v Hospodina!*“ Čo sa dnes od nich a od žalmistu môžeme naučiť aj pre náš život?

1. Peter a Pavel skúsili a spoznali dobrotnosť Hospodinovu

Dobrota Božia je pre všetkých ľudí v plnosti. Každý človek si zaslúži dobro. Čo je dobro, to si človek najviac uvedomí, keď zažíva súženie. Súženie je akékoľvek zúženie životného priestoru a možností. To môžu byť

hrôzy vojny, obavy z nebezpečného povolania, no i úzkosť zo straty práce a straty možnosti nájsť si novú prácu či zranené vzťahy v spoločensťve, ktorého sme súčasťou.

Aj Peter a Pavel boli napokon obdarení Božou dobrotou. Tá sa prejavila i v tom, že dostali do života nový zmysel a poslanie. Poslanie je úloha, ktorá dáva ľudskému životu zmysel – zmysel, ktorý dokonca presahuje bežný priestor života. Božia dobrota sa prejavuje v tom, že človeku bez ohľadu na jeho pôvod a postavenie (Peter bol rybár, Pavel bol vysokovzdelený akademik) dokáže dať zmysluplné poslanie a náplň života: „Urobím ťa rybárom ľudí“ (L 5, 10). To znie ako skvelý plán, ako úžasná výzva a dobrodružstvo!

Dnešný text hovorí o tom, že zvláštnu dávku Božej dobroty zažijú tí, čo „Hospodina hľadajú“, tí, čo sa „Hospodina boja“. Nie, tu nejde o strach! Tu ide o „bázeň“ – úctu. Veď aj my sa správame inak k ľuďom, ktorí k nám pristupujú s vážnosťou, úctou – s „báznou“, ako k takým, ktorí sa k nám správajú bezohľadne a bezočivo! Takýmto „Božím“ ľuďom je zaslúbené, že nebudú mať „nedostatku v ničom dobrom“.

Žalmista nesľubuje bohatstvo! Hovorí o nachádzaní zmyslu života v duchu tej jednoduchej modlitbičky: „Prid, Ježišu, drahý hosti, požehnaj, čo si dal z milosti, aby sme sa nasýtili a aj iným udelili!“ Nasýtenie totiž nezáleží od množstva skonzumovanej potravy. Nie každý, kto veľa zjedol, je nasýtený. Ale ten, kto je obklopený Božím požehnaním, nachádza Božiu dobrotu v tom, čoho sa mu dostáva, a dokáže byť nielen nasýtený, ale dokonca odtrhnúť si od úst a udeliť iným.

2. Peter a Pavel našli pomoc vo všetkých súženiach

Dobrota Hospodinova neznamená, že všetko v živote bude len dobré, ale aj to, že to zlé v živote zvládneme dobre. Aj Pavel, aj Peter spoznali mnoho súženia. Čítajme len 2K 1, 3 – 11 alebo Pavlov výpočet súžien v 2K 11, 23 – 31. Dobrota Hospodinova spôsobila, že dokázali svoje poslanie vykonávať dobre. Hos-

podin je verný Boh. Dopúšťa, ale neopúšťa. Každý deň nanovo dáva silu a pomáha. (Pozri Pavlove silné slová v 2K 6, 4 – 10.) Žalmista to vyjadruje obrazom z vojenského tábora: „Anjel Hospodinov táborí vókol tých, čo sa Ho boja, a zachraňuje ich.“ Hospodinova pomoc bola nablízku pre Petra vo väzení v Jeruzaleme (Sk 12). Je a bude nablízku každému, kto prejavuje úctu voči Hospodinovi.

Ani jeden z apoštolov nasledovaním Ježiša a službou pre Neho nezbohatol. Nestal sa pánom veľkej krajiny či impéria. Apoštoli sa nestali ani hlasnými revolucionármi, ktorí rozvrátili svet násilím. Ale neboli ani „naivkovia“, ktorí len verili, že teraz im Hospodin pomôcť nemôže, tak sa budú iba modliť a očakávať vyslyšanie po smrti. Prítomnosť Božia sa v živote prejavuje inak. Znova to hovorí žalmista obrazne: „Tí, čo na Neho hľadia, zažiaria, tvár sa im nezapýri.“ Ten, kto kráča v živote s Hospodinom, nebude zahanbený. Nestratí tvár. Muž, ktorý hľadá Božiu dobrotu, zostáva chlapom v očiach ostatných. Žena, ktorá sa spolieha na Boha, nie je slabou citlivkou, ale silnou, odvážnou ženou. Obaja nachádzajú múdrosť a silu, odvahu a rozhodnosť, horlivosť a odhodlanie hájiť spravodlivosť, pravdu, dobrotu, brániť česť a charakter.

Nieкто si povie: Veď v očiach sveta vyznievali Peter a Pavel ako ponížení úbožiaci, ktorí ledva-ledva prežili. Duchovná odpoveď na to je tá, že áno, v očiach sveta boli ponížení, ale napriek tomu neboli pokorení. Ich česť a dobré meno im zostali. I dnes sa stretávame na sviatok ich mena, mnohí bratia nosia ich meno medzi nami, mnohí veľkí Petrovia a Pavlovia povstali v dejinách cirkvi aj vo svete!

3. Peter a Pavel vyučovali bázni Hospodinovej

Peter a Pavel nielenže prijímali, ale aj odovzdávali ďalej. To, čo prijali, chceli sprostredkovať aj ďalším generáciám. Vychovávali životným príkladom aj múdрым slovom. Niekedy sa dokonca zaiskrilo i medzi nimi, no dokázali hľadať východisko a spoločnú reč

(Sk 15, Gal 5). Dokázali „dobrorečiť Hospodini v každom čase a chváliť Ho neprestajne“. Aj my sme pozvaní vychovávať: príkladom, ale i svojím slovom a napomínaním, a to aj k dôvere k Hospodinovi: „*Podďte, synovia, a počúvajte ma, Hospodinovej bázni chcem vás vyučovať.*“ Čím viac bude medzi generáciami spravodlivosti z počúvania Božieho slova a čím viac bude prekvitať bázeň pred Hospodinom a ľudia budú žiť podľa hodnôt, ktoré vyplývajú z Jeho vyučovania, tým viac bude medzi nami požehnaného a blahoslaveného života aj tu, na zemi. O tom, že bez apoštolov Petra a Pavla by tu nebolo kresťanstvo, by sa dalo hovoriť veľa. Oni sa stali mostom medzi Ježišom a ďalšími generáciami, medzi Jeruzalemom a Rómom, medzi Židmi a pohanmi. Stali sa skutočnými učiteľmi cirkvi. Preto si v tento cirkevný sviatok právom pripomíname ich dielo. Hospodinove oči sú upreté na spravodlivých a Jeho uši na ich volanie. Hospodin dá poslanie, dá posilu i ochranu. A tak sú kresťania Pánom Bohom poslaní do sveta, aby vytvárali pomery, ktoré zabraňujú chudobe – v prvom rade duchovnej, no i telesnej. Ku kresťanstvu patrí aktivita a snaha o vytváranie pomerov, ktoré sú spravodlivé a láskavé. Tak i v tento deň nám znie pozvanie: Okúste a spoznajte, aký dobrý je Pán! Amen.

Literatúra:

Výklady ke Starému zákonu III. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 1998.

Mgr. Eva Guldanová, ThM., interná doktorandka na Katedre systematickej teológie EBF UK v Bratislave

30. jún

2. nedeľa po Svätej Trojici

Text: 1J 3, 14 – 18

Exegetické poznámky:

Verš 14: Záměno „*my*“ je zdôraznené, čo na jednej strane poukazuje na spoločnosť

stvo kresťanov (nie iba ja, ale my všetci – kresťania) a na druhej strane poukazuje na inakosť voči ostatnému svetu (ostatní nenávidia, ale my milujeme). Sloveso „*vieme*“ je zdôraznením toho, že zmysľanie a konanie kresťanov nie je náhodné a chvíľkové, ale vedomé a zamerané na konkrétny cieľ (my nemilujeme iba náhodou a teraz, pod vplyvom momentálnej nálady, ale milujeme, pretože chceme nasledovať príklad nášho Pána). Otázky viery a z nej plynúcej lásky by mal mať kresťan jednoznačne zodpovedané. Pavel hovorí: „*Viem, komu som uveril*“ (2Tim 1, 12) a Ján: „*My vieme, že sme prešli zo smrti do života*“ (v. 14). V otázkach viery nemá miesto neistota a neurčitosť (možno verím..., verím v niečo...).

V živote každého kresťana existuje „*kedysi*“ a „*teraz*“. Pavel napr. píše: „*Veď ste boli kedysi tmou, ale teraz ste svetlom*“ (Ef 5, 8), podobne v Ef 2, 1n. Pre kresťana je prirodzený prechod od starého spôsobu života bez Krista, v tme hriechu a moci vlastných žiadostí k novému životu s Kristom. Tento prechod je prechodom zo smrti do života (J 5, 24). Z 1J 3, 14 by sa na prvý pohľad mohlo zdať, že onen prechod je spôsobený iba láskou (prešli sme, pretože milujeme). Sloveso milujeme však treba spájať so slovesom vieme (vieme, pretože milujeme). Tak sa naša láska nestáva príčinou toho, že sme prešli zo smrti do života, ale príznakom toho. Verš 14 tak neodpovedá na otázku, ako sme prešli zo smrti do života, ale na otázku, ako sa to prejavuje, resp. podľa čoho to vieme. Milovanie bratov je teda vonkajším príznakom viery – prechodu zo smrti do života. Nejde tu však o lásku všeobecne, či o lásku k nepriateľom, ale o lásku k bratom, teda pozitívny vzťah k spoločenstvu. Inak povedané: ten, kto uveril v Ježiša Krista, vyhladáva spoločenstvo veriacich a má k nemu pozitívny vzťah.

Verš 15: Slovo „*vrah*“ je spravidla vnímané ako označenie človeka, ktorý zabije iného človeka. Vražda však označuje proces ničenia života vo všeobecnosti a používa sa neraz aj v spojitosti s hodnotami ako vrah

tradícií, vrah nádejí a pod. V našom verši sa toto slovo objavuje v spojitosti so spoločenstvom a s bratmi, nehovorí teda o fyzickej vražde bratov, ale o vražde spoločenstva či vzťahov. Ak teda niekto nenávidí brata, prechováva voči nemu v srdci negatívne pocity, ktoré sa prejavujú nenávisťnými pohľadmi, gestami neúcty, vyhýbaním sa bratovi či škaredými alebo falošnými slovami. To všetko ničí vzťah a ničí spoločenstvo. Preto prítomnosť takejto nenávisťi nemôže byť znakom viery a ten, kto ju má v srdci, neprijal ešte naozaj Krista, a teda neprešiel zo smrti do života, teda nemá ani v sebe večný život, ktorý je darom od Krista pre tých, čo Ho milujú a nasledujú.

Verš 16: Obeť Ježiša Krista je dôkazom skutočnej lásky a táto láska – láska Ježišova – je vzorom pre akúkoľvek ďalšiu lásku. Láске sa teda nemôžeme učiť tak, že hľadáme na svoje skutky či na skutky našich blížnych, ale jedine ak hľadáme na lásku Ježiša Krista. Jeho obeť sa tiež stáva príkladom pre nás, aby sme aj my boli ochotní položiť život za bratov – teda za spoločenstvo ako celok či za jednotlivých jeho členov. Smrť Ježiša Krista sa nám výrazne pripomína vo sviatosti Večere Pánovej. Táto je upevnením nášho vzťahu s Ježišom, avšak aj upevnením nášho vzťahu s bratmi. Obeť Ježiša Krista, ktorú nám sviatosť pripomína, má nás posúvať viac k bratom. Prijímanie sviatosti Večere Pánovej je teda aj výzvou k životu v spoločenstve, čo predstavuje vzájomnú lásku, ale aj službu. Klásť život za bratov môže síce znamenať mučenícku smrť, ale rovnako môže znamenať službu, keď človek už nežije len pre seba, ale žije aj pre iných, teda kladie svoj život do služby bratom.

Verš 17: Život nám prináša mnoho príležitostí, keď môžeme prejavíť lásku. Možno nie každý je postavený do situácie, keď má mučenícky trpieť za iného, no každý sa dostáva do situácie, keď vidí iného trpieť núdzu. Reagovať nevšímavo či dokonca odmietavo je prehreškom voči Kristovej láske, ktorá sa rozhojňuje v tých, čo v Neho naozaj uverili. Takýto postoj je teda nepri-

puštný pre tých, čo poznali lásku Kristovu a prešli zo smrti do života.

Verš 18: Láska sa musí prejavovať v skutkoch, len tak bude dôkazom živej viery a prínosom pre spoločenstvo. Skutočná Kristova láska nie je sebecká, preto buduje a stáva sa základom spoločenstva. Naopak, jej neprítomnosť spoločenstvo ohrozuje. Je základným stavebným materiálom cirkvi, ktorá je postavená na skale viery v Ježiša Krista a budovaná láskou k Spasiteľovi a bratom.

Druhá nedeľa po Svätej Trojici má tému *Vážne pozvanie*. V prvom rade ide o pozvanie k nasledovaniu Ježiša Krista, to však so sebou prináša aj druhé pozvanie – pozvanie do spoločenstva cirkvi. Kresťan nemôže existovať bez tohto spoločenstva a hovoriť, že si so svojou vierou vystačí sám. Kázňový text ponúka možnosť zamyslieť sa a hovoriť práve o tomto druhom pozvaní a vysvetliť význam spoločenstva pre kresťana dnes.

Propozícia kázne:

Sme pozvaní do spoločenstva cirkvi, kde

1. sú tí, čo prešli zo smrti do života,
2. sa rozmáha láska.

Náčrt kázne:

19. storočie bolo storočím spolkov. Ak pozrieme do dejín nášho národa na území dnešného Slovenska, ale aj v zahraničí, kde žili a združovali sa naši rodáci, vidíme, ako veľa spolkov zakladali, aby mali možnosť sa stretávať a tráviť čas pri tom, čo ich spája a baví. Boli to spolky venované slovenskému jazyku, literatúre, poézii, divadlu, filmu, ale aj rôznym iným činnostiam, pri ktorých sa ľudia stretali. (Kazateľ môže úvod rozviesť a doplniť vlastnými vedomosťami či skúsenosťami z nejakého spolku či záujmovej skupiny.)

Pre mnohých ľudí je aj cirkev iba záujmovým spolkom. Myslia si, že chrám je miesto, kam prichádzajú tí, čo majú niečo spoločné – to, že uverili v Ježiša Krista. To však nie je správne. Cirkev nikdy nemôžeme vnímať ani prezentovať takto. Veď keď

Pán Ježiš Kristus povolával k sebe prvých učeníkov, keď zakladal prvú cirkev alebo keď apoštoli budovali prvé cirkevné zbor, nešlo im iba o to, aby sa stretávali ľudia spoločne vyznávajúci toho istého Boha. Išlo o viac. Išlo o budovanie spoločenstva, kde sú si jeho členovia bratmi a sestrami, kde sa spoločenstvo stáva rodinou. Práve do takejto rodiny sme pozvaní aj my.

1. Je pravda, že členov rodiny niečo spája. Minimálne je to pokrvná príbuznosť, ktorá sa navonok prejavuje spoločným priezviskom alebo nejakými spoločnými vonkajšími či charakterovými črtami. Rodina nikdy nie je iba náhodnou a nesúrodou skupinou ľudí. Ľudí v rodine spájajú rodinné väzby, ktoré existujú bez ohľadu na to, či človek o nich hovorí, alebo nie. Tak aj v cirkvi je tou prvou a najdôležitejšou väzbou vzťah k Pánovi Ježišovi. Ten, kto uveril v Neho, pokrstil sa a prijal tak Jeho meno – meno kresťan –, stáva sa členom Jeho rodiny. To však neznamená iba členstvo v nejakej skupine – v cirkvi. Znamená to veľký prerod v živote. Znamená to, že čosi staré sa skončilo a niečo nové sa začalo. Skončil sa starý spôsob života, v ktorom bol človek upriamený iba na seba a všetko v živote podriaďoval vlastným túžbam a záujmom, a začal sa nový život, v ktorom je zrazu dôležitý niekto iný – Pán Ježiš či bratia v rodine cirkvi.

Uveriť v Pána Ježiša preto znamená úplne nový spôsob pozerania na samého seba, keď zrazu už nie som ja ten najdôležitejší. Apoštol Pavel nazýva ten starý spôsob života tmou a ten nový svetlom a apoštol Ján hovorí priamo o smrti a živote. Ten, kto žije iba pre seba a snaží sa bez Ježiša Krista naplniť svoj život, žije síce možno v rozkoši či bohatstve, ale v smrti, pretože jeho časné rozkoše sa raz pominú a on nemá pevný bod, ktorého by sa chytil, nemá pripravený večný život, a tak musí zahynúť a všetko jeho úsilie ho vlastne privádza do smrti. Naopak, ten, kto našiel, spoznal a prijal Ježiša Krista, prešiel do života, lebo sám Ježiš sa stáva darcom života a naplňa životom aj svojich verných.

V cirkvi sa teda stretajú tí, ktorí uverili v Ježiša Krista, a tým prešli zo starého spôsobu života, vedúceho k smrti, do nového života, vedúceho k večnosti. Ak sme boli pozvaní k nasledovaniu Pána Ježiša, potom sme aj my prešli takouto zmenou. Viera v Ježiša Krista nás pretvorila na nových ľudí a zmyslom nášho bytia už nie je len tento život, ale život večný.

2. To však stále nie je všetko. Ak by sme sedeli vedľa seba v chrámových laviciach a hľadeli len na oltár a riešili svoj život a svoj vzťah k Pánovi Ježišovi, neboli by sme stále rodinou. Podobali by sme sa rodinnej oslave, kde nikto s nikým nehovorí a každý sa stará len o seba. Rovnako ak by sme síce prijali Pána Ježiša, ale ostávali so svojou vierou doma, podobali by sme sa tým, ktorí na onú rodinnú oslavu vôbec neprišli. Ako teda vôbec vieme, že sme naozaj uverili v Ježiša Krista a skutočne prešli zo smrti do života?

Apoštol Ján odpovedá v dnešných slovách veľmi jednoznačne: vieme to, pretože milujeme bratov. Jeho slová dnes nevypovedajú o láske, ktorá nastavuje ono povestné druhé líce nepriateľovi, ale vypovedajú o vzťahu k spoločenstvu. Inak povedané, ten, kto naozaj uveril v Ježiša Krista, vyhľadáva spoločenstvo a miluje tých, ktorí rovnako uverili v Ježiša Krista. Chce sa s nimi stretať, chce sa s nimi modliť, chce s nimi oslavovať Pána Boha. To je veľmi konkrétny prejav skutočnej viery, a preto ten, kto tvrdí, že so svojou vierou môže byť aj sám, alebo ten, kto tvrdí, že tých ostatných nepotrebuje, nemá ešte v srdci skutočnú Kristovu lásku.

Apoštol Ján ide dokonca ešte ďalej, keď tých, čo majú výhrady voči bratom alebo ich doslova nenávidia, označuje za vrahov. „Ja som predsa nikoho nezabil,“ ohradil by sa teraz asi ne jeden z nás, no položíme si otázku, či ten, kto rozsiera závisť, neprajnosť, ohovára alebo vnáša nepokoj do spoločenstva, nie je azda vrahom vzťahov? Či ten, kto neustále spôsobuje rozbroje v rodine, nie je jej vrahom? A ten, kto spôsobuje rozbroje v cirkvi, nie je rovnako vrahom

jednoty a spoločenstva? Takéto konanie niako nie je v súlade s Božou láskou, preto ani nesvedčí o skutočnej viere a skutočnom prijatí Ježiša Krista.

Kto však prijal Ježiša, ten miluje bratov, nedokáže ignorovať potreby či problémy iných a kladie svoj život do služby pre iných. Ján nám dáva za príklad lásku Pána Ježiša, ktorý sa obetoval za nás. Aj my tak máme robiť, hoci možno nemusíme mučenícky umrieť. Neraz však možno musíme obetovať kus svojho času, pohodlia alebo pozornosti, vložiť svoj um či ruky do služby pre bratov. Ak to urobíme z lásky, potom naplníme slová apoštola Jána a nasledujeme príklad Pána Ježiša. Potom nemilujeme iba slovami, ale aj skutkom a naše spoločenstvo láskou rastie.

A tým je práve cirkev odlišná od záujmových spolkov. Cirkev je rodina, kde tí, čo prijali pozvanie k nasledovaniu Pána Ježiša, prijali aj nový spôsob života, život bez egoizmu, život, v ktorom hľadajú na svojich bratov či sestry a sú ochotní im slúžiť. Vtedy cirkev rastie a naplňuje aj svoje poslanie, pretože nie iba zvestou slova, ale aj obrazom svojho života šíri svedectvo o Ježišovi Kristovi. Bez lásky k bratom svedectvo cirkvi slabne, spoločenstvo upadá a hodnota evanjelia ostáva skrytá len pre tých, ktorí priamo v cirkvi oň ešte stoja.

Dnešnou nedeľou sme aj my pozvaní, a to nie iba k nasledovaniu Pána Ježiša, ale aj k životu v cirkvi. Je to život jednej rodiny, život vzájomnej lásky, úcty a služby. Pristupujeme teda tak k spoločenstvu cirkvi, milujeme bratov skutkom a opravdivo – a podľa toho, či to dokážeme, spoznáme, či sme naozaj prešli zo smrti do života a žijeme už novým životom, životom v Ježišovi Kristovi.

Literatúra:

PLEIJEL, Bengt. *Aby ste vedeli... Putovanie prvým listom Jánovým*. Liptovský Mikuláš : Tranoscius, 2016. ISBN 9788071404798.

Mgr. Štefan Kiss, evanjelický a. v. farár,
tajomník pre vzdelávanie a misiu,
GBÚ ECAV na Slovensku

Exegéza biblického textu:

Prvý list apoštola Pavla Timoteovi patrí medzi pastorálne listy, ktoré obsahujú návody a napomenutia týkajúce sa vedenia pastorálneho úradu v cirkvi. List vznikol s najväčšou pravdepodobnosťou v období druhej popavlovskej generácie, ktorá čelila nebezpečenstvu hroziacemu z bludných učení rozmáhajúcich sa v kresťanských zboroch.

Autor v 11. verši označuje Timotea slovným spojením „človek Boží“ (porov. 2 Tim 3, 17). Stará zmluva vyhradzuje takéto označenie pre konkrétnych vodcov a prorokov – služobníkov Božích (porov. 5M 33,1; Ž 190, 1; 1Sam 2, 27...). V Novej zmluve sa stretávame s týmto slovným spojením v 2Tim 3, 17 a 2Pt 1, 21, kde sa však tento pojem nevzťahuje na osobu Timotea, ale je myslený vo všeobecnej rovine. Prostredníctvom antitézy je Timoteos postavený do kontrastu voči falošným učiteľom, ktorí sú svojím učením a skutkami skôr mužmi sveta než mužmi Božími (1Tim 6, 4 – 10). Boží človek má totiž utekať od lásky k peniazom (v. 9 – 10) a všetkého ostatného, čo je nezlučiteľné s Božou vôľou. Miesto bezbožného konania sa má naopak snažiť o hodnoty, ktoré pred Bohom obstoja. Prvou je spravodlivosť, ktorá je základnou hodnotou poctivého života. Za ňou nasleduje zbožnosť, pretože jedine Boh má byť pravým a jediným objektom ľudského uctievania. Ďalšie dve hodnoty tvoria viera a láska – známy pár v Pavlových listoch. Pre život kresťana so všemožným Bohom a blížnymi sú jednoducho neodmysliteľné. Veriť znamená zároveň aj dôverovať a všetky svoje činy následne na základe lásky k Bohu a blížnym dokonávať. Treťou dvojicou je trpezlivosť a krotkosť. Trpezlivosť prejavujúca sa v ťažkých životných podmienkach a skúškach. Krotkosť

je zasa spojená s poslušnosťou a pokorou. O všetky spomínané hodnoty by mal zbožný človek prosiť a aktívne ich aplikovať vo svojom živote. Nie je to však cesta jednoduchá, a preto ju aj autor prirovnáva k boju s prívlastkom „dobry“, odkazujúcim na nekonečne dobrého, svätého Boha, ktorému by sa ľudia mali snažiť podobať (1Pt 1, 14 – 16). Odmenou za tento boj je vyhládka na večný život. Pisateľ tak vyzýva Timotea k dosiahnutiu tohto večného cieľa. Zmienkou o dobrom svedectve Ježiša Krista pred Pontským Pilátom je Timoteovi podávaný ten najlepší príklad oddanosti, aký by mal byť kresťanmi nasledovaný. Aké „vyznanie“ Kristus urobil pred Pilátom? Kristus ukázal svoju neochvejnú vernosť Hospodinovi a svoju odvahu prijať za to následky vedúce k utrpeniu a smrti. Tým sa autor pravdepodobne snaží odbúrať strach z týchto možných fatálnych následkov, ktoré živá viera môže priniesť. Na pozadí toho sa však ponúka otázka: Čo je fyzická smrť v porovnaní s večným životom v kráľovstve Božom? Pavlovo typické očakávanie skorého príchodu Krista pravdepodobne formovalo jeho naliehavú výzvu, aby Timoteos zachovával „*prikázanie nepoškvrnené, bez úhony, až do zjavenia nášho Pána Ježiša Krista*“. Pán pri svojom slávnom návrate totiž prijme do svojho kráľovstva len tých, ktorí Mu verne slúžili, a preto nesmie vo svojej službe čokoľvek zanedbať či povrchno vykonať. V poslednom verši nasleduje doxológia, ktorá je viac podobná tej z knihy Zjavenie Jána, než doxológii Pavlovej. Tituly pripísované Bohu – „*blahoslavený a jediný Panovník, Kráľ kralujúcich a Pán panujúcich*“ – majú analógie skôr v neskoršej židovskej literatúre (1. a 2. Makabejcov, Sírach, Enoch) než v Starej zmluve.

Propozícia kázne:

Boh je darcom večného života skrze svojho Syna Ježiša Krista.

1. Prosme Pána o najlepšieho učiteľa (Ducha Svätého) do našej školy života.
2. Bojujme dobrý boj viery.

Náčrt kázne:

Úvod: Uplynulý piatok bol dňom, keď sa pre žiakov a študentov opäť zatvorili brány škôl. Mnohí určite pocítili úľavu po veľkom boji a snahe vynaloženej kvôli úspešnému ukončeniu ďalšieho školského roka. Pre niektorých z vás možno práve tento deň znamenal koniec štúdia na základnej, strednej či vysokej škole. Koniec koncov, stojíme na rozhraní určitej etapy života, ktorá prináša zasa niečo nové. Pre niektorých sú to prázdniny plné nových zážitkov a priateľstiev, pre iných je to zasa čas príprav a očakávaní pred začiatkom ďalšieho štúdia alebo dokonca vstupom do práce. Avšak na rozdiel od svetskej školy, ktorú môžeme zmeniť, resp. vyštudovať či ukončiť, zostávajú trvalými žiakmi školy života. Dennodne sa učíme mnohým veciam a prijímame nové poznatky. Na základe skúseností a neustáleho rozvoja našej osobnosti meníme svoje názory, hodnoty a postoje k druhým ľuďom, k svetu, ale aj k otázke viery, ktorá snáď patrí k tým najdôležitejším otázkam ľudstva od jeho vzniku. Človek je teda neustále formovaný rôznymi vplyvmi či okolnosťami a dnes je skutočne náročné nájsť ten správny smer, resp. ideál, ktorému by sme sa chceli najviac podobať. Na základe dnešného biblického textu vidíme, že takýto ideál sa podarilo nájsť aj spolupracovníkovi apoštola Pavla Timoteovi. On totiž celým svojím srdcom prijal zvesť o Pánovi Ježišovi Kristovi. A nielen to. Táto viera v Neho ho natoľko zmenila, že sa rozhodol pre službu blížnym a pre pravdivé šírenie evanjelia. Timoteos v Pánovi nachádza nový život. Je to večný život, ktorý daruje milostivý Boh Otec skrze svojho Syna Ježiša Krista všetkým úprimne veriacim. Vďaka Kristovej obeti na kríži môže hriešny človek opäť vstúpiť do spoločenstva s Trojjediným Pánom Bohom. Potrebná je však k tomu viera, ktorá sa musí odzrkadliť aj v živote veriaceho človeka.

1. Apoštol Pavel preto napomína Timotea, aby sa stránil zlých hodnôt, ktoré sú v rozpore s Božou vôľou. Žiť totiž podľa Božej

svätej vôle znamená, že človek sa má snažiť zo všetkých síl konať veci, ktoré sú dobré a Pánu Bohu podobné. Medzi ne apoštol radí „*spravodlivosť, pobožnosť, vieru, lásku, trpezlivosť, krotkosť*“ (jednotlivé hodnoty by bolo dobré rozviesť). To sú hodnoty, ktoré sú Bohu milé a vďaka ktorým aj iní ľudia môžu vidieť svetlo evanjelia v našom živote. Aby sme tak boli schopní konať v našich životoch, Pán nám hojne dáva svojho Svätého Ducha, ktorý je tým najlepším Učiteľom v našej škole života. Preto prosme Pána Ježiša Krista o tento vzácny dar, aby nám zoslal svojho Ducha, ktorý nás bude viesť a osvetľovať našu cestu životom.

2. Cesta do Božieho kráľovstva je úzka a my potrebujeme svetlo, ktoré nás povedie a ukáže nám tie správne hodnoty. Dnes sa totiž vo svete potuluje mnoho falošných učiteľov a existuje množstvo povrchných a sebecky zameraných hodnôt, ktoré sú v priamom rozpore s Kristovým učením. Žiaľ, práve takéto hodnoty sa stávajú v životoch ľudí čoraz častejšie preferované, a preto žiť podľa príkladu života Pána Ježiša

je náročné. Ľudia takto žijúci sú neraz vystavovaní výsmechu či kritike. Preto apoštol Pavel povzbudzuje Timotea, aby viedol dobrý boj viery a nedal sa strhnúť na cestu nepravosti. Podobne aj my budeme pripravení viesť dobrý boj viery, lebo nepoznáme ani dňa, ani hodiny, kedy slávne príde Pán. Mnohí budú vtedy spiaci, no my musíme byť bdeli a pripravení.

Záver: Hoci máme pred sebou čas prázdnin, neznamená to, že škola sa skončila. Stále sme a budeme žiakmi školy života a len na nás záleží, akými hodnotami a akými učiteľmi sa necháme formovať.

Použitá literatúra:

SCOTT, E. F. *The Pastoral Epistles*. Harpers and Brothers Publishers, 1944, 183 s.

STOTT, John R. W. *The message of 1 and 2 Timothy and Titus*. Leicester : England Inter-Varsity Press, 1997, s. 213 – 127. ISBN 0-85111-125-4.

Peter Hlavatý,
5. ročník evanjelickej teológie

Služba slova 2/2019

Homiletický časopis Služba slova v rokoch 1952–2015 vychádzal ako príloha Cirkevných listov. Od roku 2016 vychádza ako samostatná pracovná príručka pre duchovných ECAV na Slovensku.

IV. ročník

Vydáva: Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku, Palisády 46, Bratislava

IČO: 00179 213

Adresa redakcie: Generálny biskupský úrad ECAV na Slovensku, P. O. BOX 289, 810 00 Bratislava; tel. 0918 828 010, misia@ecav.sk

Šéfredaktor: doc. PhDr. Miloš Klátik, PhD.

Členovia redakcie: doc. ThDr. Sidonia Horňanová, PhD., Mgr. Štefan Kiss, Mgr. Anna Debnárová, PhDr. Edita Škodová – jazyková redaktorka

Spracovanie, tlač a distribúcia: Vydavateľstvo Tranoscus, a. s., Tranovského 1, 031 01 Liptovský Mikuláš; www.tranoscus.sk

Predplatné: 12 €/rok; 1 číslo: 3,00 €

Objednávky: odbyt@tranoscus.sk, 044/552 63 43

Periodicita vydania: štvrťročne

Dátum vydania: marec 2019

Evidenčné číslo: EV 5300/15

ISSN 0139-9152